

Škody zvěří v kontextu legislativních povinností OLH a možností vlastníků menších lesních majetků - regionální zkušenosti

19.10.2021, Javorník u Českého Dubu

**Asociace soukromého zemědělství
Česká komora odborných lesních hospodářů
Pro Silva Bohemica a
Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR**

Škody zvěří v kontextu legislativních povinností OLH a možností vlastníků menších lesních majetků - regionální zkušenosti

Sborník prezentací z odborného semináře

19.10.2021

Sestavila:
Marie Růžková

Pelhřimov 2021

O B S A H

PŘEDMLUVA

(RICHARD PODSTATZKÝ-THONSERN)

POVINNOSTI OLH ZAJIŠŤUJÍCÍHO VLASTNÍKOVI ODBORNOU ÚROVEŇ HOSPODAŘENÍ VE VZTAHU K POŠKOZOVÁNÍ LESA ZVĚŘÍ

(JIŘÍ POHAN)

UKÁZKY REÁLNÉHO VLIVU ZVĚŘE NA OBNOVU LESA V DANÉ OBLASTI, STAV PODNĚTŮ VLASTNÍKŮ PODANÝCH K ŘEŠENÍ NADMĚRNÉHO POŠKOZENÍ LESA V REGIONU

(JAN DUDA)

PROBLÉMY POHLEDEM VLASTNÍKŮ NESTÁTNÍCH LESŮ

(MIROSLAV PACOVSKÝ, SVOL)

REÁLNÉ MOŽNOSTI OBRANY VLASTNÍKŮ MENŠÍCH LESNÍCH MAJETKŮ PROTI ŠKODÁM ZVĚŘÍ

(MARTIN FLORA)

MOŽNOSTI OVĚŘOVÁNÍ POČETNOSTI ZVĚŘE

(JAN CUKOR)

METODIKY ZJIŠŤOVÁNÍ MÍRY POŠKOZENÍ LESA A VYHODNOCENÍ KONTROLNÍCH A SROVNÁVACÍCH PLOCH V ČR

(KAMIL TUREK)

ÚNOSNÁ MÍRA POŠKOZENÍ LESA ZVĚŘÍ - ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI

(JIŘÍ KAMLER, KAMIL TUREK)

POHLED STÁTNÍ SPRÁVY Z ÚROVNĚ MÍSTNÍHO KRAJSKÉHO ÚŘADU

(KAREL POP)

USNESENÍ ORGANIZACÍ POŘÁDAJÍCÍCH ODBORNÝ SEMINÁŘ

Předmluva

Lesní hospodaření v České republice se dlouhodobě potýká s nárůstem stavu spárkaté zvěře, která způsobuje značné škody na lesních porostech. S doznívající kůrovcovou kalamitou vzniká potřeba znovu obnovit značnou část lesů. Množství znovuzalesněných holin se tak stává pastvou pro zvěř, u které stavy neodpovídají únosnosti prostředí. Je na místě, aby tento alarmující stav byl řešen všemi zainteresovanými subjekty.

Soulad právních předpisů, které umožní vlastníku přiblížit právo lovu na vlastních pozemcích, novelizace zákona o myslivosti, účinná ochranná opatření proti okusu a ohryzu, důležitá kvalifikovaná práce ze strany odborných lesních hospodářů, pečlivá kontrolní činnost státní správy a v poslední řadě i možnost důsledně vymáhat škody po uživatelích honiteb může v budoucnu pomoci zachránit znovuobnovené lesy před jejich spasením a předejít tak nevyčíslitelným škodám na lesním majetku a přírodě.

K hledání východisek a řešení nám jistě pomůže dialog, který iniciovaly organizace Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů, Asociace soukromého zemědělství, Pro Silva Bohemica a Česká komora odborných lesních hospodářů.

Ing. Richard Podstatzký Thonsern
předseda SVOL komora soukromých lesů, z. s.

Povinnosti OLH zajišťujícího vlastníkov odbornou úroveň hospodaření ve vztahu k poškozování lesa zvěří

Jiří POHAN

Javorník u Českého Dubu 19.10.2021

- odborný lesní hospodář
- vlastník lesa na okrese Pelhřimov
- předseda České komory odborných lesních hospodářů
- myslivecký hospodář
- člen výboru honebního společenstva

- Povinnosti OLH zajišťujícího vlastníkovu odbornou úroveň hospodaření ve vztahu k poškozování lesa zvěří

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích - § 37, § 52

- s vazbou na povinnosti vlastníka lesa.

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích - § 32

Vyhláška 101/1996 Sb., .. o opatřeních k ochraně lesa ... - § 1-5

- Porovnání povinností vlastníka lesa a uživatele honitby

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

§ 37

(1) Hospodaření v lesích je vlastník lesa povinen zajišťovat v součinnosti s odborným lesním hospodářem. Odborný lesní hospodář zabezpečuje vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese podle tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení.

§ 37

(8) Základními povinnostmi odborného lesního hospodáře, jehož činnost podle odstavce 7 hradí stát, jsou

a) sledovat stav lesa, upozorňovat vlastníka lesa na výskyt škodlivých činitelů a na škody jimi způsobené, navrhnout nezbytná kontrolní a ochranná opatření a při zvýšeném výskytu škodlivých organismů prokazatelně informovat orgán státní správy lesů

§ 37

(8) Základními povinnostmi odborného lesního hospodáře, jehož činnost podle odstavce 7 hradí stát, jsou

b) – g)

h) na žádost vlastníka lesa poskytovat vlastníkovvi lesa odborné informace a doporučení při ochraně lesů, pěstebních a těžebních činnostech, v oblasti finančních podpor na hospodaření v lesích, při zpracování návrhů lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov a dalších činnostech souvisejících s hospodařením v lesích

§ 37

(8) Základními povinnostmi odborného lesního hospodáře, jehož činnost podle odstavce 7 hradí stát, jsou

i) vést evidenci o prováděných odborných úkonech a činnostech, uchovávat doklady vztahující se k těmto úkonům a činnostem po dobu nejméně 5 let a tuto evidenci včetně dokladů na vyžádání předložit orgánu státní správy lesů,

j) – k)

§ 37

(9) Odbornými úkony a činnostmi odborného lesního hospodáře podle odstavce 8 písm. i) se rozumí zejména

a) sledování zdravotního stavu lesních porostů a upozorňování vlastníka lesa na,
výskyt škodlivých organismů

b – f)

§ 37

(10) Na odborného lesního hospodáře, jehož činnost hradí vlastník lesa, se vztahují povinnosti uvedené v odstavci 8 písmenech **a**), b), c), f), **h**), **i**) a k) věty první.

§ 52

Povinnosti odborných lesních pracovníků

Zaměstnanci právnické osoby (§ 4 odst. 1), odborní lesní hospodáři (§ 37) a zaměstnanci orgánů státní správy lesů jsou povinni při výkonu své činnosti důsledně dbát ochrany lesa a řádného hospodaření v něm.

§ 32

Ochrana lesa

(1) Vlastník lesa je povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména

a) zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat místně příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření,

§ 32

Ochrana lesa

(5) Vlastníci lesů, uživatelé honiteb a orgány státní správy lesů jsou povinni dbát, aby lesní porosty nebyly nepřiměřeně poškozovány zvěří.

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže

§ 1 Úkoly ochrany lesa

Ochrana lesa zahrnuje soubor opatření k vytvoření podmínek a předpokladů k omezení výskytu škodlivých činitelů, zmírnění následků jejich působení, ochranu a obranu proti nim.

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže

§ 2 Zabezpečení ochrany lesa

(1) Při zabezpečení ochrany lesa se sleduje zdravotní stav lesa, identifikují škodliví činitelé a provádějí konkrétní metody kontroly a ochrany lesa proti jednotlivým škodlivým činitelům.

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže

§ 5 Ochrana lesa před škodami působenými zvěří

(1) K omezení škod působených zvěří provádí vlastník lesa následující preventivní opatření:

a) sleduje a eviduje škody způsobené zvěří na lesních porostech,

b) u lesních majetků o výměře nad 50 ha sleduje působení zvěře na nálety, nárosty a kultury pomocí kontrolních a srovnávacích ploch v počtu nejméně jedna plocha (oplocenka) na 500 ha,

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže

§ 5 Ochrana lesa před škodami působenými zvěří

(1) K omezení škod působených zvěří provádí vlastník lesa následující preventivní opatření:

c) sleduje početní stavy zvěře,

d) využívá pomocných dřevin ke zvýšení úživnosti honitby,

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže

§ 5 Ochrana lesa před škodami působenými zvěří

(1) K omezení škod působených zvěří provádí vlastník lesa následující preventivní opatření:

e) v případě potřeby navrhuje orgánu státní správy lesů snížení stavu zvěře nebo zrušení chovu toho druhu zvěře, který působí neúměrně vysoké škody,

f) ochraňuje ohrožené lesní porosty proti okusu, loupání a zimnímu ohryzu kůry v rozsahu nejméně 1 % výměry lesa vlastníka v honitbě.

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže

§ 5 Ochrana lesa před škodami působenými zvěří

(2) Způsob, rozsah a umístění ochranných opatření uvedených v odstavci 1 písm. d) a f) určuje vlastník lesa, pokud smlouva o nájmu honitby nestanoví jinak.

(3) Opatření uvedená v odstavci 1 se považují za přiměřená.

Zákon o myslivosti 449/2001 Sb., § 53

§ 3

Zásady chovu

(1) K zachování všech druhů zvěře v přírodě činí orgány státní správy myslivosti potřebná opatření. Přitom se poskytuje podpora a ochrana geograficky původním druhům zvěře. Chovem zvěře se rozumějí odborné zásahy sledující určité vymezené biologické cíle, zachování rovnováhy mezi stavy spárkaté zvěře a prostředím, udržování přírodní kvality genofondu zvěře, cílené zvyšování chovné kvality zvěře a úprava stavů zvěře na optimální stav.

§ 3

Zásady chovu

(2) Držitel honitby a v případě jejího pronájmu nájemce honitby (dále jen "uživatel honitby") je povinen zajišťovat v honitbě chov zvěře v rozmezí mezi minimálním a normovaným stavem zvěře, které jsou určeny v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o uznání honitby. Minimálním stavem zvěře je stav, při kterém není druh ohrožen na existenci a jeho populační hustota zabezpečuje biologickou reprodukci druhu. Normovaným stavem je nejvýše přípustný jarní stav, který odpovídá kvalitě životního prostředí zvěře a úživnosti honitby; uvádí v rámci jakostní třídy honitby i požadovaný poměr pohlaví a věkovou skladbu zvěře a koeficient očekávané produkce.

§ 36

Vypracování plánu

(2) Uživatel honitby je povinen vypracovat každoročně plán mysliveckého hospodaření v honitbě (dále jen "plán"). Při vypracování plánu vychází z posouzení celkového stavu ekosystému, výsledku porovnání kontrolních a srovnávacích ploch a výše škod způsobených v uplynulém období zvěří na lesních a zemědělských porostech, z výsledků sčítání zvěře, ze stanovených minimálních a normovaných stavů zvěře, poměrů pohlaví a koeficientů očekávané produkce, jakož i ze záměrů, které byly uvedeny v návrhu na uznání honitby

§ 36

Vypracování plánu

(3) Vypracovaný plán předloží uživatel honitby držiteli honitby k vyjádření. Jestliže se držitel honitby do 15 dnů od doručení plánu k němu nevyjádří, má se za to, že s ním souhlasí. Pokud po vyjádření držitele honitby nedojde mezi ním a uživatelem honitby k dohodě o plánu, určí jej na návrh některého z nich orgán státní správy myslivosti rozhodnutím. Odsouhlasený, popřípadě dohodnutý plán je uživatel honitby povinen zaslat orgánu státní správy myslivosti.

§ 36

Vypracování plánu

(4) Orgán státní správy myslivosti je oprávněn kontrolovat plnění plánů zaslaných mu podle odstavce 2 nebo 3 a změněných plánů podle § 37. Za tím účelem, není-li dohodnuto jinak, mu uživatel honitby předkládá měsíční písemná hlášení o plnění plánu, a to do pátého dne měsíce následujícího po měsíci, v němž k lovu došlo.

§ 36

Vypracování plánu

(5) V honitbách, kde pro některé druhy spárkaté zvěře nejsou stanoveny minimální a normované stavy, lze po vyjádření orgánu státní správy myslivosti u těchto druhů zvěře lovit samičí zvěř a samčí zvěř do stáří 2 let ve stanovené době lovu bez omezení a bez vypracování a projednání plánu.

§ 39

Snížení stavů zvěře a zrušení jejího chovu

Vyžaduje-li zájem vlastníka, popřípadě nájemce honebních pozemků nebo zájem zemědělské nebo lesní výroby, ochrany přírody anebo zájem mysliveckého hospodaření, aby počet některého druhu zvěře byl snížen, orgán státní správy myslivosti povolí, popřípadě uloží uživateli honitby příslušnou úpravu stavu zvěře. Nelze-li škody působené zvěří snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby, uloží orgán státní správy myslivosti na návrh vlastníka, popřípadě nájemce honebního pozemku nebo na návrh orgánu ochrany přírody nebo orgánu státní správy lesa snížení stavu zvěře až na minimální stav, popřípadě zruší chov druhu zvěře, který škody působí.

§ 52

Odpovědnost uživatele honitby

(1) Uživatel honitby je povinen hradit

a) škodu, která byla v honitbě způsobena při provozování myslivosti na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě nebo lesních porostech,

b) škodu, kterou v honitbě na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě, ovocných kulturách nebo na lesních porostech způsobila zvěř.

§ 53

Opatření k zábraně škod působených zvěří

Vlastník, popřípadě nájemce honebního pozemku činí přiměřená opatření k zabránění škod působených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována. Stejná opatření může učinit se souhlasem vlastníka honebního pozemku uživatel honitby. Ustanovení zvláštních právních předpisů²⁶⁾ ukládající vlastníkům, popřípadě nájemcům honebních pozemků provádět opatření k ochraně před škodami působenými zvěří nejsou dotčena.

§ 54

Neuhrazované škody způsobené zvěří

(2) Nehradí se rovněž škody na lesních porostech chráněných oplocením proti škodám působeným zvěří, na jedincích poškozených jen na postranních výhonech a v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše.

§ 55

Uplatnění nároků

(1) Nárok na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený u uživatele honitby uplatnit

b) u škod na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku do 20 dnů od uplynutí uvedeného období.

(2) Současně s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené zvěří vyčíslí poškozený výši škody.

ZÁVĚREM

Budu velmi rád, když moje informace vyvolají zájem a diskusi všech zúčastněných.

Děkuji za pozornost!

- **Kontakt:**
- Ing. Jiří Pohan
- Česká komora odborných lesních hospodářů, z.s. (www.ckolh.cz)
- 394 04 Nový Rychnov 281
- j.pohan@post.cz

**Škody zvěří
v kontextu povinností OLH
a možností vlastníků
menších lesních majetků
- regionální zkušenosti**

**Ing. Jan Duda
odborný lesní hospodář**

19.10.2021 Javorník u Českého Dubu

**Prezentace s ukázkami reálného vlivu zvěře
v dané oblasti**

Rozdílné „světy“ uvnitř a vně oplocení

v oplocenkách

- odrůstá přirozená obnova
- pestré spektrum dřevin

mimo oplocenky

- ???

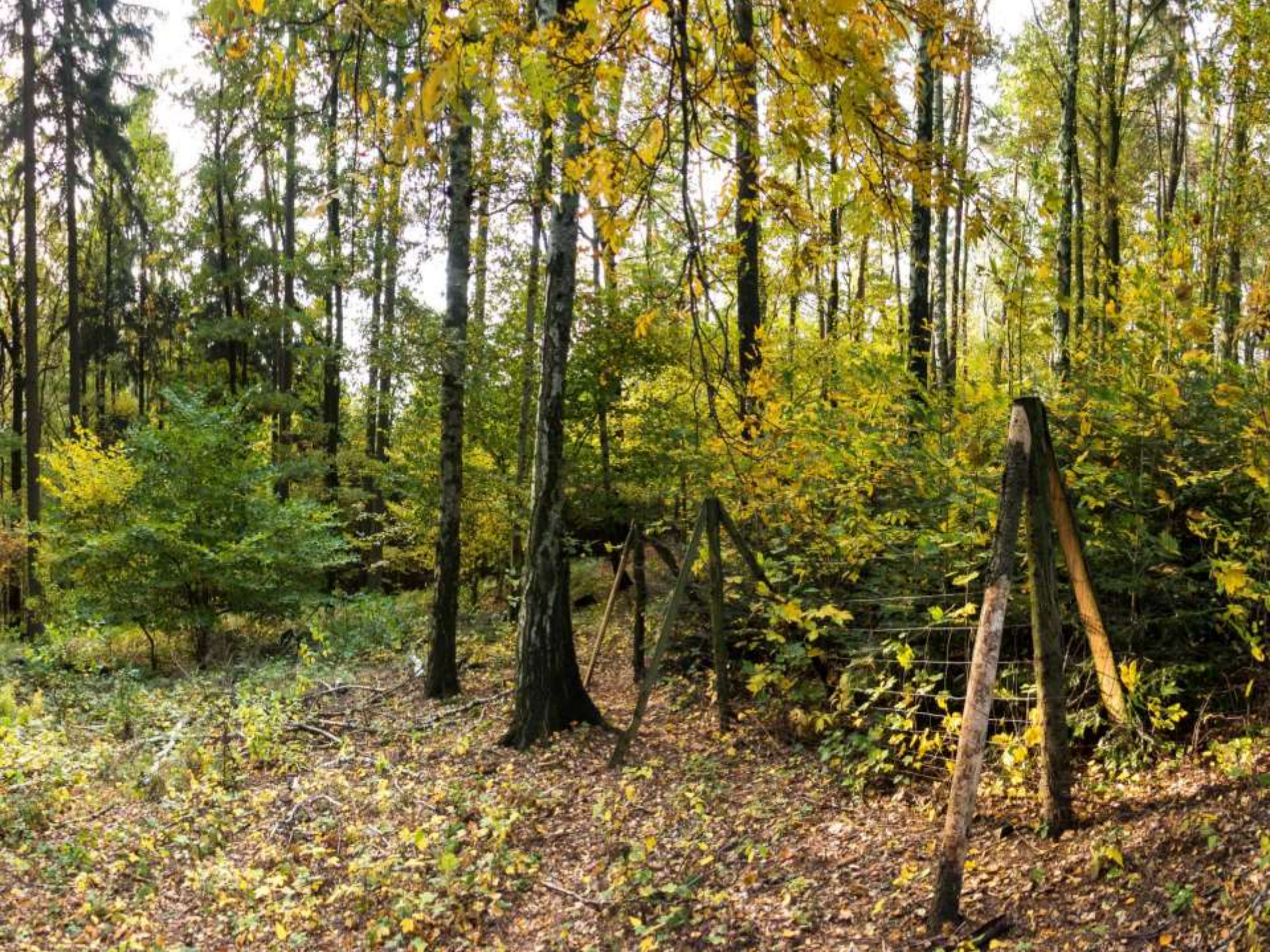

Co se stane po poškození oplocenky ?

- vše na náklady vlastníka
- vše k újmě vlastníka

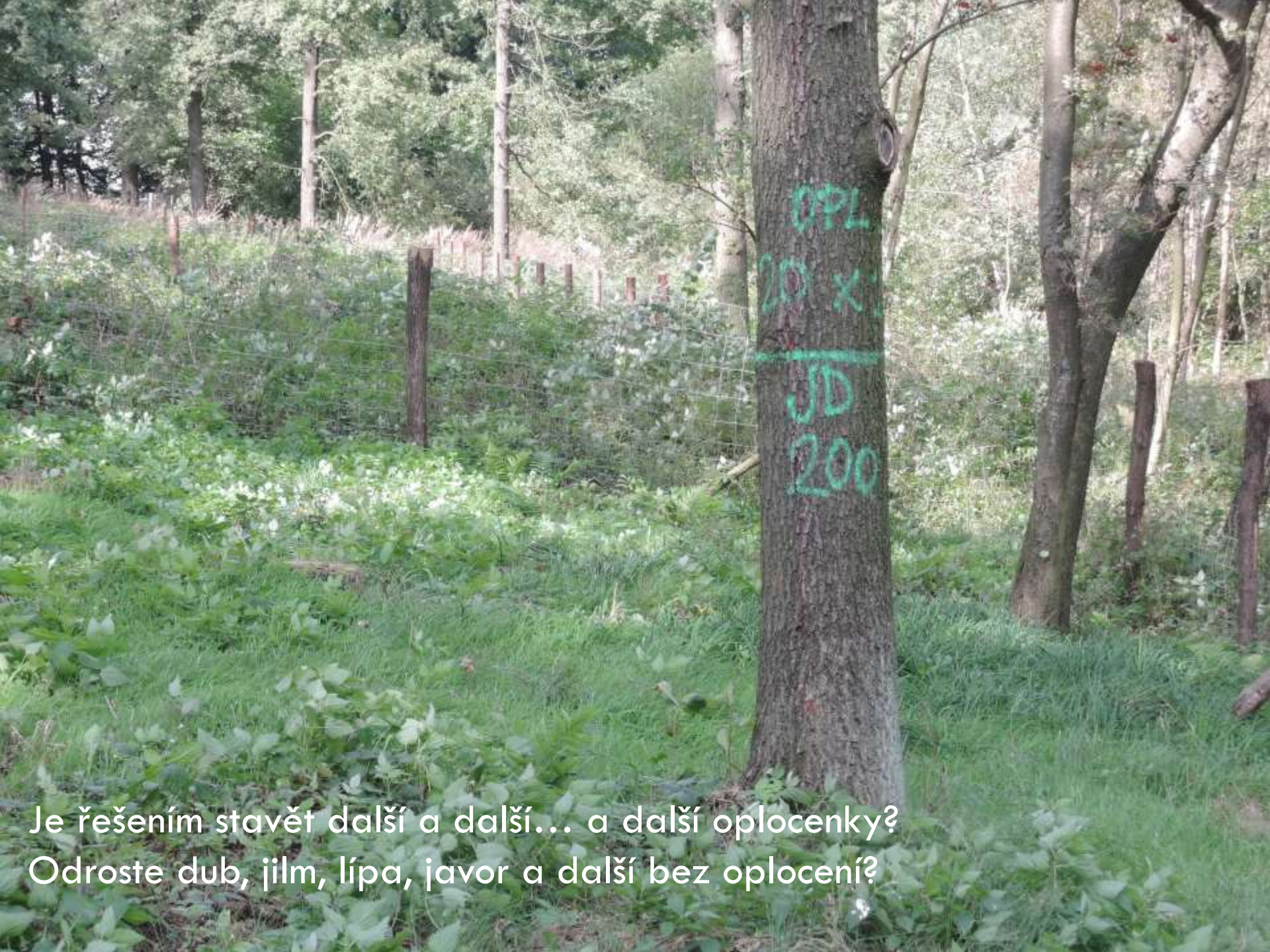

Jak dlouho je jedle ohrožená okusem, vytloukáním a ohryzem?

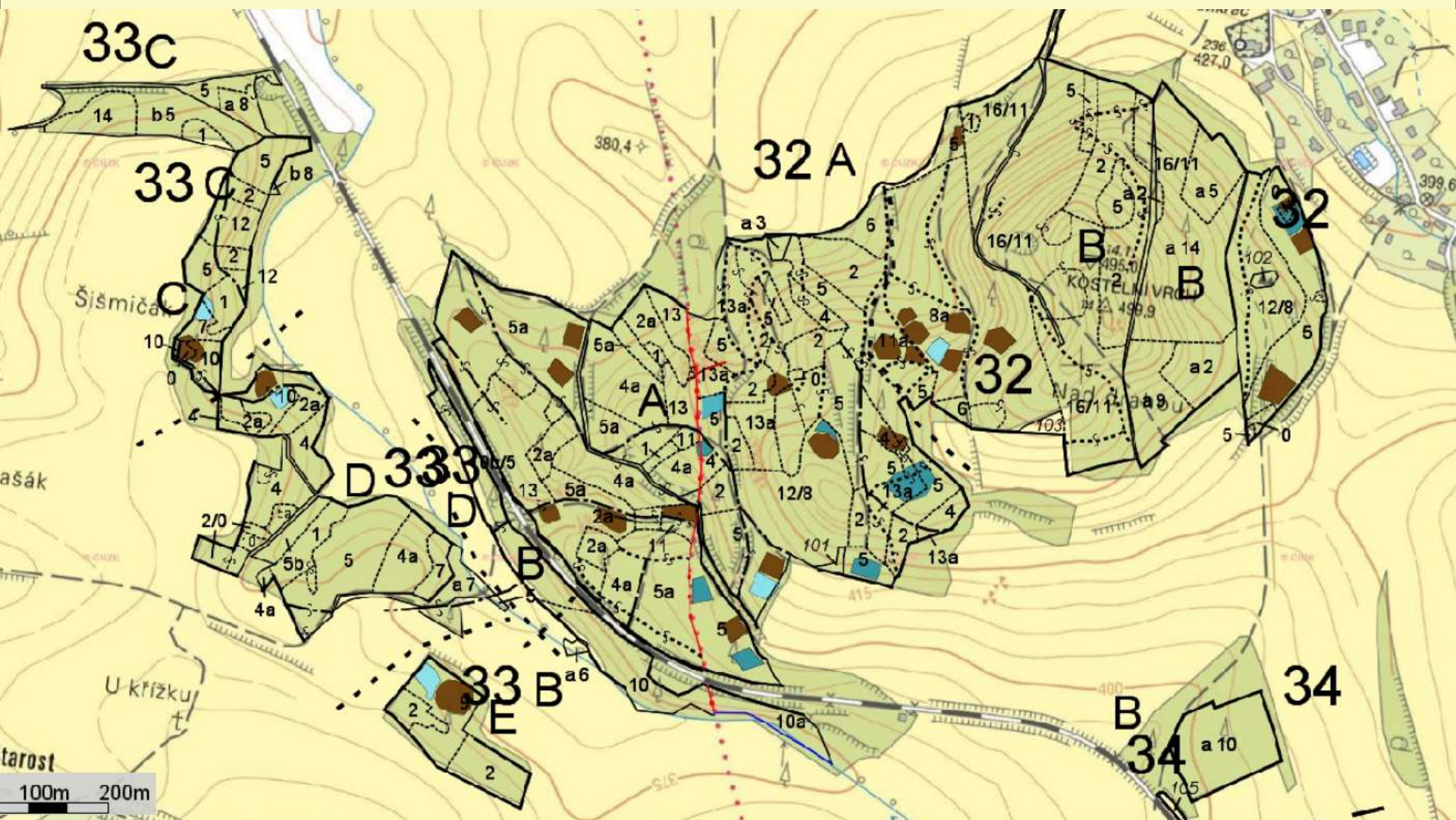
Je řešením stavět další a další... a další oplocenky?
Odroste dub, jilm, lípa, javor a další bez oplocení?

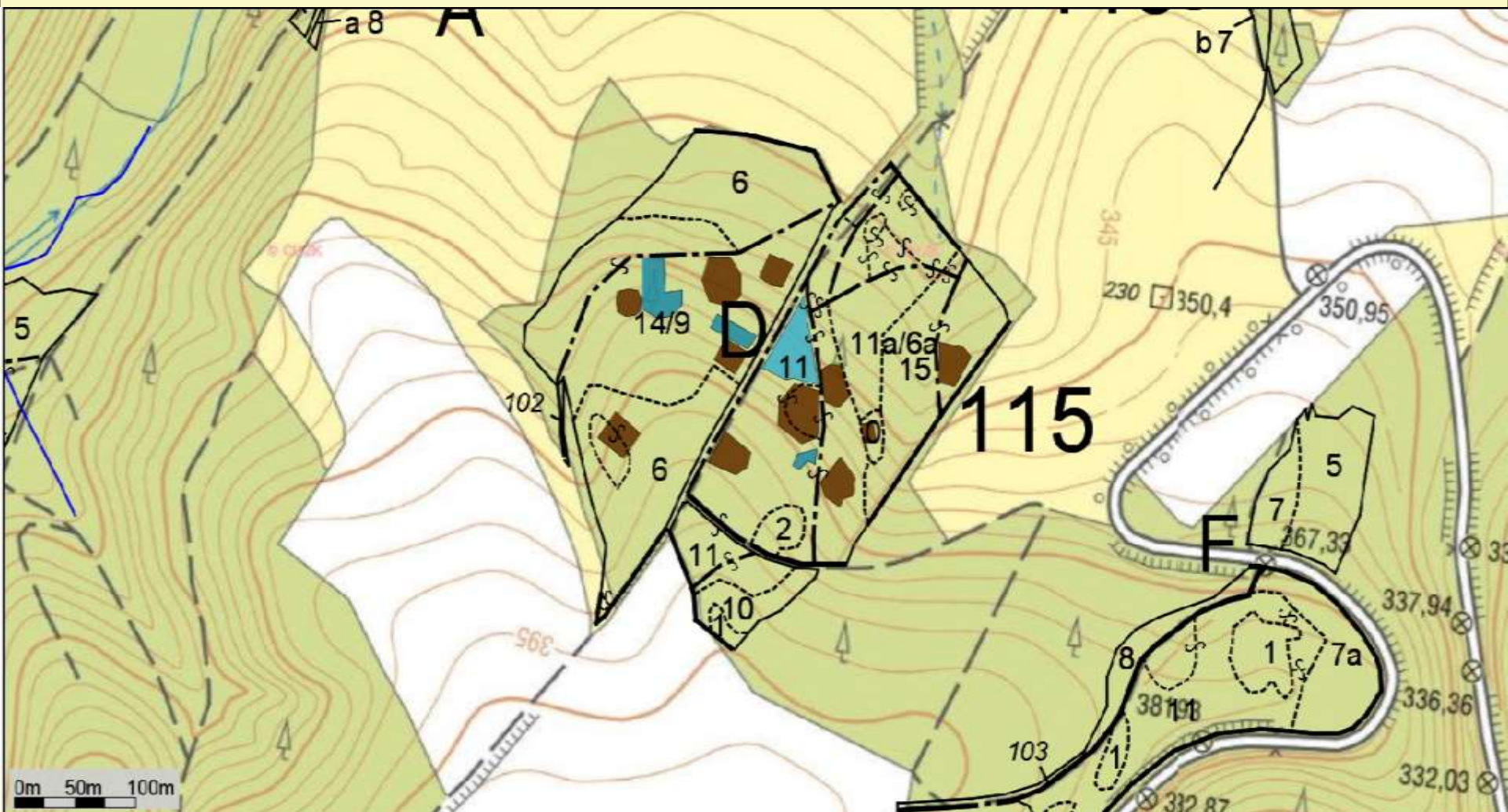
**Následující obrázky ukazují současný
skutečný rozsah ochrany**

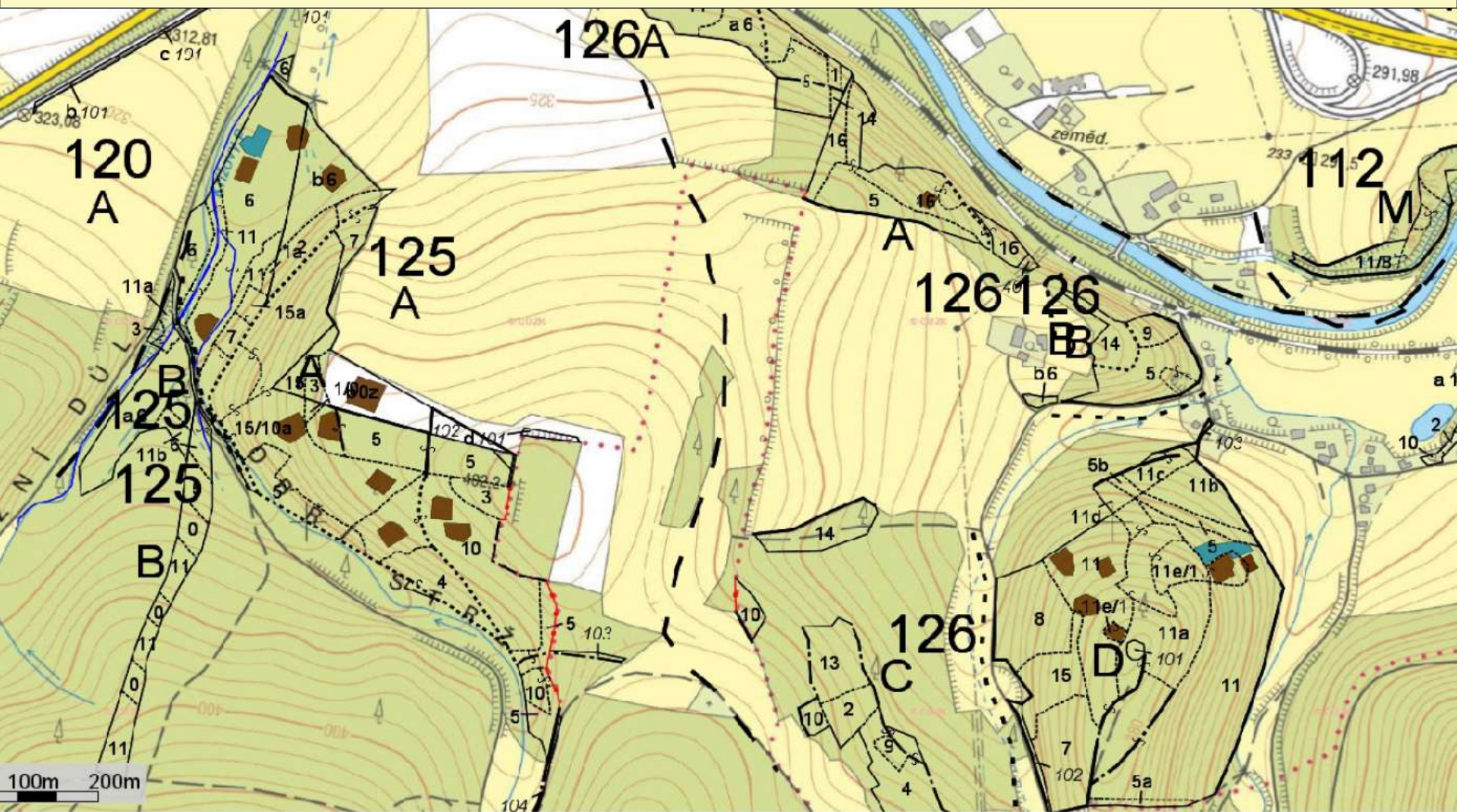
hnědou barvou - oplocenky

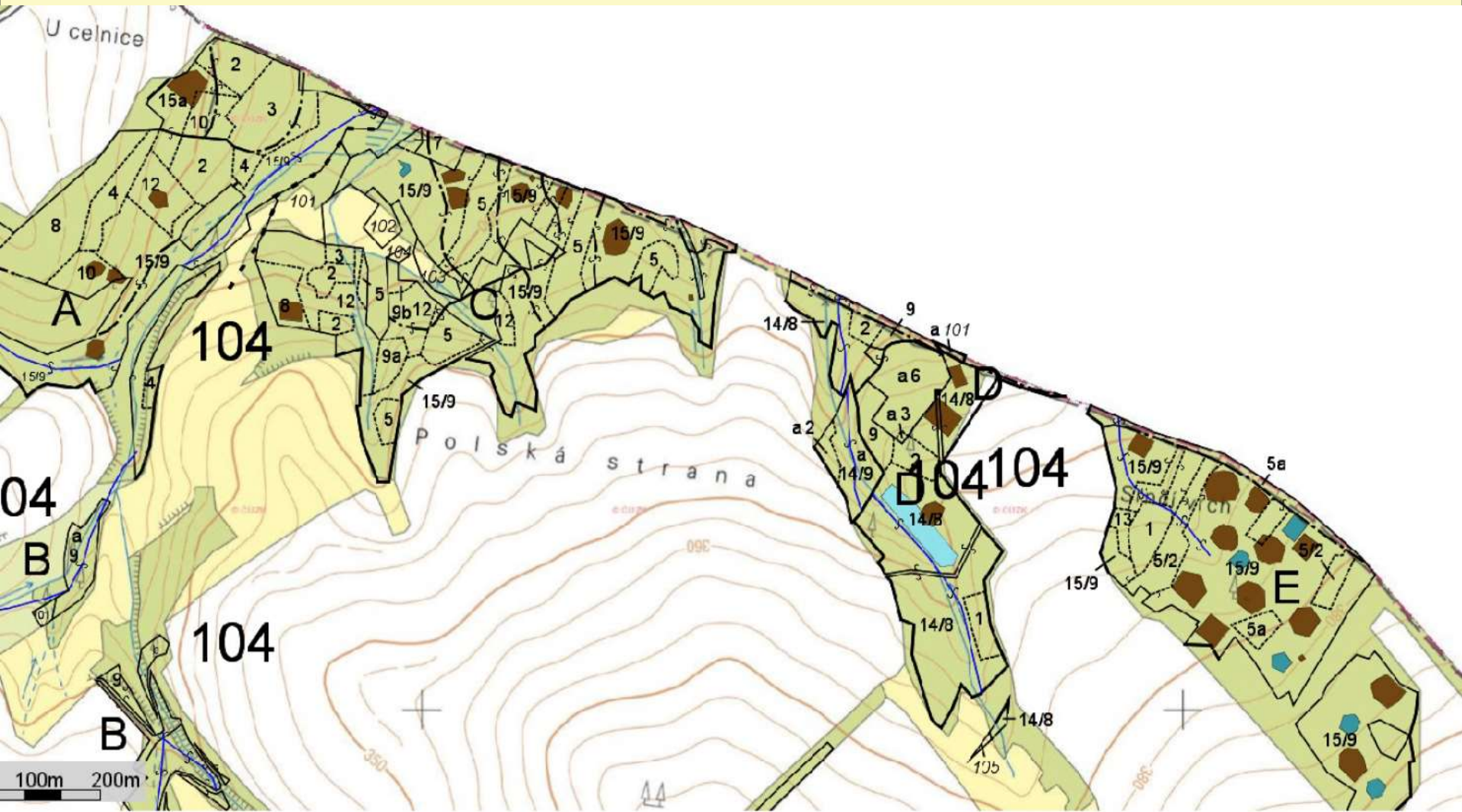
modrou barvou - obnova s nutností repelentů

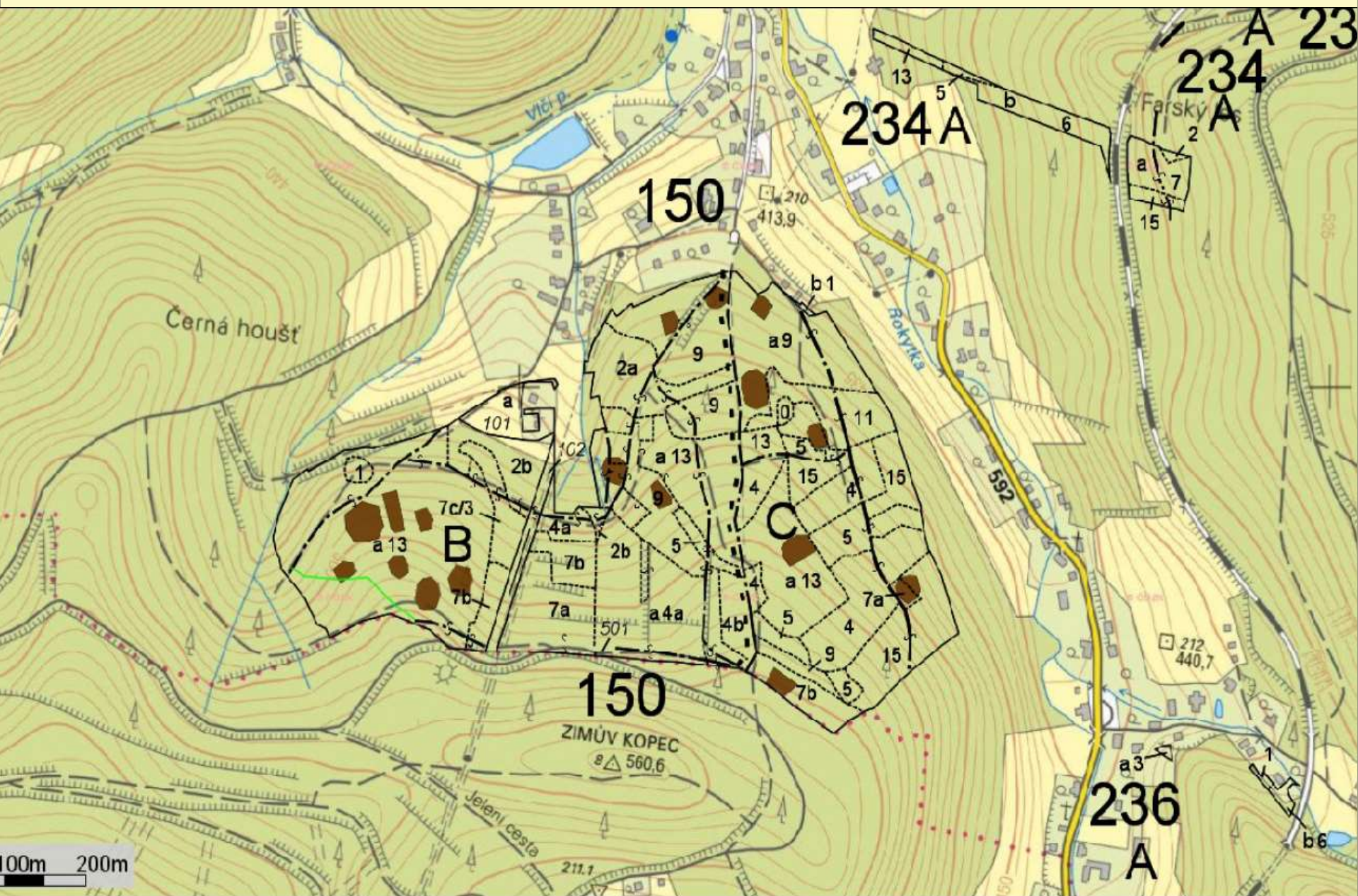
je řešením stavět další a další oplocenky?

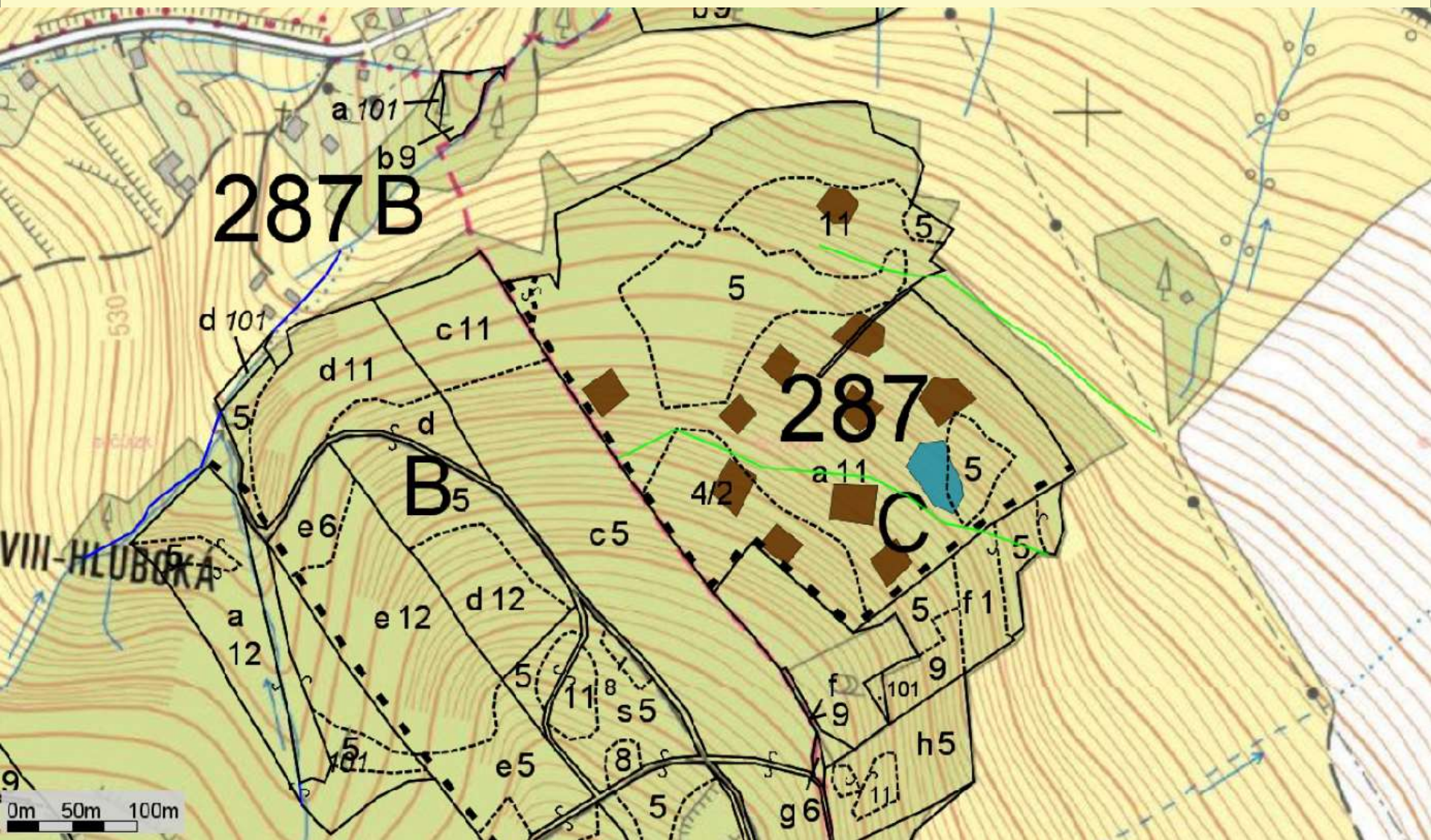

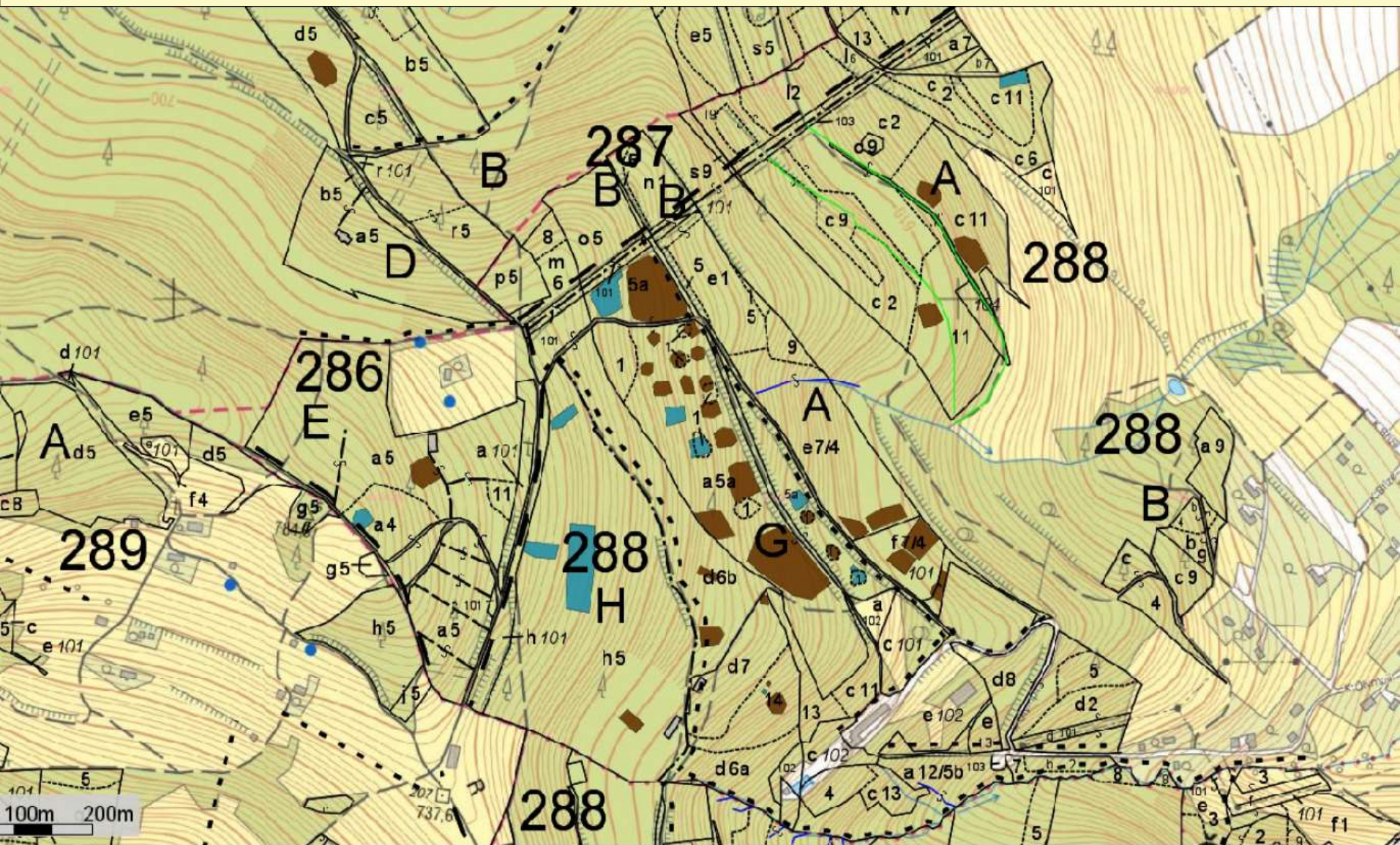

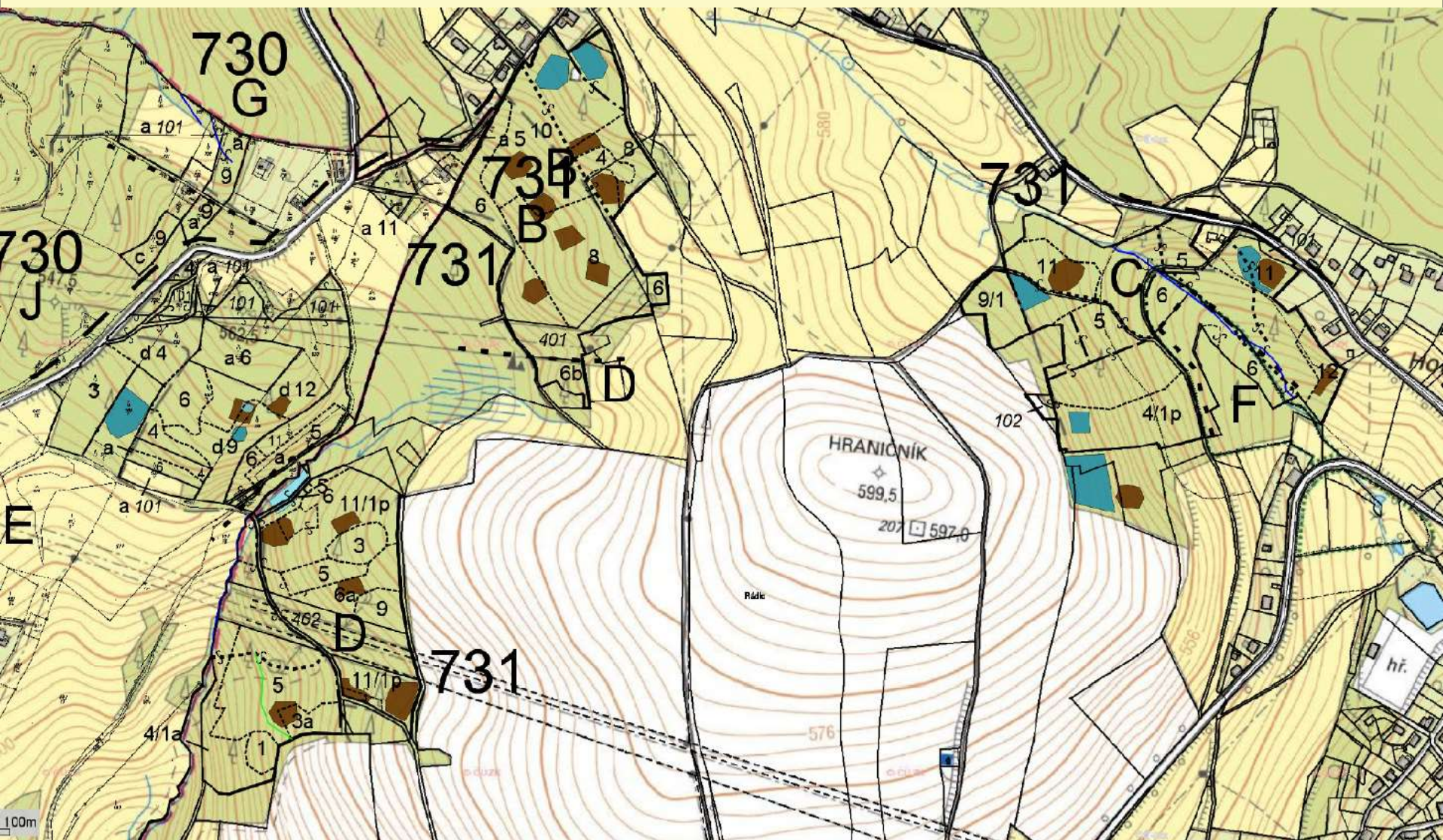

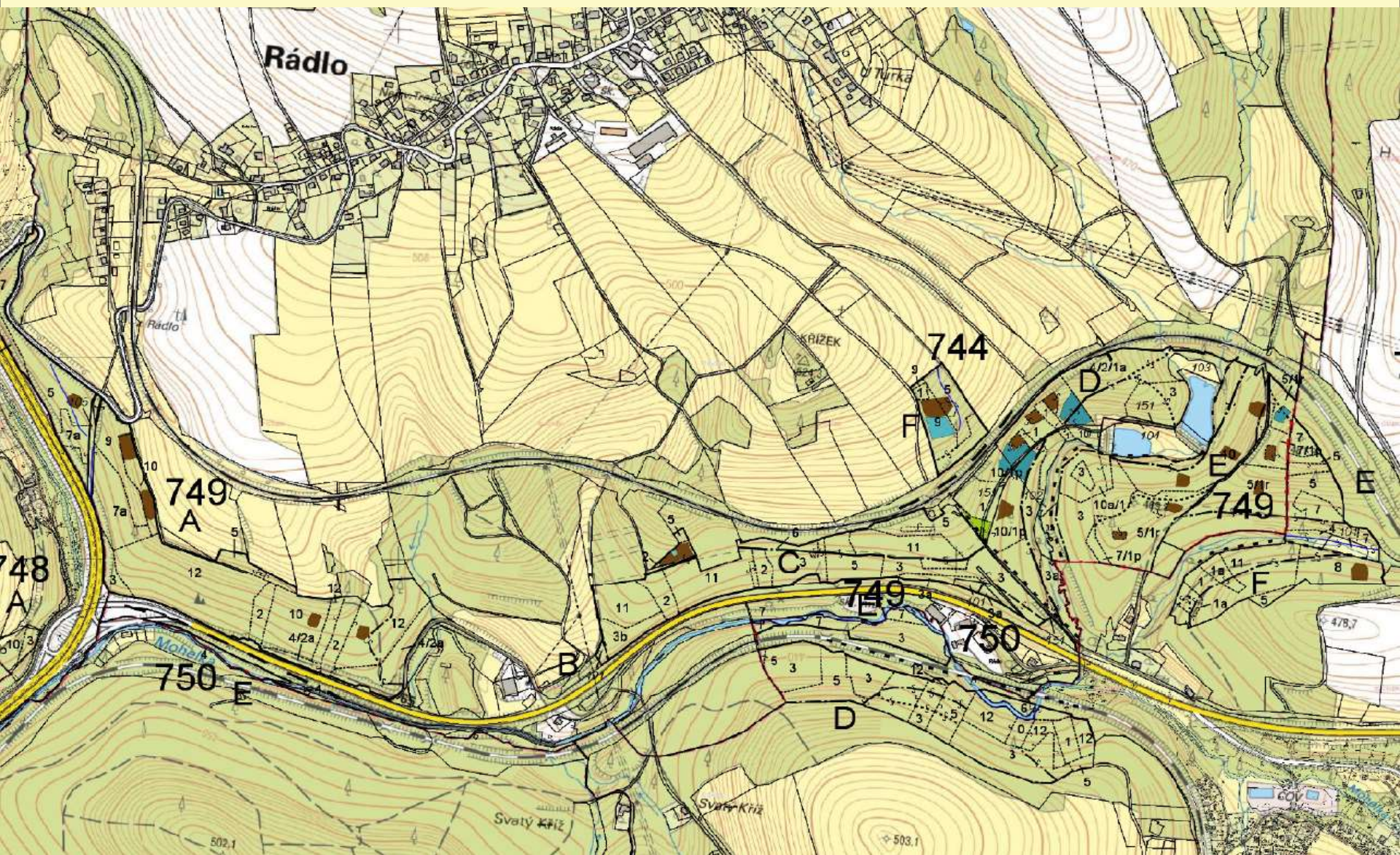

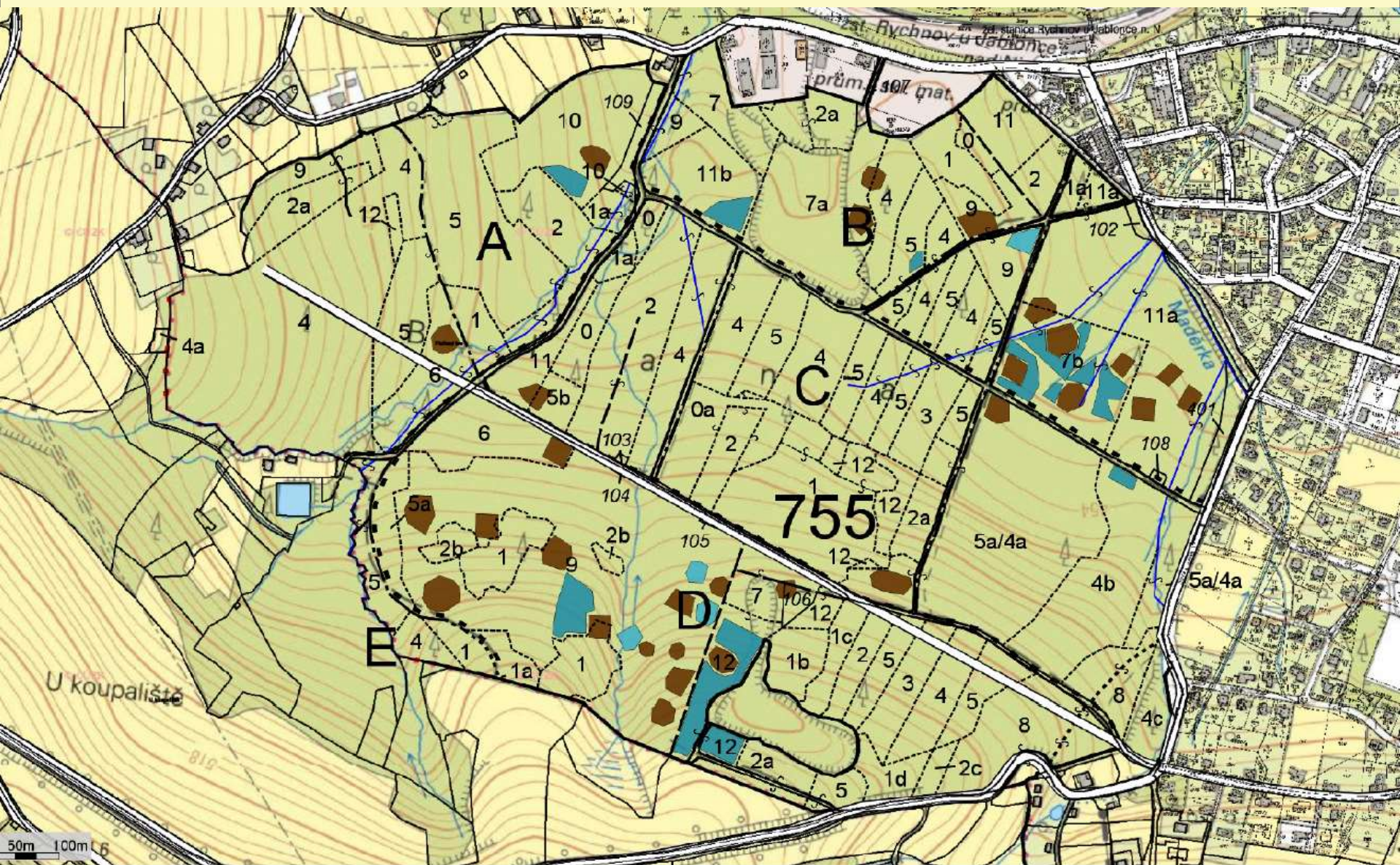

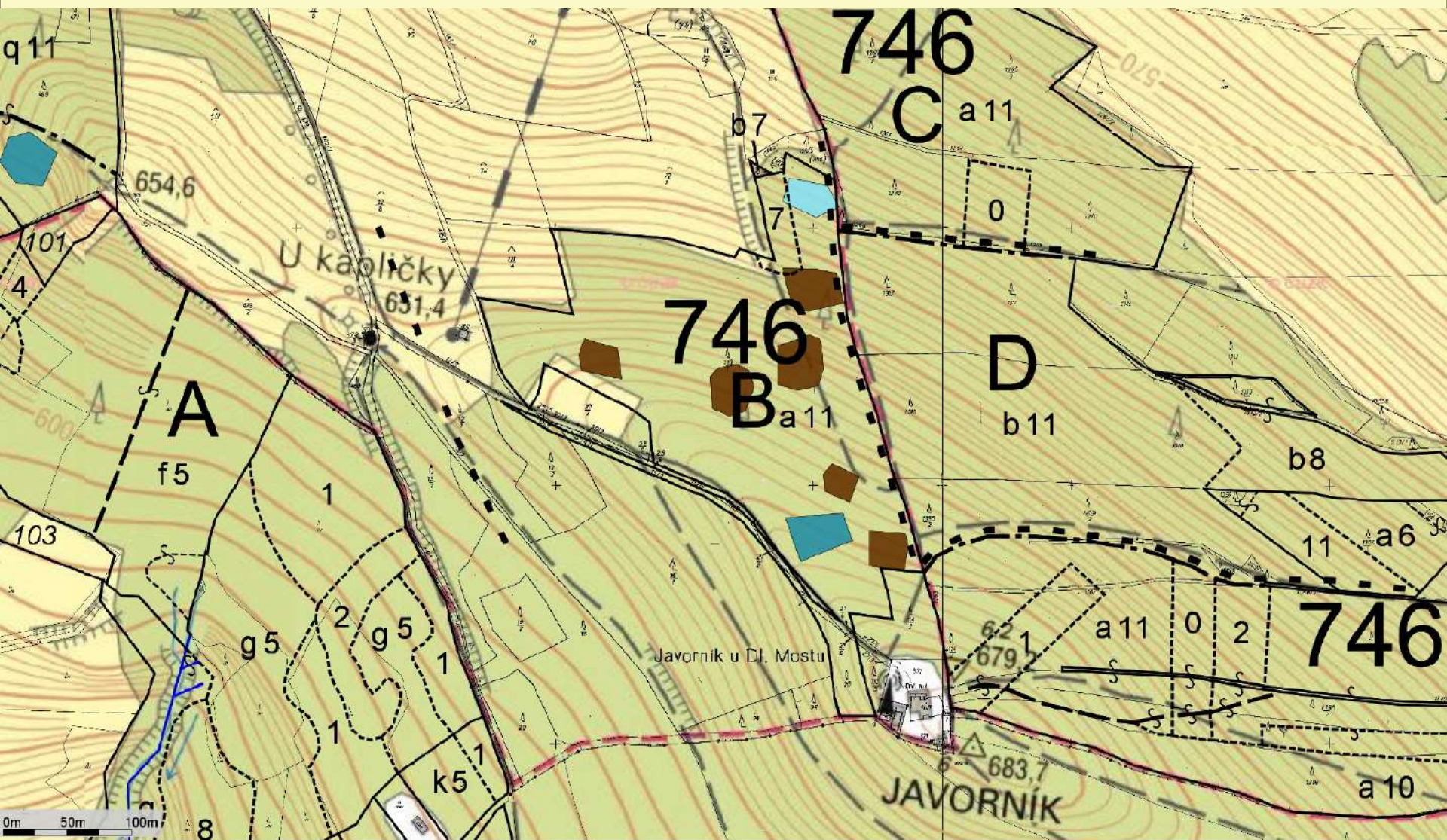

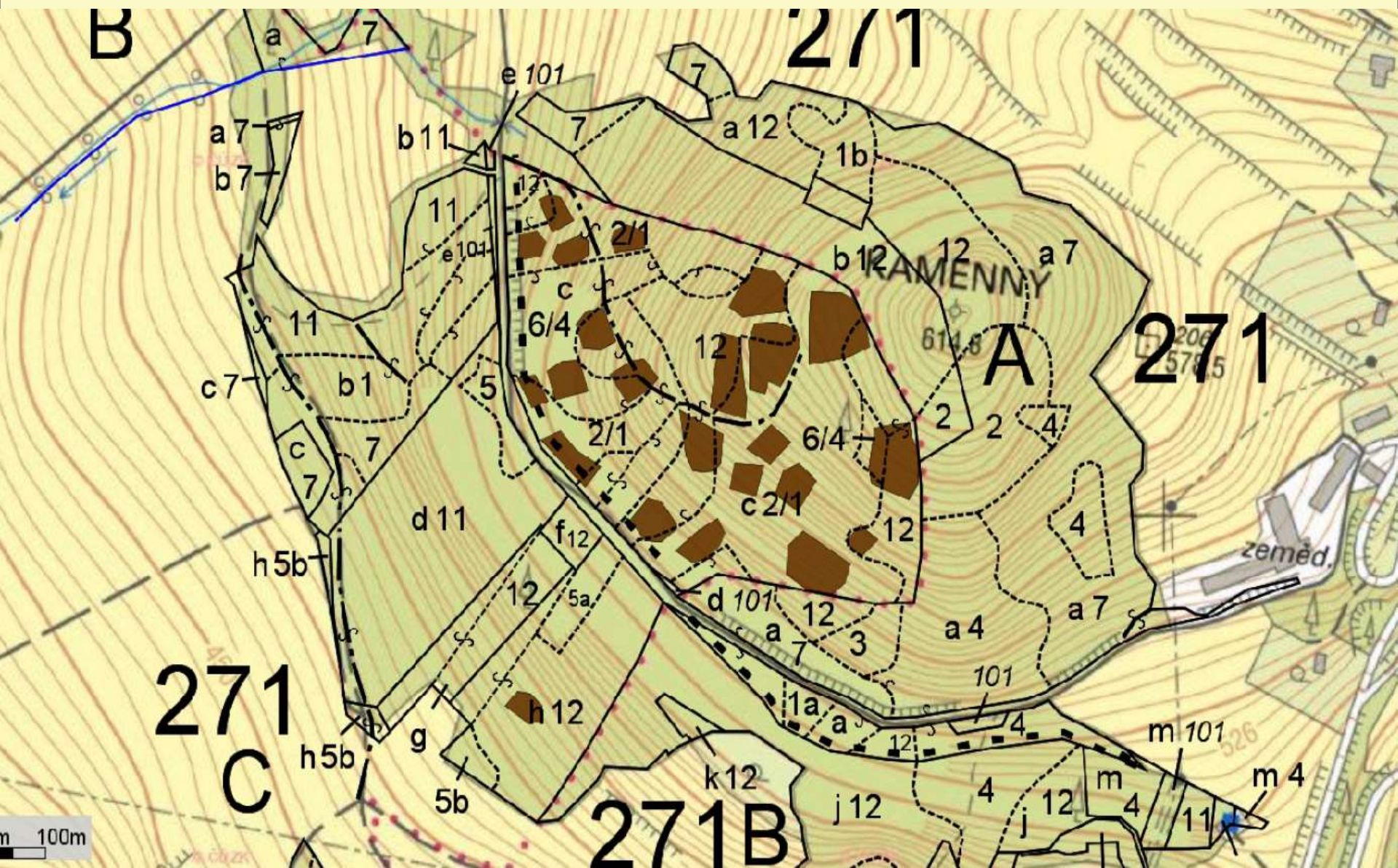

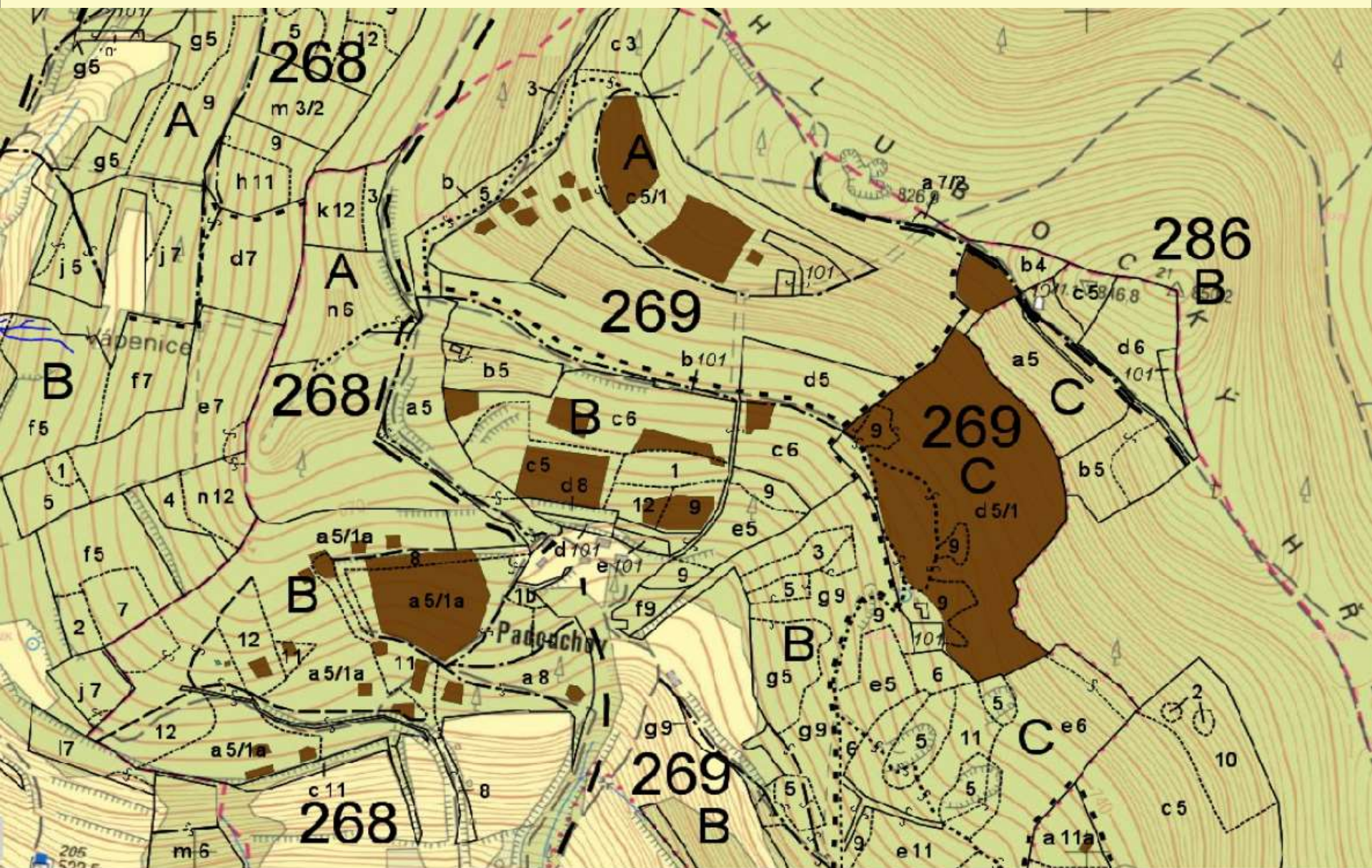

Lokalizace výše uvedených ukázek v Libereckém kraji

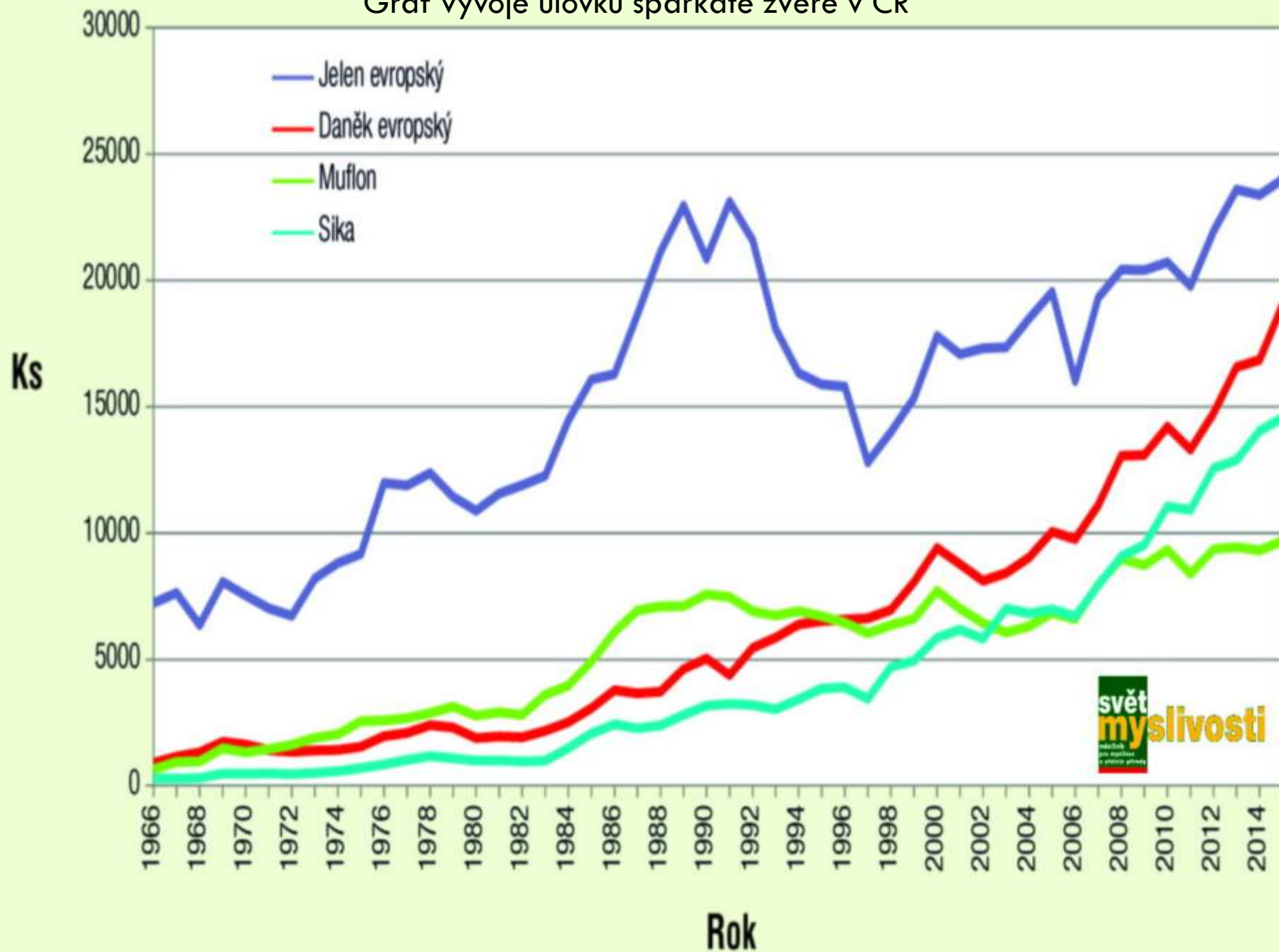
**Stav podnětů vlastníků
podaných k řešení nadměrného poškození lesa v
regionu**

Míra poškození lesa zvěří souvisí s její početností

Má být hojnost zvěře hlavním měřítkem úspěšné myslivosti?

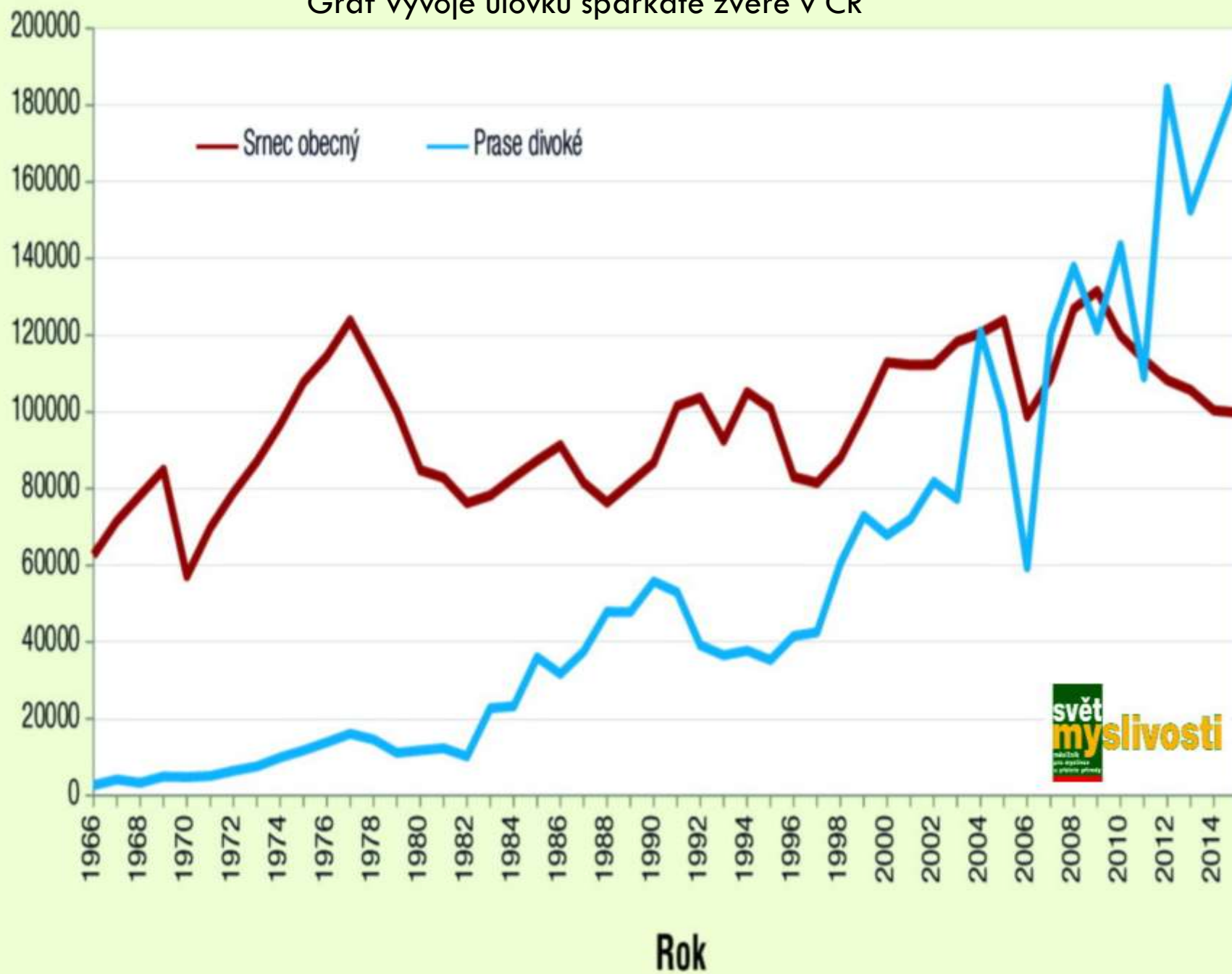

Graf vývoje úlovků spárkaté zvěře v ČR

Graf vývoje úlovků spárkaté zvěře v ČR

Ks

Početnost zvěře v Libereckém kraji**přepočtená na jelení jednotky z průměrných hodnot roků 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2017****Jelen evropský**

	1995	2000	2005	2010	2015	2017	Průměr 95-17	
Výměra	34438	37058	36528	36160	37225	37320	36455	
NS	328	391	469	477	573	494	455	
JKS	1236	1109	1507	1282	1673	1527	1389	
lov plán	1003	998	1106	1195	1360	1510	1195	
lov skut.	1340	985	1063	1232	1323	1599	1257	
úhyn	61	65	52	73	63	57	62	
lov+úhyn	1401	1050	1115	1305	1386	1656	1319	
Skutečnost							4227	

Zpětný propočet:

Průměrný NS	455
Průměrný JKS	1389
Průměrný lov+úhyn	1319
KOP	0,8
ZP pro pohlaví 1:1	4227
Překročení NS o	3772
Překročení v JJ	3772

Vysvětlivky:

NS - normovaný stav

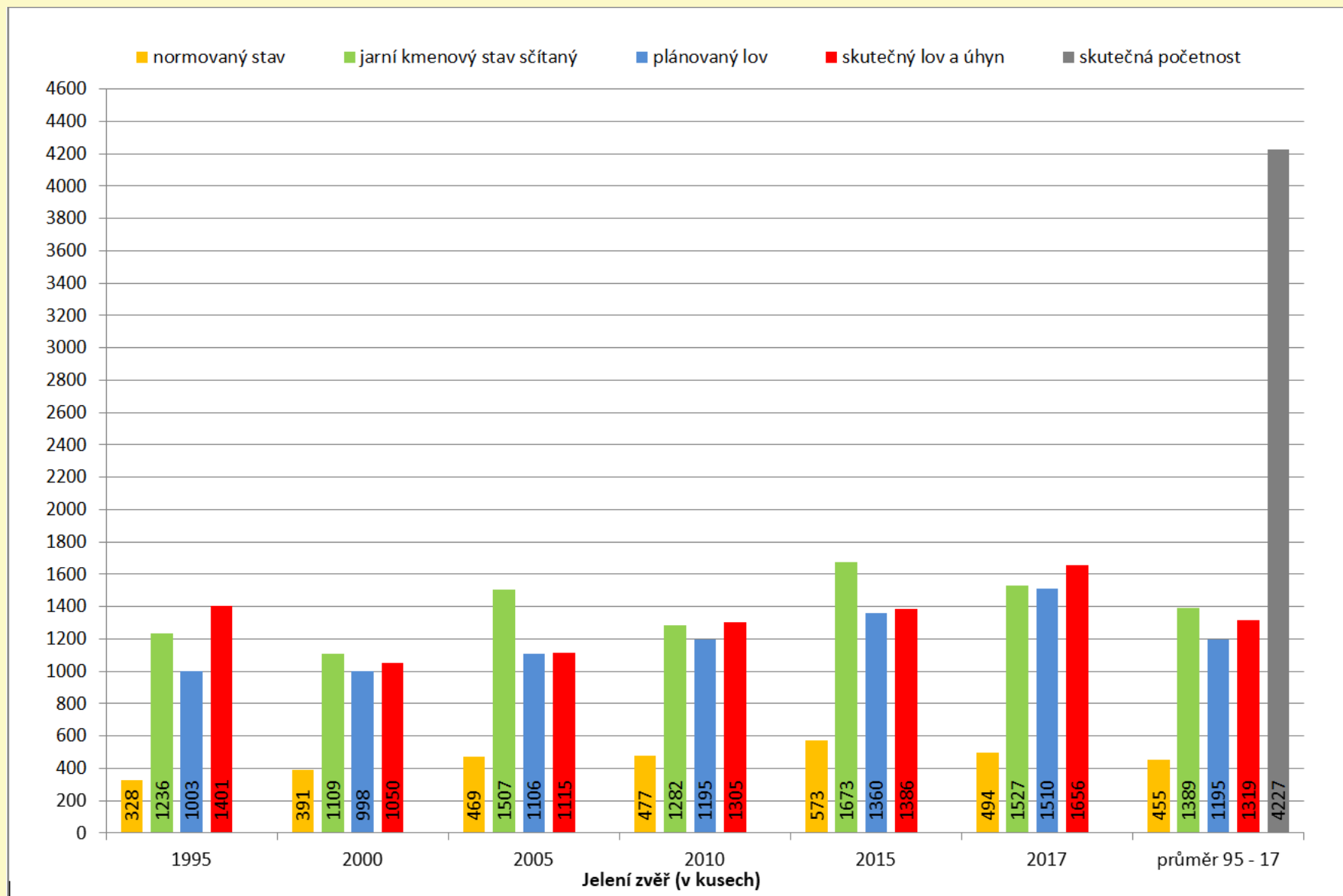
JKS - jarní kmenový stav (sčítaný)

KOP - koeficient očekávaného přírůstku

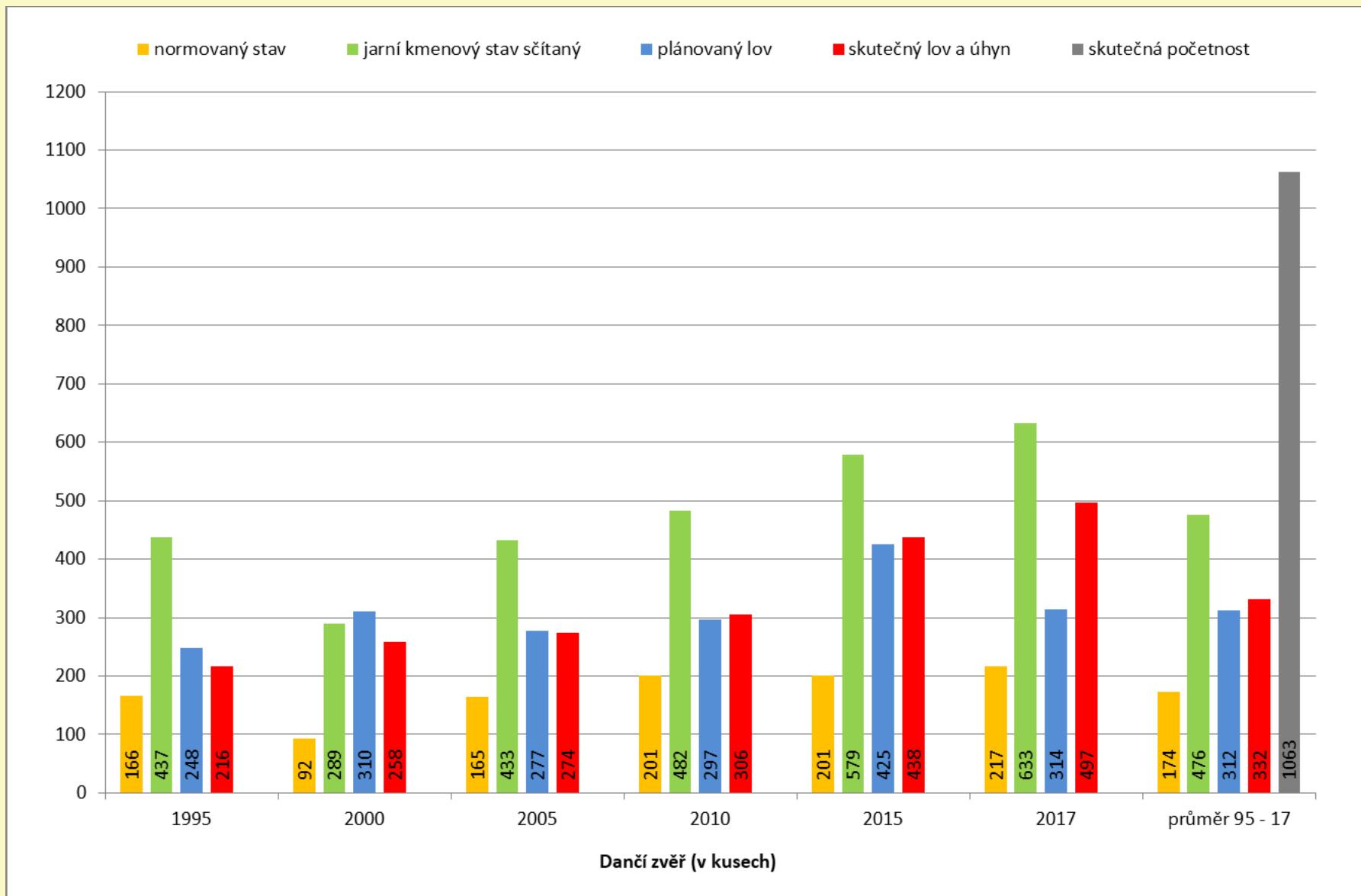
ZP - zpětný propočet (pravděpodobná skutečná početnost)

JJ - jelení jednotky

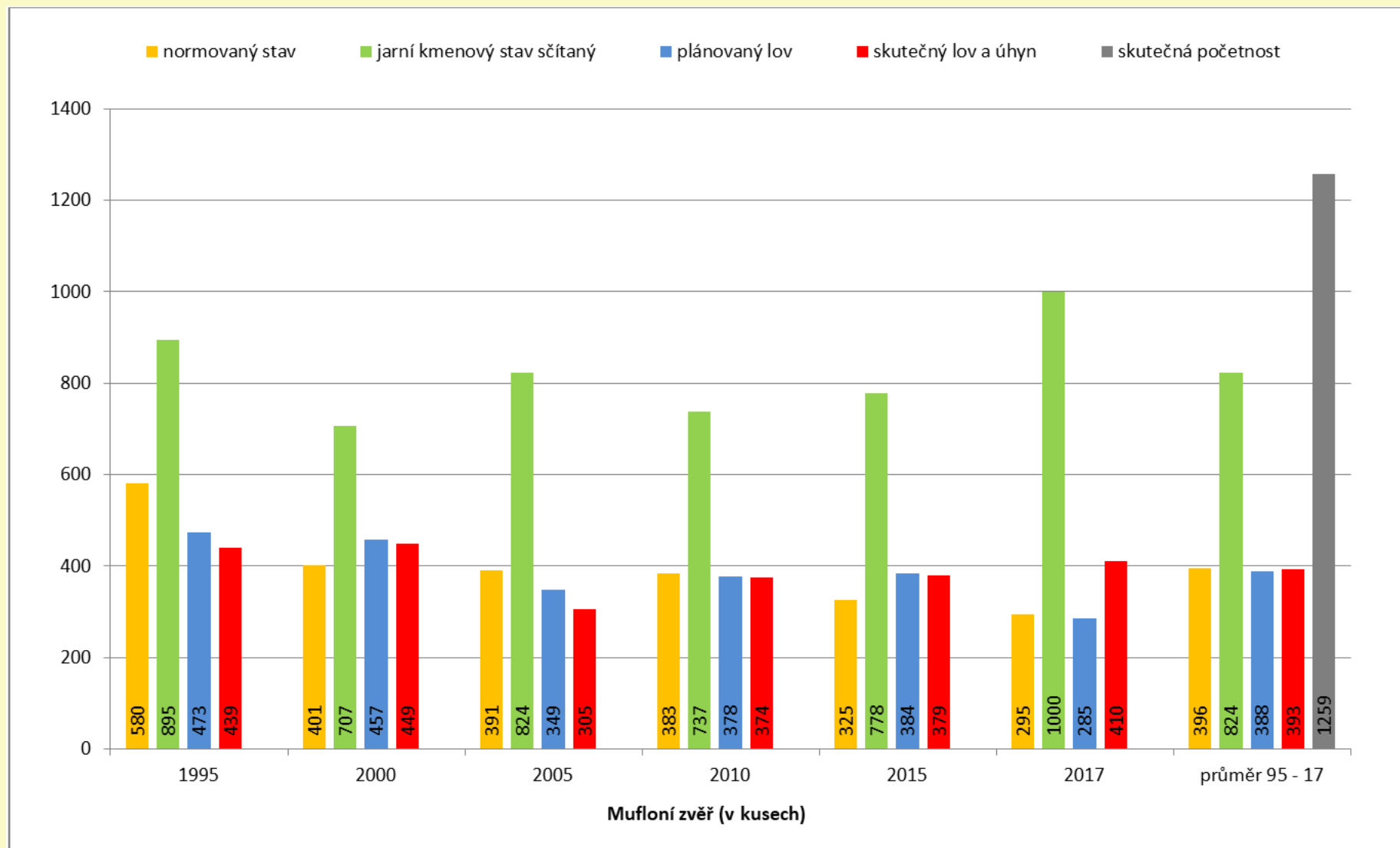
Grafy početnosti zvěře v Libereckém kraji

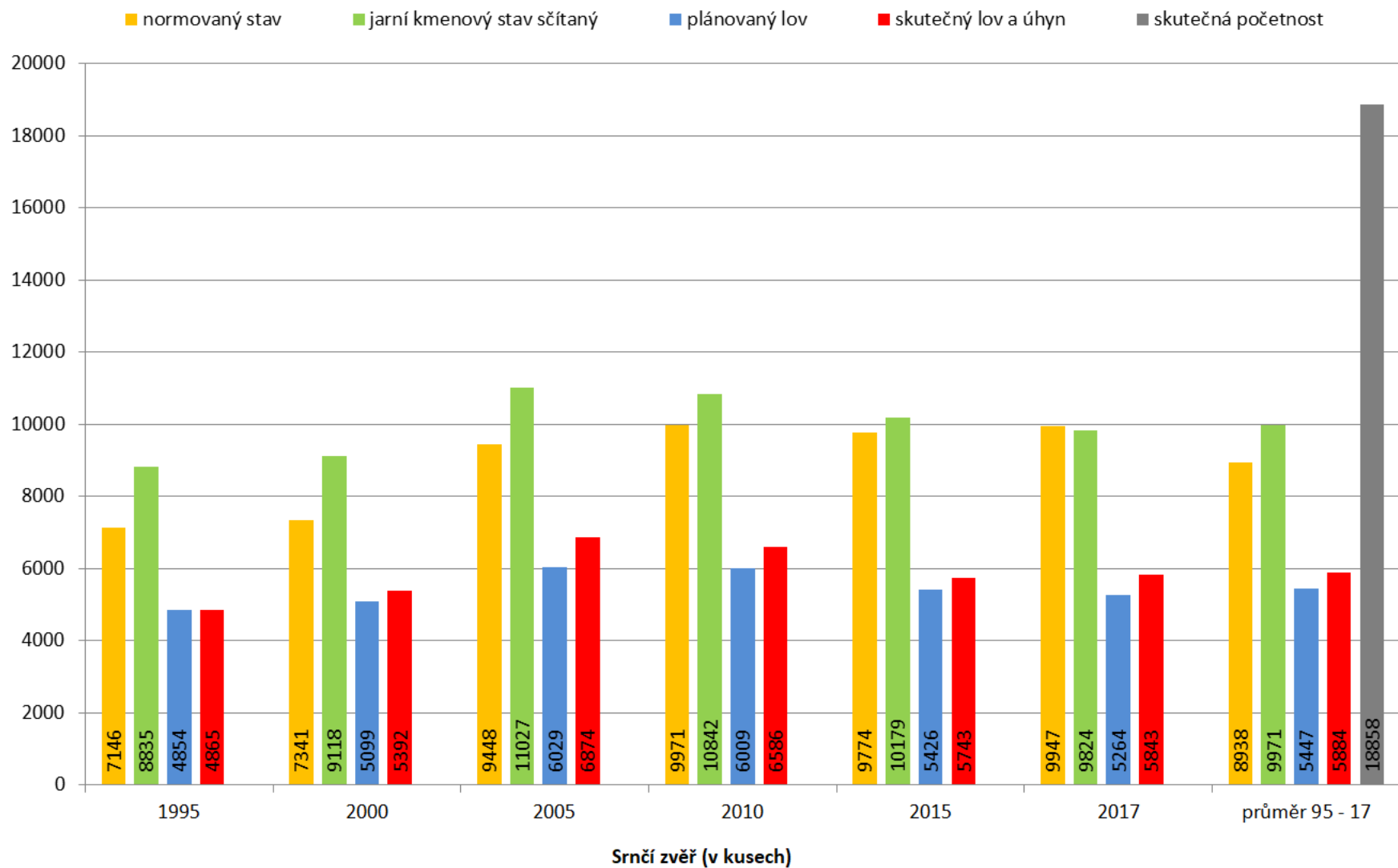
Grafy početnosti zvěře v Libereckém kraji

Grafy početnosti zvěře v Libereckém kraji

Grafy početnosti zvěře v Libereckém kraji

Termovizní posudky VÚLHM prokazují 3,5 – 4,0 násobky normovaných stavů

**Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.**

Strnady 136
252 02 Jilovské

Doručovací pošta
156 04 Praha 5 – Zbraslav

Tel.: +420 257 892 222

**Odborné vyjádření k posouzení početnosti
spárkaté zvěře**

č. 01/02/2021

zadavatel: Vlastníci nestátních lesů malých výměr
zastoupení Ing. Janem Dudou – pověřeným odborným lesním hospodářem
tel.: +421 721078358
e-mail: jan.duda@iol.cz
č. p. 178
463 31 Oldřichov v Hájích

Lesní zákon

les - národní bohatství

- mimoprodukční funkce
- stabilita
- trvalost
- MZD
- struktura
- genofond
- biodiverzita ...

Zákon o myslivosti

zvěř - přírodní bohatství - zachování

myslivost - činnost v ekosystému

cíl chovu - rovnováha zvěř x prostředí

Rovnováha zvíř x prostředí

zvíř x les

je veřejný zájem

- z pohledu lesa
- z pohledu zvíře

V případě potřeby je nutné jej vynucovat

Výňatek z nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 34/03 (zveřejněn pod č. 49/2007 Sb.)

Zdroj: [CODEXIS® Uno \(codexisuno.cz\)](http://codexisuno.cz)

Myslivost není definována jako výrobní činnost či podnikání, ale jako vztah k volně žijící zvěři, jež tvoří součást ekosystému. Právo myslivosti tak nelze rozdělovat na "komerční" a "nekomerční" část, jednak proto, že zákon stanoví všechny složky jako integrální součást myslivosti, ale zejména proto, že jde o dvě strany téže mince; jednou je ochrana zvěře a péče o ni a druhou významně omezené právo lovu, jehož prvotním cílem je především regulace stavu zvěře.

K dosažení svého účelu zákon o myslivosti stanoví celou řadu povinností, v první řadě ty, jež se týkají mysliveckého plánování. Základní zásadou chovu lovné zvěře je zachování rovnováhy výskytu všech druhů zvěře v mezích mezi tzv. stavem minimálním a stavem normovaným (tedy stavem, který odpovídá kvalitě životního prostředí a úživnosti honitby).

Realizace myslivecké činnosti podléhá rovněž dozoru na úseku státní správy myslivosti, ...

OLH

- důsledně dbát ochrany lesa
- sledovat stav lesa, škodlivé činitele, škody
- nadměrný výskyt
 - upozorňovat vlastníka
 - prokazatelně informovat OSSL

Vlastník lesa

- dbát aby les nebyl nepřiměřeně poškozován
- sledovat a evidovat škody
- nad 50 ha – KSP
- sledovat stavy zvěře
- využívat pomocné dřeviny
- ochraňovat 1% výměry lesa v honitbě
- **navrhovat OSSL snížení stavu zvěře**

Doporučení vlastníkům

- požadovat účast v řízení - dotčení zájmů
- navrhopvat snížení i v sousedních honitbách
- požadovat lov samic
- požadovat rozhodnutí na více let – cca 3 r.
- pokud se stav nezlepší, opakovat po 3 letech

Kde je vůle, tam je i cesta

- Věříme v pochopení a součinnost
 - státní správy
 - myslivců

Jsme v tom společně

- Lov jako nezbytný nástroj udržování rovnováhy
pomůžeme myslivcům obhajovat u veřejnosti

V pestrém, přirozeně se obnovujícím lese
nalezne i zvěř lepší životní podmínky

Škody zvěří

Javorník

19.října 2021

Miroslav Pacovský

Pohled drobného vlastníka na současný ZoM

- Prohlášení pozemků za nehonební
- Přenesení rozhodnutí o pronájmu honitby na výbor HS
- Konání Valné hromady HS, zpravidla 1x ročně
- Projednání záležitosti, která není uvedena v pozvánce pouze se souhlasem všech přítomných

- V případě nesouhlasu s rozhodnutím VH možnost podání žaloby k soudu, ale ne k rozhodnutí výboru HS
- Osoby starosty a místostarosty nemusí být členem HS
- Zápisy z jednání VH jsou k nahlédnutí, ale z jednání výboru HS již ne
- Současné výše nájmu, náhrada za přičlenění (LČR)
- Využití společenstevní honitby ve vlastní režii – omezení počtu členů HS

- Při pronájmu honitby povinnost výběrového řízení pro všechny
- Přijímání vlastníků (pachtýřů) do spolku
- Škody – nehrazení škod v oplocenkách a co na oplocení?
- Nehrazení škod na postranních výhonech
- Nehrazení škod méně než 1% ročně
- Zavedení rozhodčích komisí
- Státní správa a výkon funkce mysliveckého hospodáře

Rozhodování soudů

- Žaloba na náhradu škody na TTP
- Okresní soud – snížení škody na polovinu, odvolání obou stran
- Krajský soud – zamítnutí odvolání žalované strany a přiznání plné výše škody – zdůvodnění – škody lze snižovat pouze lovem a odchýtem
- Dovolání žalované strany k NS - zamítnuto

Závěr

- Sdružení vlastníků lesů – metodická a praktická pomoc v problematice škod zvěří
- SVOL – vznik petice ke sdružování
- Děkuji za pozornost

Ing. Miroslav Pacovský

miroslavpacovsky@seznam.cz

Reálné možnosti obrany vlastníků menších lesních majetků proti škodám zvěří

Martin Flora

advokát

Dominikánské nám. 656/2, Brno

flora@vfh.cz

Proč vlastník lesa usiluje o minimalizaci škod zvěří?

Ekonomické důvody – zájem na řádné správě majetku

Právní důvody – plnění povinností vyplývajících z právních norem

Relevantní právní předpisy

- zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon) – LesZ
- zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti – MyslZ
- zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a o její působnosti v ochraně lesa
- vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže

Povinnosti vyplývající z LesZ

§ 32 odst. 5 LesZ: „Vlastníci lesů, uživatelé honiteb a orgány státní správy lesů jsou povinni dbát, aby lesní porosty nebyly **nepřiměřeně** poškozovány zvěří.“

Co je nepřiměřené poškození, není v LesZ stanoveno

Je to tzv. neurčitý právní pojem, který musí vyložit orgány veřejné správy (OSSL, ČIŽP) podle konkrétních okolností

Povinnosti vyplývající z LesZ

Na § 32 odst. 5 LesZ **navazuje § 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb.** „Ochrana lesa před škodami působenými zvěří“

Povinnosti vyplývající z LesZ

K omezení škod působených zvěří provádí vlastník lesa následující preventivní opatření:

- a) sleduje a eviduje škody způsobené zvěří na lesních porostech,
- b) u lesních majetků o výměře nad 50 ha sleduje působení zvěře na nálety, nárosty a kultury pomocí kontrolních a srovnávacích ploch v počtu nejméně jedna plocha (oplocenka) na 500 ha,
- c) sleduje početní stavy zvěře,
- d) využívá pomocných dřevin ke zvýšení úživnosti honitby,
- e) v případě potřeby navrhuje orgánu státní správy lesů snížení stavu zvěře nebo zrušení chovu toho druhu zvěře, který působí neúměrně vysoké škody,
- f) ochraňuje ohrožené lesní porosty proti okusu, loupání a zimnímu ohryzu kůry v rozsahu nejméně 1 % výměry lesa vlastníka v honitbě.

Povinnosti vyplývající z LesZ

Opatření uvedená v § 5 vyhlášky se považují za **přiměřená**.

Nejde o přiměřenost ve vztahu k § 32 odst. 5 LesZ, **nýbrž ve vztahu k § 53 MyslZ !!!**

Povinnosti vyplývající z MyslZ

§ 53 MyslZ:

„*Vlastník, popřípadě nájemce honebního pozemku **činí** **přiměřená opatření** k zabránění škod působených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována.*

*Stejná opatření **může učinit** se souhlasem vlastníka honebního pozemku uživatel honitby.*

Ustanovení zvláštních právních předpisů ukládající vlastníkům, popřípadě nájemcům honebních pozemků provádět opatření k ochraně před škodami působenými zvěří nejsou dotčena.“

Povinnosti vyplývající z LesZ

§ 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb. vymezuje **minimální rozsah** preventivních opatření, která je vlastník lesa povinen zajistit!

Povinnosti vyplývající z LesZ

„Plnění (v § 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb.) uvedených požadavků je třeba chápat jako **minimální povinný rozsah**, který je vlastník lesa povinen provádět především z důvodů, aby nepřiměřeným škodám v lese mohl včas předcházet, jejich povaha je preventivní. Preventivnost opatření stanovených vyhláškou spočívá především v tom, že jejich realizace je nápomocná při přijetí opatření v případě, kdy je zjištěno, že v lese vznikají nepřiměřené škody a pro rozhodnutí o způsobu, rozsahu a umístění ochranných opatření. **Je na následném rozhodnutí vlastníka lesa, jakým způsobem (při splnění ust. § 5 odst. 1 vyhlášky) dospěje ke stavu, kdy již nebude docházet k nepřiměřenému poškozování lesních porostů zvěří.**“
(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8.6.2011 č.j. 3 As 11/2011-69)

Následky neprovedení preventivních opatření

§ 54 odst. 2 písm. c) LesZ: „Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se **dále dopustí přestupku tím, že ... neplní opatření k ochraně lesa**, především nedodrží přednostní zpracování těžby nahodilé“

Za spáchání přestupku lze uložit pokutu až 1.000.000,- Kč

Následky neprovedení preventivních opatření

§ 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb.: „*Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se **dopustí přestupku tím, že vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů a svým jednáním ohrozí nebo poškodí životní prostředí v lesích.***“

Za spáchání přestupku lze uložit pokutu až 5.000.000,- Kč

Preventivní opatření

a) Vlastník lesa sleduje a eviduje škody způsobené zvěří na lesních porostech

Doporučuji aplikovat toto ustanovení v praxi tak, že vlastník lesa **sleduje a **eviduje** škody způsobené zvěří na lesních porostech a **uplatňuje nárok na jejich náhradu****

Uplatnění (uplatňování) nároku na náhradu škody je nástrojem, jak může vlastník lesa ovlivnit podobu plánu mysliveckého hospodaření

Sledování a evidence škod je nutnou podmínkou pro to, aby nároku byl uplatněn úspěšně

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Úprava je obsažena v § 52 až 55 MyslZ

Odpovědnost za škody zvěří, jejíž stavy lze snižovat lovem, má ve volných honitbách uživatel honitby, u zvěře, jejíž stavy nelze snižovat lovem, stát

Osobou odpovědnou za škody způsobené zvěří, která unikla z obory, má uživatel obory, ledaže prokáže, že uniknutí zvěře bylo umožněno poškozením ohrazení obory neodvratitelnou událostí nebo osobou, za niž neodpovídá.

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Uživatel honitby je povinen hradit škodu, kterou zvěř v honitbě způsobila **na honebních pozemcích a na lesních porostech**

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Nehradí se:

- škody na lesních porostech chráněných oplocením proti škodám působeným zvěří,
- škody na jedincích poškozených jen na postranních výhonech a
- škody v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše.

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Odpovědnost za škody zvěří i za škody způsobené výkonem práva myslivosti je objektivní odpovědnost, tj. odpovědnost není závislá na zavinění. Jde současně o odpovědnost absolutní, jejíž podmínkou není protiprávní jednání

Námitka, že uživatel honitby plní všechny povinnosti podle zákona o myslivosti, proto **nemá liberační účinky**

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Usnesení Ústavního soudu ze dne 23.6.2015 sp. zn. II.ÚS 3374/14:

*„Nutnost specifického přístupu k myslivosti jakožto aktivitě zajišťující ochranu přírody a zvěře samotné ..., kdy zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody, jejichž prostřednictvím naplňuje stát svou ústavní povinnost zakotvenou v čl. 7 Ústavy [nález sp. zn. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006] ... **nikterak neodnímá z uživatelů honiteb zákonem stanovenou povinnost hradit škodu způsobenou výkonem myslivosti nebo zvěří nacházející se v honitbě Pokud uživatel honitby soudí, že třetí osoba zaviněně porušila své právní povinnosti a v příčinné souvislosti s tímto porušením došlo ke vzniku škody na porostech, za něž uživatel honitby odpovídá, lze se domáhat náhrady škody vůči této třetí osobě podle civilních předpisů.**“*

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Při posuzování nároku na náhradu škody může mít význam, jak vlastník lesa plní svou povinnost k realizaci přiměřených opatření na ochranu před škodami zvěří (§ 53 MyslZ), tedy **zda a jak realizuje opatření podle § 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb.**

§ 2918 NOZ: „Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží.“

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Nárok na náhradu škody musí být u uživatele honitby uplatněn a vyčíslen v zákonem stanovených lhůtách

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Uplatnění i vyčíslení nároku

U škod na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku **do 20 dnů od uplynutí uvedeného období** (tj. do 20. července)

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 5. 2014, č. j. 14 Co 880/2013-62:

*„Pokud se uživatel honitby stal jejím uživatelem až v průběhu období, za které poškozený uplatňuje nárok na náhradu škody zvěří na lesních porostech, může soud ve sporu o náhradu škody zvěří za použití ustanovení § 136 občanského soudního řádu určit výši náhrady škody podle své úvahy jako **poměr počtu dnů z žalobou vymezeného období, kdy byl žalovaný uživatelem honitby, k celkovému počtu dnů, za něž byla náhrada škody požadována.**“*

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Při uplatnění a uspokojení nároku je preferována dohoda

Pokud uživatel honitby nenahradí škodu do 60 dnů ode dne, kdy poškozený uplatnil svůj nárok a vyčíslil výši škody nebo ve stejné lhůtě neuzavřel s poškozeným písemnou dohodu o náhradě této škody, může poškozený ve lhůtě 3 měsíců uplatnit svůj nárok na náhradu škody u soudu

Lhůty se sčítají, tj. žaloba musí být podána ve lhůtě 60 dnů + 3 měsíce ode dne uplatnění nároku a vyčíslení výše škody

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Nedodržení lhůty pro uplatnění nároku, jeho vyčíslení, uzavření dohody a podání žaloby u soudu má za následek **prekluzi (propadnutí) nároku**

Lhůty mají hmotněprávní povahu, tj. úkon musí být nejpozději poslední lhůty doručen adresátovi!

Za doručení se považuje i nepřevzetí či nevyzvednutí zásilky

§ 573 NOZ: „*Má se za to, že došlá zásilka odeslaná s využitím provozovatele poštovních služeb došla třetí pracovní den po odeslání.*“

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Lhůta je relativně krátká a vyžaduje od poškozeného maximální obozřetnost a pozornost

Stávající právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem ČR

Odpovědnost za škody způsobené zvěří

Nález Ústavního soudu ze dne 13.12.2006 sp. zn. Pl. ÚS 34/03, bod 113:

„Předmětem úpravy je odpovědnost za specifickou škodu, která reaguje – ve srovnání s obecnou úpravou odpovědnosti za škodu např. v občanském zákoníku – na určitý specifický případ, pro nějž je typické, že s uplynutím delšího časového období je škoda fakticky nezjistitelná a bylo by možno jen stěží poskytnout ochranu práv kterékoliv z dotčených stran odpovědnostního vztahu. Ústavní soud se proto neztotožňuje s námitkou, že lhůty, které jsou zákonem o myslivosti zakotveny pro uplatnění nároku na náhradu škody, nejsou přiměřené. Jestliže vlastník pozemku obhospodařuje zemědělský pozemek, lze předpokládat, že stav výpěstků průběžně sleduje. **Lhůta 20 dnů od vzniku škody se tak pro uplatnění nároku jeví naprosto přiměřená. Lhůtu pro uplatnění nároku na škodu způsobenou na lesních pozemcích a porostech, kterou lze uplatňovat za předchozí rok vždy do 20 dnů od konce měsíce června, hodnotí Ústavní soud s ohledem na stejné důvody, jaké byly zmíněny v předchozím případě, jako přiměřenou.**“

Preventivní opatření

c) Vlastník lesa sleduje početní stavy zvěře

MysZ nepředpokládá, že by se vlastník honebních pozemků mohl účastnit **sčítání zvěře**, není-li současně držitelem honitby.

Sledování početních stavů zvěře je záležitostí vlastníka lesa, aniž by bylo stanoveno, jak se má při sledování postupovat

Není vyloučeno, aby vlastník lesa požádal uživatele honitby o účast na sčítání zvěře s odkazem na to, že povinnost podle § 32 odst. 5 LesZ mají společně

Preventivní opatření

d) Vlastník lesa využívá pomocných dřevin ke zvýšení úživnosti honitby

Způsob, rozsah a umístění tohoto ochranného opatření určuje vlastník lesa, **pokud smlouva o nájmu honitby nestanoví jinak**

Pomocnými dřevinami jsou podle § 2 odst. 4 vyhlášky č. 139/2004 Sb. „*druhy lesních dřevin, které nejsou pro daný cílový hospodářský soubor uvedeny mezi dřevinami základními nebo melioračními a zpevňujícími.*“

Při použití pomocných dřevin musí být respektována vyhláška č. 139/2004 Sb. i § 5 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb. (max. 15%)

Preventivní opatření

e) Vlastník lesa v případě potřeby navrhuje orgánu státní správy lesů snížení stavu zvěře nebo zrušení chovu toho druhu zvěře, který působí neúměrně vysoké škody

Vazba na ustanovení § 39 MyslZ

Preventivní opatření

„Vyžaduje-li zájem vlastníka, popřípadě nájemce honebních pozemků nebo zájem zemědělské nebo lesní výroby, ochrany přírody anebo zájem mysliveckého hospodaření, aby počet některého druhu zvěře byl snížen, orgán státní správy myslivosti povolí, popřípadě uloží uživateli honitby příslušnou úpravu stavu zvěře. Nelze-li škody působené zvěří snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby, uloží orgán státní správy myslivosti na návrh vlastníka, popřípadě nájemce honebního pozemku nebo na návrh orgánu ochrany přírody nebo orgánu státní správy lesa snížení stavu zvěře až na minimální stav, popřípadě zruší chov druhu zvěře, který škody působí.“

Preventivní opatření

1. Řízení o snížení počtu zvěře
2. Řízení o snížení stavu zvěře na minimální stav či o zrušení chovu

Obě řízení lze zahájit na návrh vlastníka či nájemce (pachtýře) lesa.

Preventivní opatření

Řízení o snížení počtu zvířete - podmínkou je zájem vlastníka, popřípadě nájemce pozemků nebo zájem lesní výroby

Vlastník či nájemce (pachtýř) lesa je účastníkem řízení

Výsledkem je

- a) rozhodnutí ukládající úpravu stavu zvířete nebo
- b) zamítnutí návrhu

Preventivní opatření

Řízení o snížení stavu zvěře na minimální stav či o zrušení chovu - podmínkou je vznik stavu, kdy škody působené zvěří nelze snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby

Vlastník či nájemce (pachtýř) lesa je účastníkem řízení

Výsledkem je

- a) rozhodnutí o snížení stavu zvěře až na minimální stav, popř. rozhodnutí o zrušení chovu druhu zvěře, který škody působí, nebo
- b) zamítnutí návrhu

Preventivní opatření

f) Vlastník lesa ochraňuje ohrožené lesní porosty proti okusu, loupání a zimnímu ohryzu kůry v rozsahu nejméně 1 % výměry lesa vlastníka v honitbě.

Způsob, rozsah a umístění tohoto ochranného opatření určuje vlastník lesa, pokud smlouva o nájmu honitby nestanoví jinak

Preventivní opatření

Úskalí spojená s ochranou pomocí oplocení

- škody v oplocenkách se nehradí
- možnost obvinění z porušení § 32 odst. 8 LesZ (*„Je zakázáno oplocovat les z důvodů vlastnických nebo za účelem omezení obecného užívání lesa; to se netýká ...oplocení zřízeného k ochraně lesních porostů před zvěří.“*)

Podle komentářové literatury k LesZ (Drobník, J., Dvořák, P.) platí výjimka pro oplocení k ochraně před zvěří pouze do fáze zajištění porostu – **sporný názor**

Další možnosti ovlivnění rozsahu škod

Důsledné uplatňování nároku na náhradu škody

Upozornění, že uživatel honitby neplní povinnost podle § 32 odst. 5 LesZ a dopouští se přestupku

Ujednání ve prospěch vlastníka lesa

- a) **ve smlouvě o nájmu honitby**
- b) **v dohodě o přiřčení**

Děkuji Vám za pozornost !

JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
advokát

Dominikánské nám. 656/2, Brno
flora@vfh.cz

VÝZKUMNÝ ÚSTAV LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ A MYSLIVOSTI, V.V.I.

Možnosti ověřování početnosti zvěře

Ing. Jan Cukor, Ph.D., j.cukor@seznam.cz, 777989372

Praktické zkušenosti s ověřováním početnosti zvěře

- V rámci projektu „**Modelování vlivu zvěře a mysliveckého managementu na prostředí na příkladu fragmentované krajiny Plaské pahorkatiny**“
- V rámci zpracovávání odborných a znaleckých posudků

Praktické zkušenosti s ověřováním početnosti zvěře

- Sčítání zvěře metodou pobytových znaků (trusové hromádky)
- Stanovení početnosti zvěře zpětným propočtem (z počtu ulovené a uhynulé zvěře)
- Sčítání zvěře termovizními přístroji
- Stanovení početnosti zvěře pomocí fotopastí
- Stanovení početnosti pomocí letadel/bezpilotních letounů

Stanovení početnosti zvěře pomocí pobytových znaků

$$\frac{n_{(ha)}}{n_d * d}$$

kde:

$n_{(ha)}$ = počet hromádek trusu na hektar

n_d = množství hromádek trusu za den

d = průměrný počet dnů rozkladu jedné hromádky trusu.

Stanovení početnosti zvěře zpětným propočtem

- Do výpočtu vstupuje počet ulovené a uhynulé zvěře
- Je počítáno s poměrem pohlaví
- KOP dle vyhlášky 491/2002 Sb.
- Nevýhoda: čím více se loví, tím vychází i více zvěře dle výpočtu → dlouhodobé průměry

(2) Koeficient očekávané produkce se vztahuje pouze k dospělým samicím a stanoví se v každé jakostní třídě v tomto rozpětí:

druh zvěře	daněk skvrnitý	jelen evropský	jelen běloocasý	kamzík horský	muflon	prase divoké	sika Dybowského	sika japonský	srnec obecný		
								les	pole		
koeficient očekávané produkce	0,8 - 0,9	0,7 - 0,8	0,6 - 0,7	0,2 - 0,3	0,8 - 0,9	3,2 - 4,5	0,8 - 0,9	0,8 - 0,9	0,8 - 1,2	0,5 - 1,0	

Ověření metodik sčítání – sčítání zvěře termovizí

- V podmínkách ČR → kombinace dvou metod
- sčítání podle rozdělení krajinných prvků terénu
 - i) sčítání v lesních porostech,
 - ii) sčítání na zemědělské a ostatní půdě

Sčítání zvíře termovizí – technické vybavení

- Technické vybavení – GPS navigace, termovizní kamera Pulsar Helion XP50, bodová zaostřovací svítilna Fenix, pozorovací dalekohled, dálkoměr Leica Rangemaster
- Personální zajištění

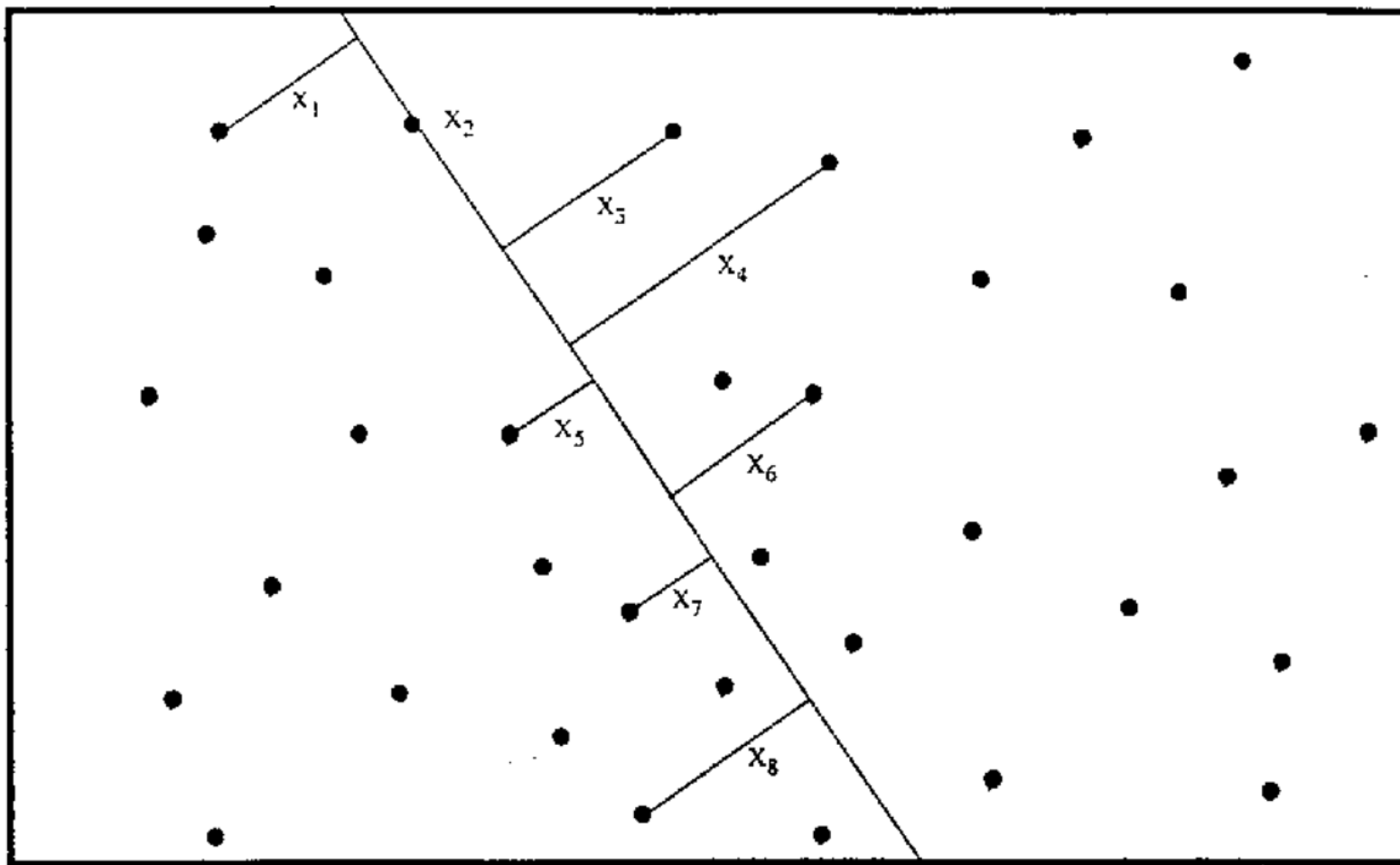

Ověření metodik sčítání – sčítání zvíře termovizí

- Zpracování mapových podkladů
 - každá honitba zpracována zvlášť v software ArcGis
 - zjištění plochy lesa
 - zpracování dostupné cestní sítě v honitbě (liniová vrstva polních cest a standardní silniční sítě ČR)

Metodika sčítání – nepřímé sčítání

min. 25 km/1000 ha lesa,
průměrná rychlost
pojezdu ± 10 km/h

Ověření metodik sčítání – sčítání zvíře termovizí

- Metodika sčítání: lesní půda
 - lesní půda min. 25 km/1000 ha lesa
 - rychlost jízdy v terénu +- 10 km/h
 - zaznamenána GPS pozice zvíře, druh a pohlaví
- Metodika sčítání: zemědělská půda
 - zaznamenán pouze počet a druh zvíře
 - zaznamenána GPS pozice v terénu pro následnou vizualizaci
- Období vhodné pro sčítání

Honitba: KŘELOVICE

Lokace č.	pole(oračka x porost)/les	vzdálenost	počet	druh zvíře	věk/pohl.
1	POLE ZASETO	150-200m	19	SIKA	
2	PASTVINA	750m	7	SIKA	
3	PASTVINA	150m	11	SIKA	
4	PASTVINA	300m	5	SIKA	
5	PASTVINA	200m	30	SIKA	
6	PASTVINA	150m	8	SIKA	
7	POLE ORN	150m	8	SIKA	
8	— —	150m	3	SRNČI	
9	— —	200m	9+1	ČERNA	
10	— —	200m	10	SIKA	
11	— —	80-100m	24	SIKA	
12	— —	300m	3	SRNČI	
13	— —	50m	5	SRNČI	1♂ 2♀ 2♂
14	— —	50m	8	SRNČI	
15	LOUKA	200m	5	SRNČI	
16	POLE	200m	10	SRNČI	
17	POLE	200m	15	SIKA	
18	LOUKA	200m	5	SIKA	
19	POLE ORN	100-300m	54	SIKA	
20	POLE ORN	200m	7	SIKA	3♂
21	+ —	100-200m	10	SRNČI	
22	LOUKA	150m	12	SIKA	
23	LOUKA	150m	7	SIKA	
24	POLE ORN	150m	17	SIKA	
25					
26					
27					
28					

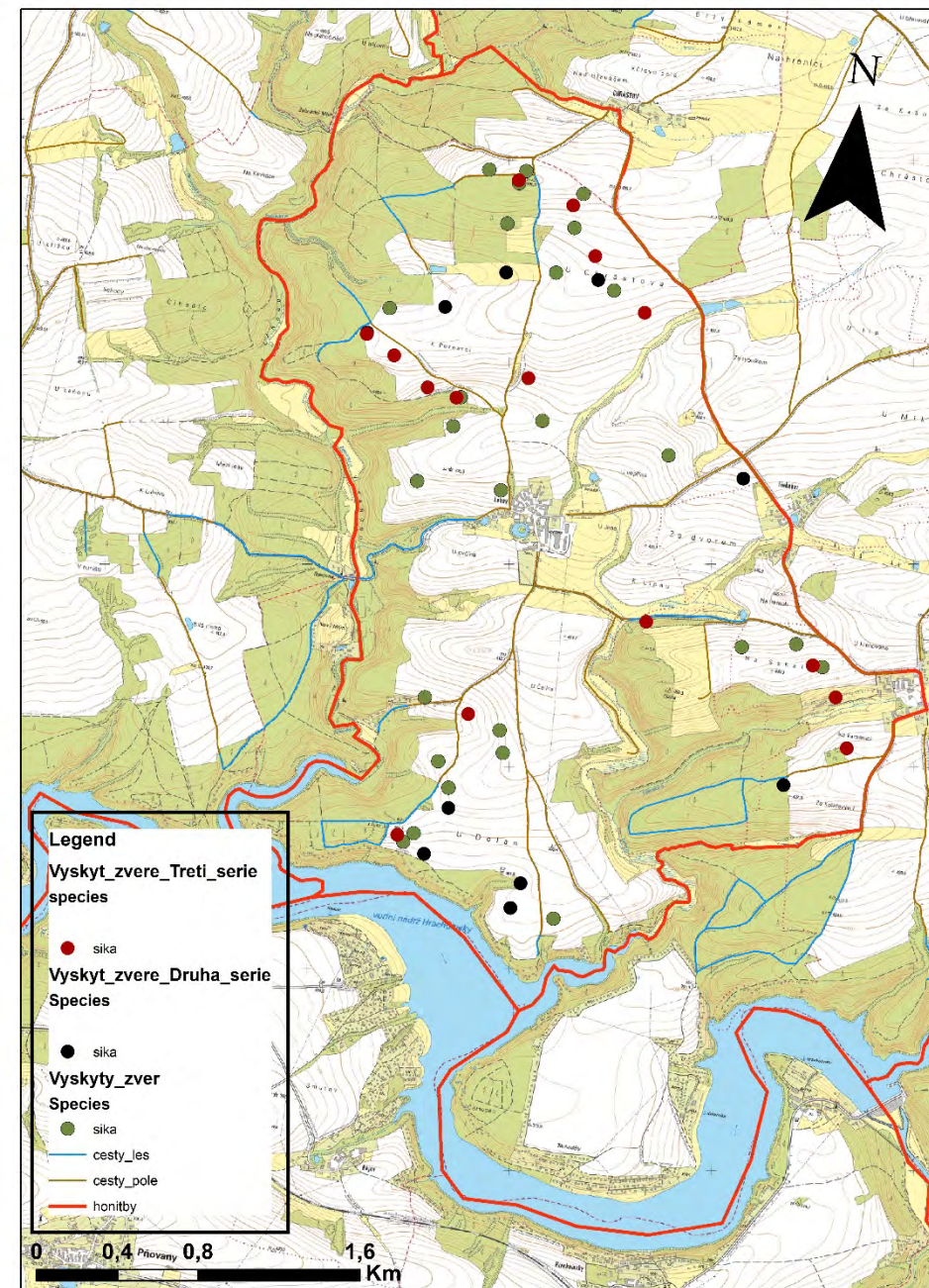
USETO 40,2 KM

SIKA 234
SRNČI 44
ČERNA 10

Metodika sčítání

Q5										
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2	Honitba:		Sipin							
3						Pohlaví				
4	č.	Typ prostředí	vzdálenost	počet	druh zvěře	samec	samice	mládě	neurčeno	směr
5	Sip1	sm 70	84	3	sika		2	1		vlevo
6	Sip2	louka	129	3	zajíc					3 vlevo
7	Sip3	sm a bo 70	73	2	srnci		1	1		vlev
8	Sip4	bo 20	36	4	sika					4 vlevo
9	Sip5	sm 60	76	1	srnci	1				vlevo
10	Sip6	rakosiny	78	6	srnci	1	4	1		vpravo

● RFG 0.00

● REC 0:00

2.5x

23:31

Ověření metodik sčítání – výsledky přímého sčítání

honitba	nelesní	lesní	sčítání nelesní			sčítání lesní			celkem			provozní sčítání		
	půda	půda	půda			půda								
	(ha)	(ha)	sika	srnčí	prase	sika	srnčí	prase	sika	srnčí	prase	sika	srnčí	prase
Čemíny - Kumberk	967	731	280	79	0	13	5	3	293	84	3	-	-	-
Košetice	461	568	241	43	0	9	9	6	250	52	6	167	39	18
Líštiny - Hunčice	1773	301	367	48	13	14	7	4	387	55	17	291	43	0
Luhov	593	312	375	37		6	11	0	381	48	0	-	-	-
Pernarec	1618	824	279	186	11	14	3	4	293	189	15	-	-	-
Úněšov	1758	527	65	89		7	6	0	72	95	0	-	-	-
Rochlov	577	1359	162	96	17	12	8	6	174	104	23	-	-	-
Šipín	246	789	47	21	0	6	7	4	53	28	4	39	22	4
Křelovice	2305	653	253	108	3	0	7	0	253	115	3	239	44	10
Žižkův Mlýn	971	1154	84	46	6	13	7	8	97	53	14	-	-	-
celkem									2247	823	85			

Ověření metodik sčítání – sčítání zvěře termovizí

honitba	nelesní půda (ha)	lesní půda (ha)	sčítání nelesní půda			lesní půda přepočet			celkem (ks)			transekt (m)	
			sika	srnčí	prase	sika	srnčí	prase	sika	srnčí	prase	50%	100%
Čemíny - Kumberk	967	731	280	79	0	153	59	35	433	138	35	2297	3866
Košetice	461	568	241	43	0	72	72	48	313	115	48	0	5707
Líštiny - Hunčice	1773	301	367	48	13	151	76	43	518	124	56	785	1856
Luhov	593	312	375	37	0	52	95	0	427	132	0	710	2573
Pernarec	1618	824	279	186	11	259	56	74	538	242	85	223	3475
Úněšov	1758	527	65	89	0	69	60	0	134	149	0	2591	2989
Rochlov	577	1359	162	96	17	135	90	67	297	186	84	573	9484
Šipín	246	789	47	21	0	50	58	33	97	79	33	412	7492
Křelovice	2305	653	253	108	3	0	106	0	253	214	3	620	3165
Žižkův Mlýn	971	1154	84	46	6	144	77	88	228	123	94	1825	7508
celkem									3238	1502	438	10036	48115

Změny v početnosti:

- Sika + 44 %
- Srnčí + 80 %
- Černá + 415 %

Metodika sčítání – výsledky r. 2019

honitba	nelesní půda (ha)	lesní půda (ha)	přímé sčítání v ks/100 ha			včetně přepočítané lesní plochy v ks/100 ha		
			sika	srnčí	prase	sika	srnčí	prase
Čemíny -								
Kumberk	967	731	28,7	7,1	0,6	36,3	16,0	0,6
Košetice	461	568	16,7	5,4	0,8	24,2	12,9	5,5
Líšťany -								
Hunčice	1773	301	13,9	3,8	0,05	18,2	9,3	0,05
Luhov	593	312	51,6	4,6	0,0	54,1	4,6	0,0
Pernarec	1618	824	23,2	4,9	0,0	28,4	10,9	0,0
Úněšov	1758	527	2,5	4,6	0,1	6,0	7,7	0,1
Rochlov	577	1359	15,0	2,9	2,2	18,1	13,0	2,2
Šipín	246	789	2,6	3,6	0,1	8,2	12,0	0,1
Křelovice	2305	653	6,4	3,7	0,2	6,9	9,0	0,2
Žižkův								
Mlýn	971	1154	10,9	2,8	0,5	14,7	7,0	3,8
průměr za oblast			17,2	4,3	0,5	21,5	10,2	1,3

Sičí zvěř:

relativní odchylka
sčítání mezi 5-11 %

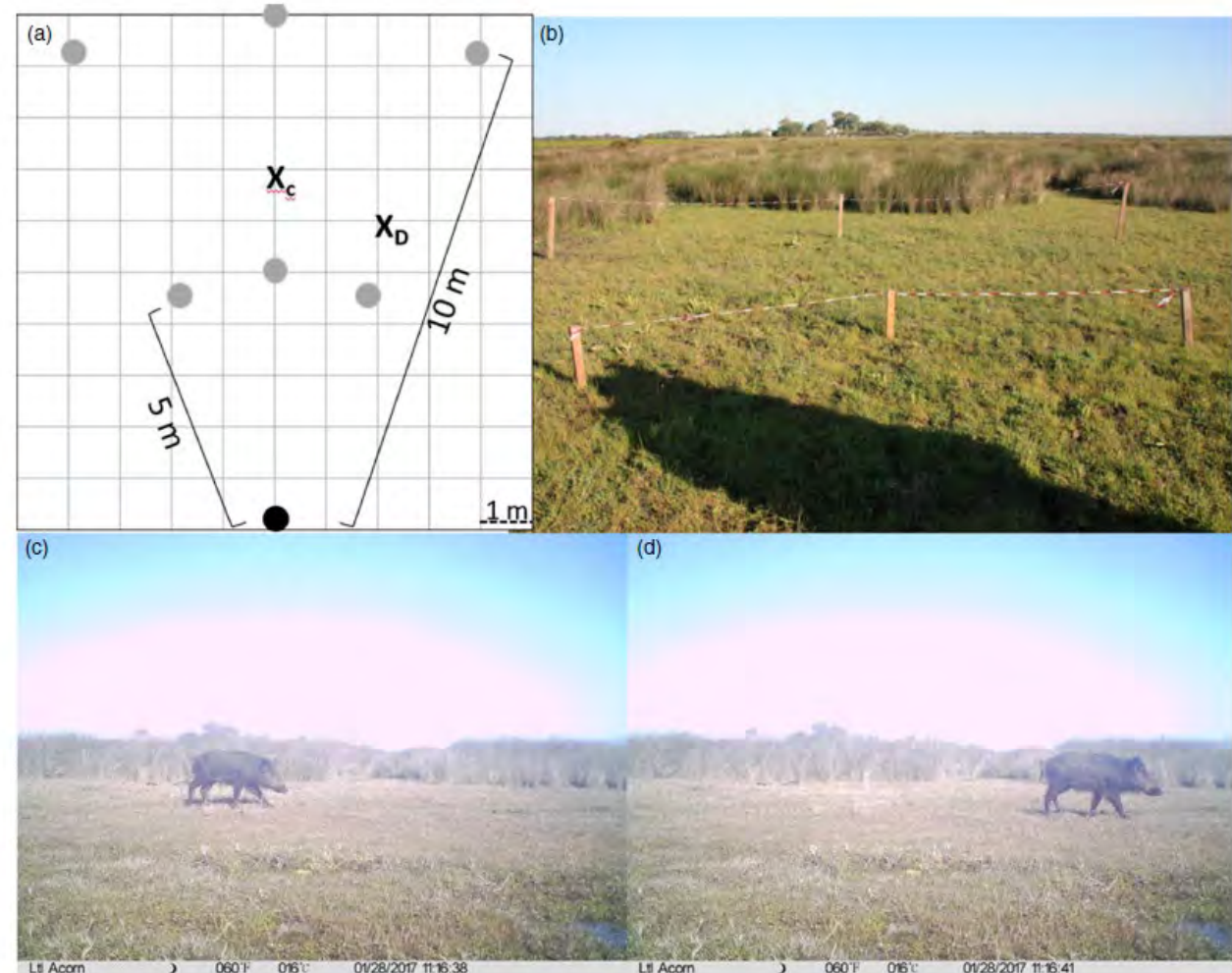
Srnčí zvěř:

relativní odchylky
sčítání mezi 10-35 %

Stanovení početnosti zvěře pomocí fotopastí

- Možnosti srovnání počtů záznamů jednotlivých druhů zvěře v letech
→ referenční rok, index
- Přesné stanovení početnosti na plochu/honitbu (Palencia, 2019)

Stanovení početnosti zvěře pomocí letadel/UAV

- Možné ověření početnosti v otevřené zemědělské krajině
- Diskutabilní → v listnatých porostech v mimovegetačním období
- Kontext výměry monitorovaných území

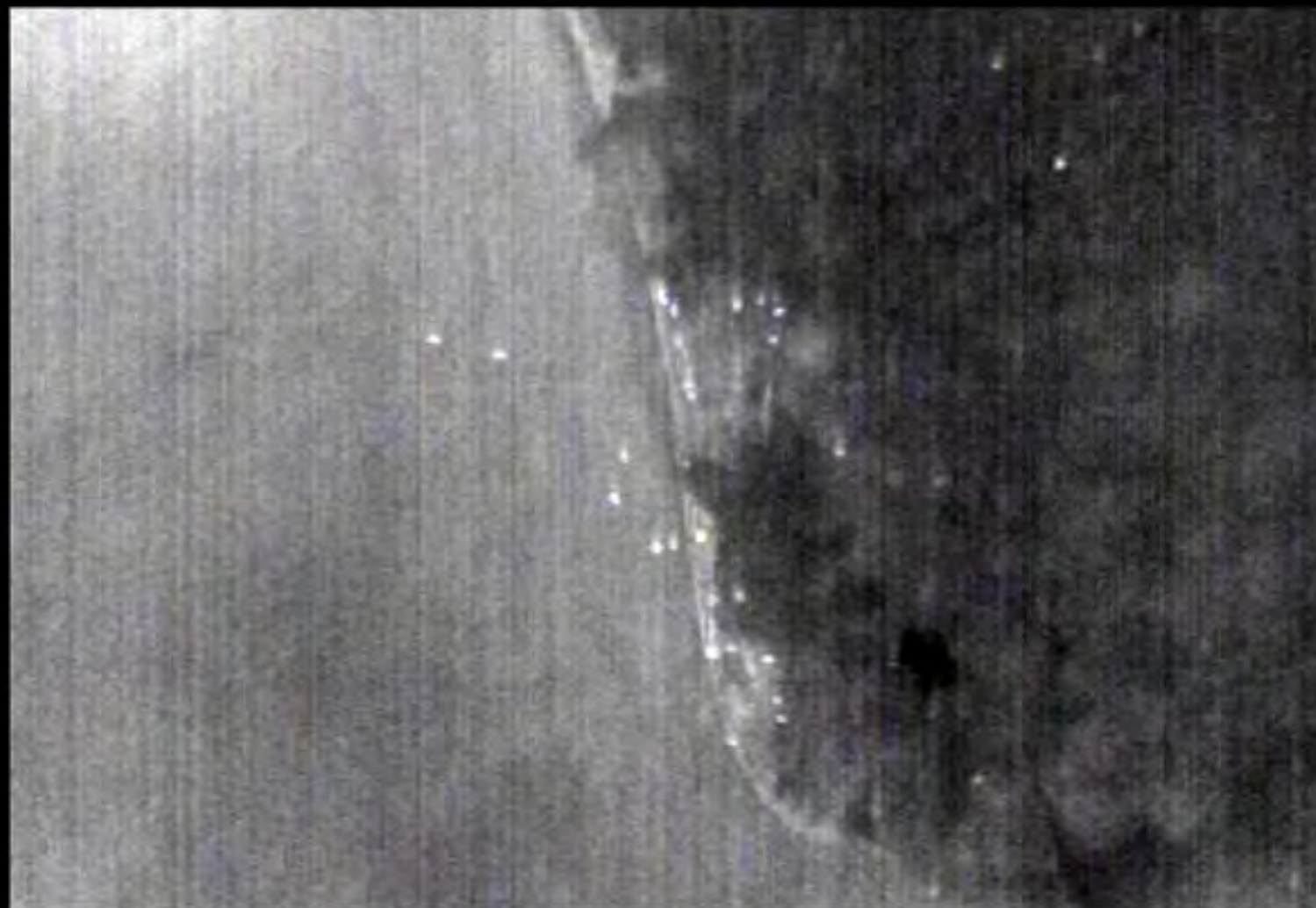
1

2

3

3

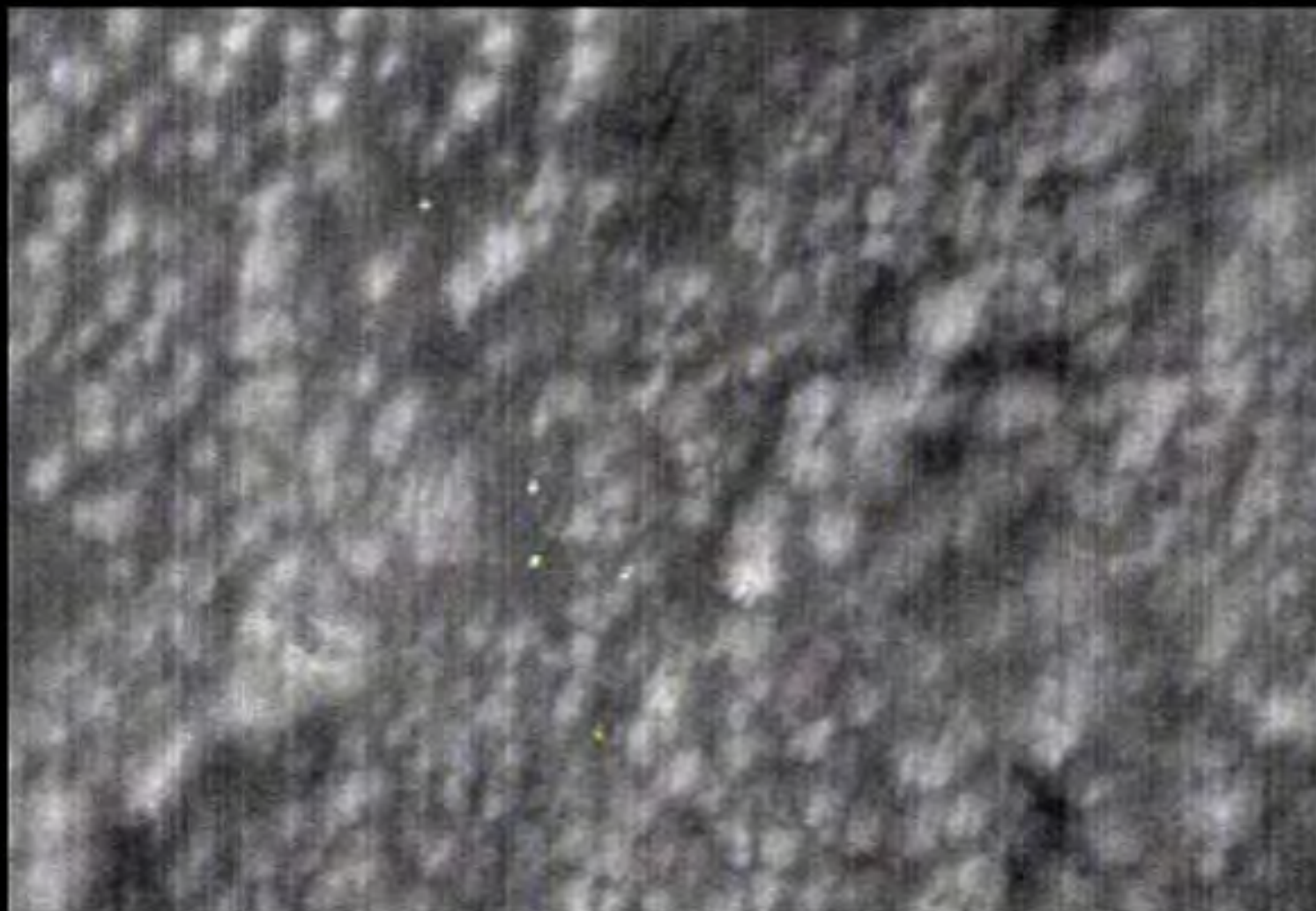
1

2

3

3

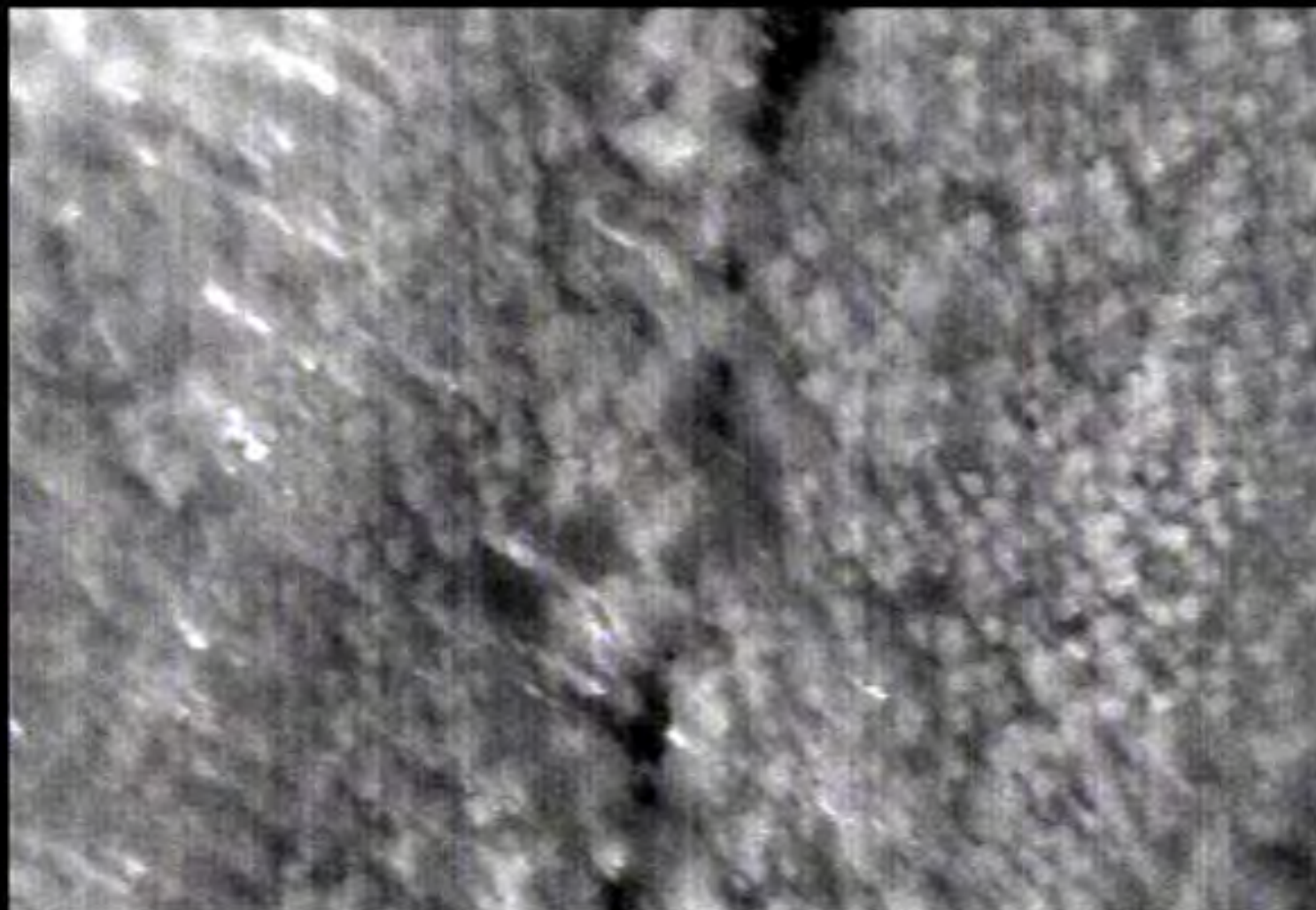
1

2

3

Vyhledávání srnčat pomocí dronů

- Nově na trhu (2019) dron **DJI Mavic Enterprise (dual)**, uživatelsky příjemnější, ovladatelnější, propracovanější, cena cca. 70 tis.
- Délka letu ± 30 minut na baterii, rychlost letu asi 5 m/s, možnost v ranních hodinách **prolétat** plochu **až 80 ha**
- Víceúčelové zařízení

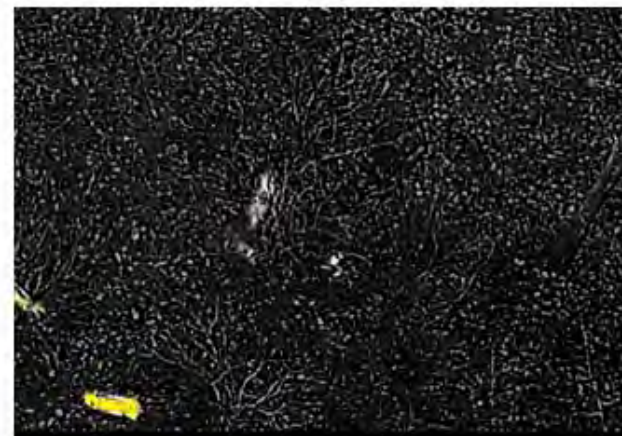
(a)

(b)

(c)

(d)

Děkuji za pozornost

Metody zjišťování poškození lesa a vyhodnocení KSP v ČR

Kamil Turek

specializované pracoviště myslivosti **ÚHÚL, Frýdek-Místek**

Vedoucí Odborné Skupiny myslivosti u **České lesnické společnosti**

NIL2 – Národní inventarizace lesů – ÚHÚL (2011-2015)

pod vedením **dr. Kučery** Miloše a na základě designu **dr. Adolta** Radima

NIL2 proběhla na dvou sítích, **pozemní** (1 bod ve čtverci 2 x 2 km viz **NIL1**) a **fotogrammetrické** (1 bod ve čtverci 500 x 500 m)

NIL2 probíhala v podsítích, které v každé sezóně cyklu (jarní a podzimní) pokrývaly celé území ČR – **1 bod / 2 km²**.

Celkem bylo v NIL2 založeno **23 199** ploch z čehož většina padla na lesní pozemky.

Na každé ploše probíhá **komplexní popis** stanoviště, např:

Topografie,

Fytocenologický zápis,

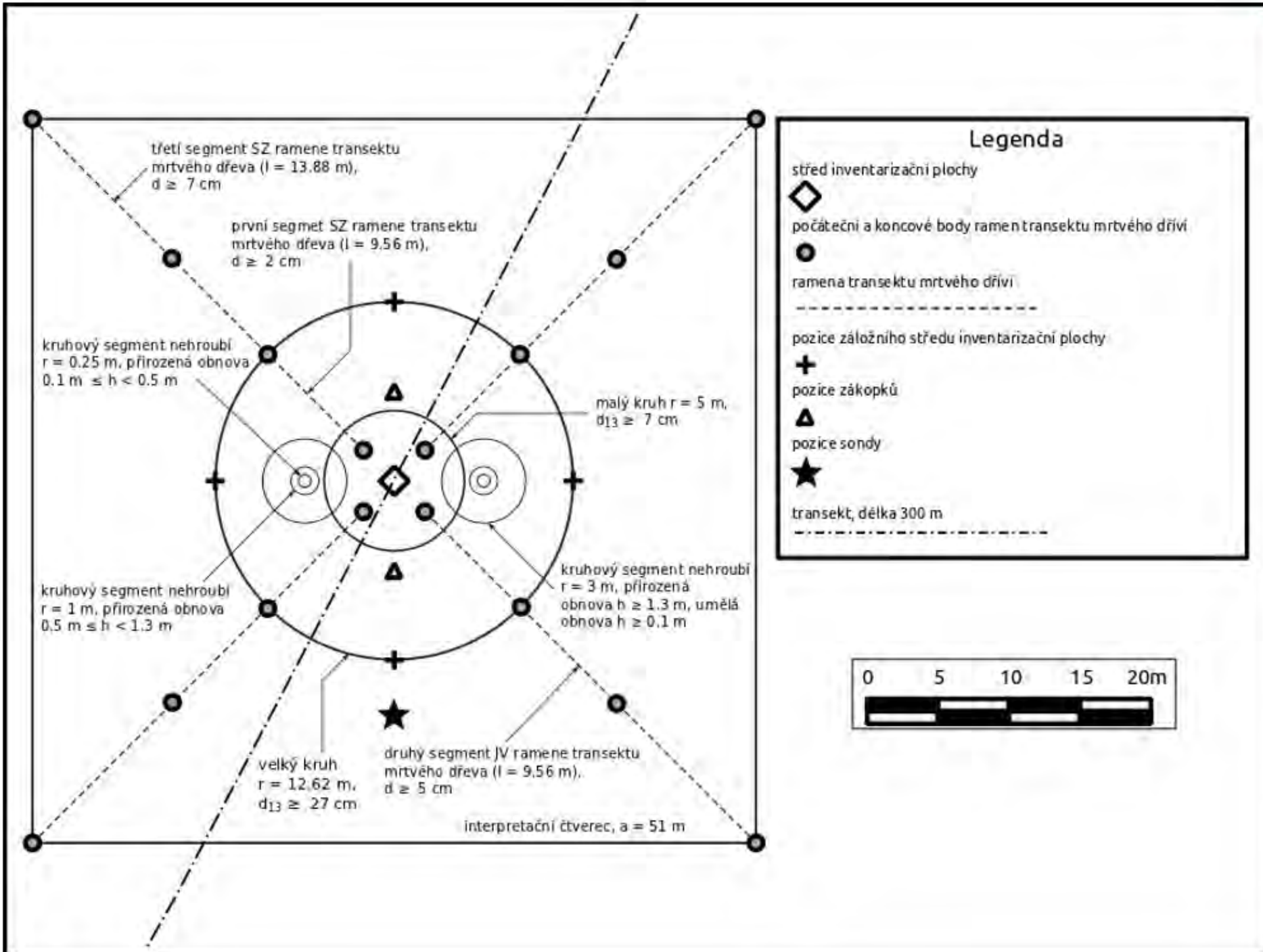
Vlastnosti lesního porostu

Registrace a popis kmenů hroubí (nad 7 cm vtl.)

Registrace a popis jedinců nehroubí

Mrtvé dřevo

Liniové, bodové a plošné objekty (krmelce, slaniska, vnadiště, posedy, kazatelny atd.)

Vzhledem k poškození **jednotlivých stromů hroubí** zvěří se registrují tyto parametry:

- Plocha (m²)

U jednotlivých stromů:

- ID kmene
- Dřevina
- Věk (roky)
- Výčetní tloušťka (mm)
- Výška (m)
- Živý či mrtvý
- Přítomnost kalamitního škůdce
- Zlom dle typu
- Vývrat
- Korunová projekce (u vybraných jedinců)

- **Loupání a ohryz kůry způsobený zvěří :**

- Bez poškození
- Nové
- Opakované
- Staré
- Do 1/8 obvodu kmene
- Nad 1/8 obvodu kmene

- Poškození **bobrem**

- Poškození **černou zvěří**

- **Mechanické** poškození (těžbou)

- **Individuální ochrana:**

- Bez ochrany
- Mechanická ochrana
- Chemická ochrana
- Kombinovaná ochrana

- **Plošná ochrana**

- Oplocenka do nebo nad 2 m a funkční či nefunkční oplocení

- **Hniloba kmene**

- Bez hniloby
- Hniloba

Jedinci nehroubí od 0,1 m výšky po 7 cm ve výčetní tloušťce.

Jsou registrováni na kruzích o různém průměru (25 cm, 1 m a 3 m.)

S rozlišením na **přirozenou a umělou či kombinovanou** obnovu.

Ve výškových třídách:

- Do 10 cm
- Od 10 do 50 cm
- Od 50 cm do 1,3 m
- Od 1,3 m do 2,5 m
- Od 2,5 m výšky do 7 cm výčetné tloušťky.

Možnosti přirozené obnovy:

- Nevhodné podmínky
- Vhodné podmínky k obnově – jsou přítomni vhodní jedinci obnovy
- Jedinci nehroubí již tvoří následný porost

Plošná ochrana (oplocenka)

Dřevina

Věk (roky)

Výška (cm) jen u vzorníků

Minimální a maximální šířka koruny (jen u vzorníků)

Přítomnost poškození nebo individuální ochrany u každého jedince

Okus:

Hlavního letorostu – nejvýše položený z nejmladších letorostů

Terminálního letorostu – nejvyšší (i starší než letošní či loňský)

Náhradního letorostu – vytvořený v následujícím roce po okusu

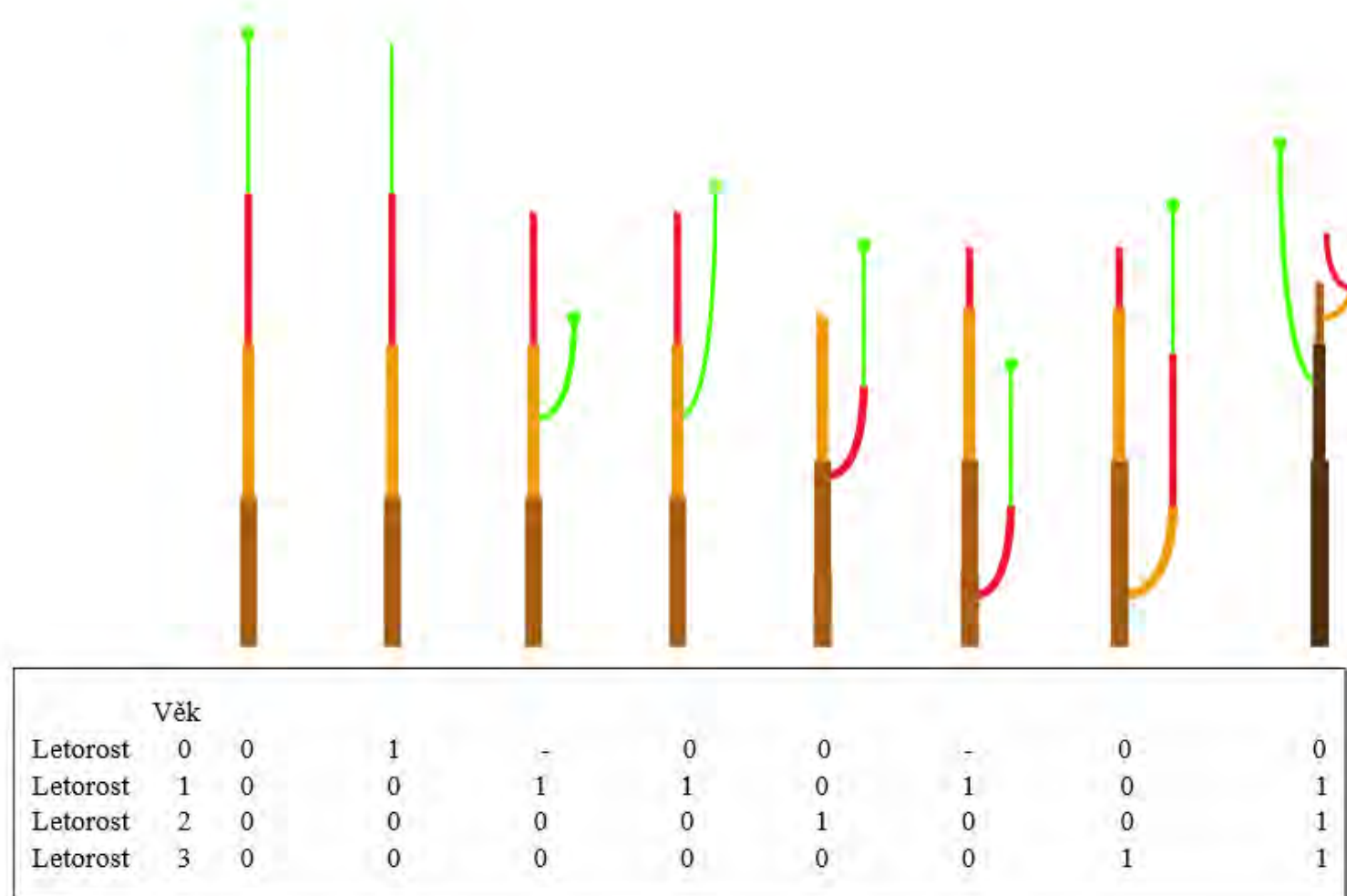
Uvažuje se, že každý rok vyrostl jen jeden letorost.

Hodnotí se:

- A) Hlavní letorost (letošní či loňský letorost, podle toho zda hodnocení probíhá před nebo letošním rašení letorostů)
- B) Loňský letorost (respektive předloňský)
- C) Před-loňský letorost (respektive – 3 roky)
- D) Před-před-loňský letorost (respektive – 4 roky)

Během posledních 4 let může nastat až 20 případů poškození letorostů

5.8. Jedinci nehroubí

Obrázek 5.22: Hodnocení okusu; zdroj: ÚHÚL

Boční okus u stromků do 1,3 m výšky

Hodnotí se na posledních **max. 5** přeslenech

Jako podíl poškozených z celkového počtu letorostů.

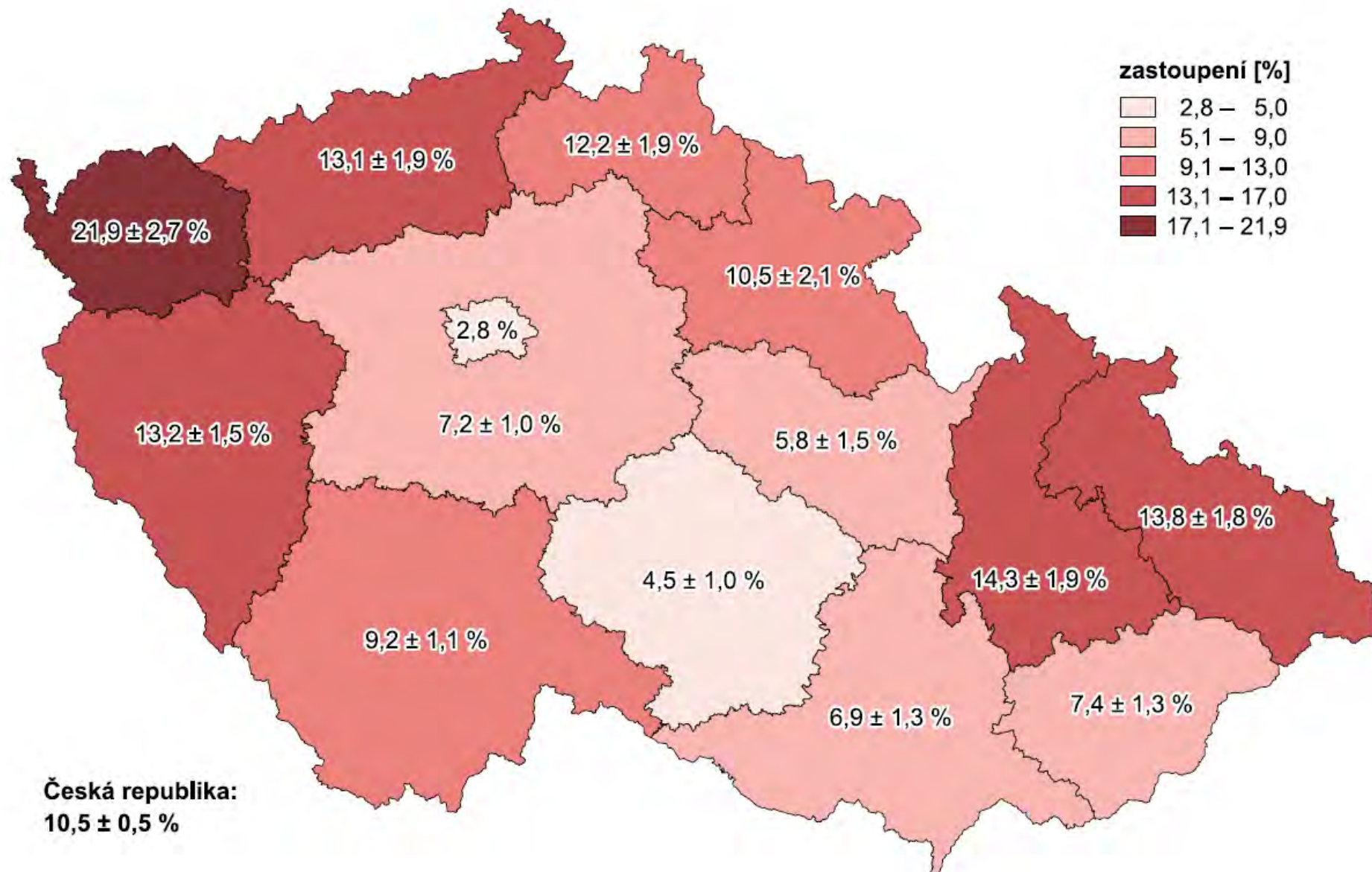
- Bez poškození
- Poškození 1 – 30 %
- Poškození 31-60 %
- Poškození 61 – 90 %
- Poškození 91 – 100 %

- **Ostatní poškození:**
- Bez poškození
- Loupání nebo ohryz
- Vytloukání nebo vystruhování
- Hmyzem
- Hlodavci
- Hospodářskou činností
- Bobrem
- Černou zvěří
- Jiná poškození

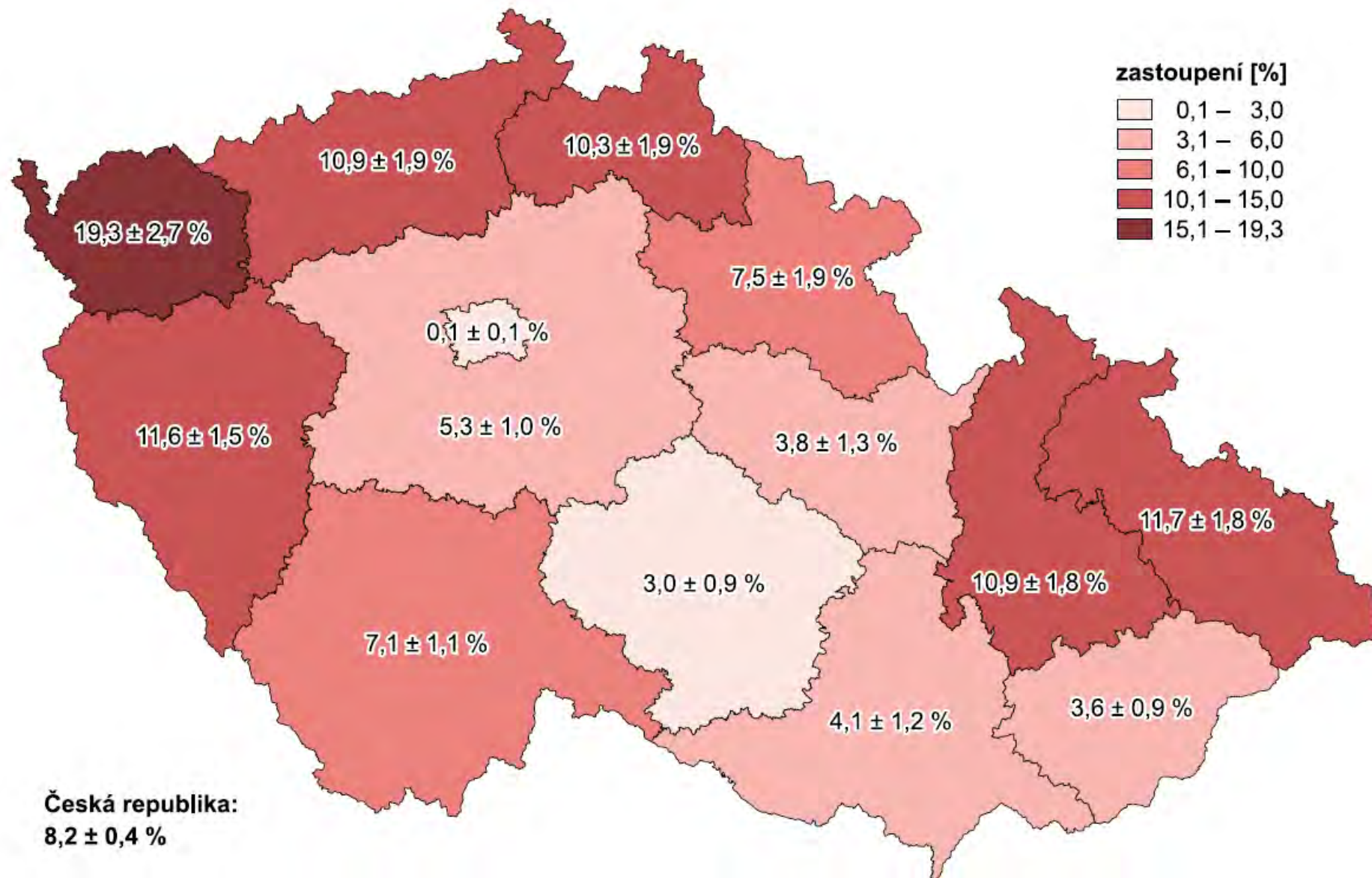
- **Individuální ochrana:**
- Ochrana terminálu, kmene, nebo kombinovaná

- **Loupání a ohryz** kůry - jen jedinců nad 1,3 m do 7 cm vtl.: bez poškození, nové, staré či opakované poškození

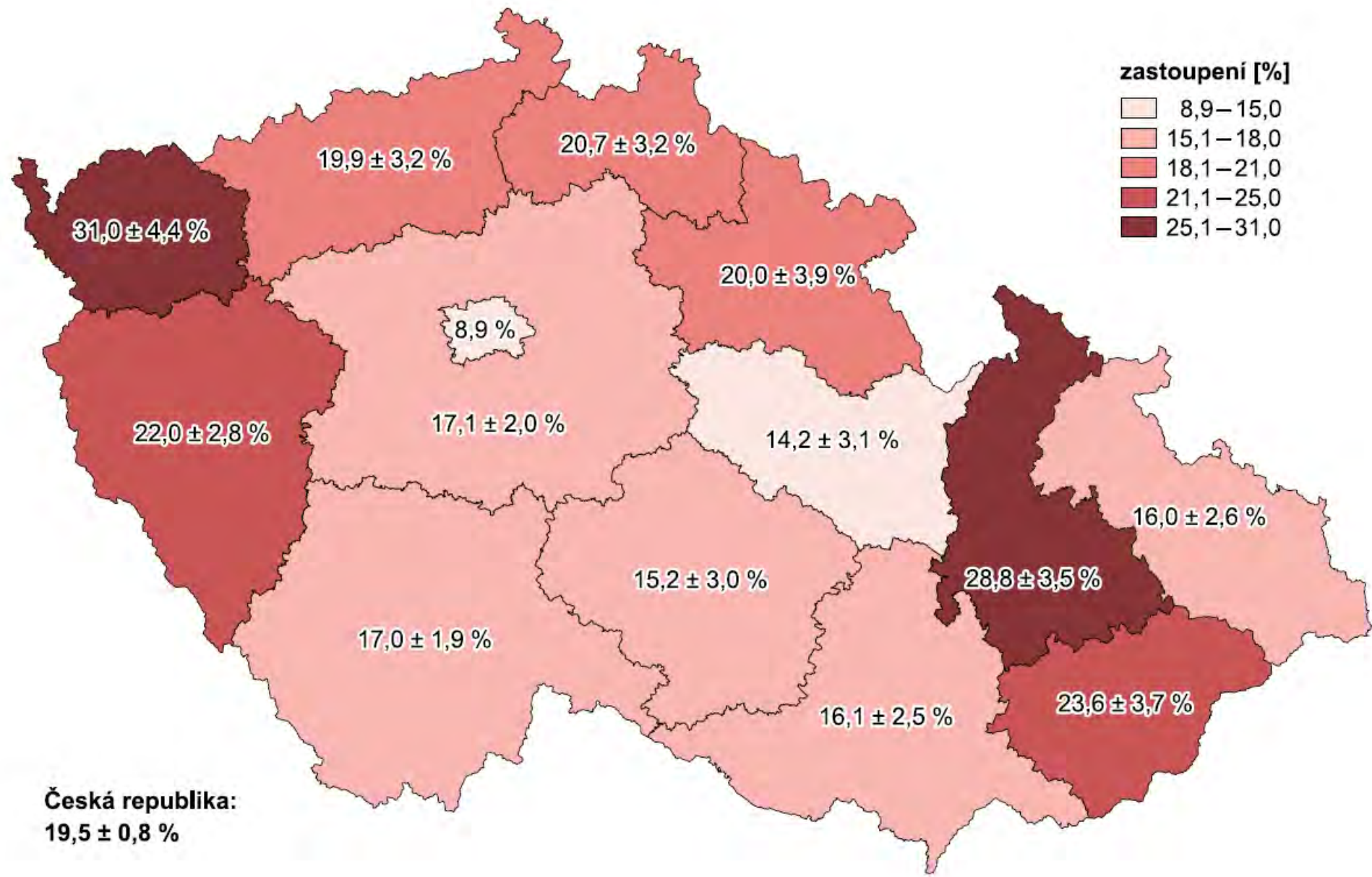
Rozsah poškození lesů zvěří v ČR (Kučera a Adolt, 2019)

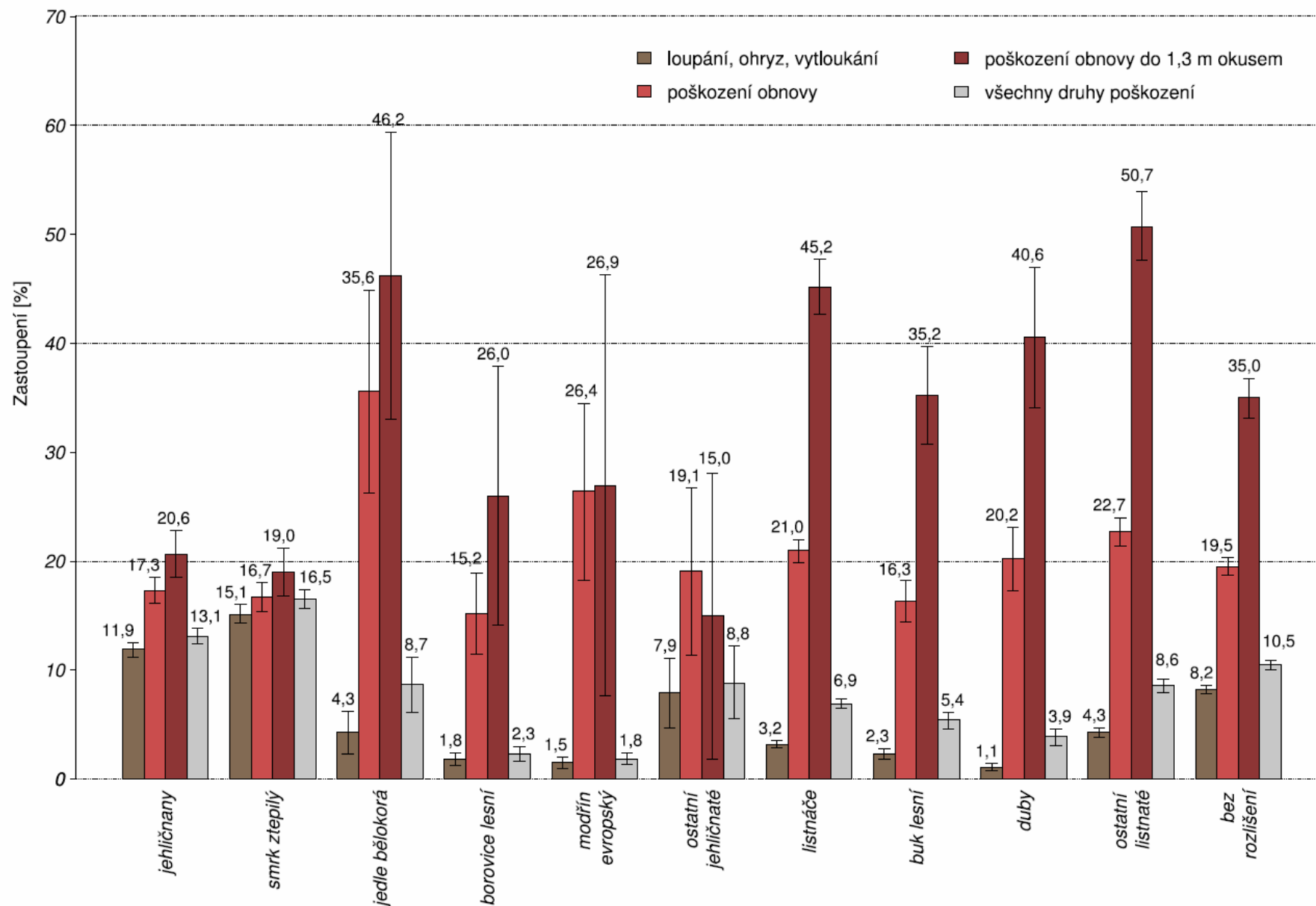
- Zastoupení jedinců poškozených zvěří v krajích, období NIL2 (2011–2015)

- Zastoupení jedinců poškozených loupáním, ohryzem nebo vytloukáním v krajích, období NIL2 (2011–2015).

- Zastoupení jedinců obnovy poškozených zvířel v krajích, období NIL2 (2011–2015).

- Zastoupení jedinců poškozených zvěří v rámci skupin dřevin podle druhu poškození, období NIL2 (2011–2015)

Metoda Inventarizace škod zvířím (IFER – Černý a kol. 1995)

Uskutečnila se v celorepublikovém šetření v letech **1995, 2000, 2005, 2010 a 2015**

Celkově na 308 rovnoměrně rozmístěných lokalitách o rozměrech **1,4 x 2,8 km**.

Na každé lokalitě bylo vybráno v průměru kolem **8 porostních skupin**

A to ve třech kategoriích 1) **obnova**, 2) **porosty středního věku** a 3) **porosty dospělé**

Šetření bylo zaměřeno na **SM, BO, DB a BK** + ostatní dřeviny **MZD**.

Zapisoval se:

Okus terminálu

Okus bočních výhonů (do a nad 20 %)

Vytloukání

Ohryz či loupání kůry (do 1/8 a nad 1/8)

S rozlišením stáří poškození na nové, staré a opakované

Také poškození mechanizací

A přítomnost ochrany stromků proti poškození zvířím.

V porostních skupinách probíhalo **hodnocení na zkusných plochách umístěných v ose** porostní skupiny v počtu 5 – 14 kruhových zkusných ploch.

Na každé kruhové zkusné ploše se hodnotí **15 stromů** každé hlavní dřeviny + **max 15 stromů melioračních**.

Šetření v roce 2015 garantoval ÚHÚL

Výsledky byly publikovány v lesnické práci - **Beranová, Turek a Zatloukal (č.4; 2016)**.

Šetření proběhlo na 248 lokalitách, a to ve 2239 porostních skupinách a zhodnoceno bylo **280 tis. stromků**

Nové a opakované poškození obnovy lesa zvěří vyšší než **20 %** se nachází na více než **50 %** rozlohy ČR.

V roce 2015 se poškození zvěří zjistilo u **22 %** jedinců smrku středního věku.

Přičemž podíl poškozených jedinců středního věku loupáním od roku 1995 soustavně klesalo.

Průměrný podíl jedinců v kulturách poškozených okusem vrcholu jakýmkoliv – novým, opakovaným nebo starým (%) zjištěný v letech inventarizace 1995, 2000, 2005, 2010, 2015.

Dřeviny	1995	2000	2005	2010	2015
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Hlavní dřeviny celkem	14	18	26	23	32
Smrk nebo jedle	15	19	28	16	33
Borovice	7	6	6	16	19
Buk	17	17	30	33	29
Dub	22	16	27	29	44
MZD	Nehodnoceno	11	54	50	57
Hlavní dřeviny a MZD	-	17	32	29	39

Průměrný podíl jedinců hlavních dřevin v kulturách poškozených okusem vrcholu novým nebo opakovaným (%) zjištěný v letech inventarizace 1995, 2000, 2005, 2010, 2015.

Dřeviny	1995	2000	2005	2010	2015
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Hlavní dřeviny celkem	5	9	9	11	14

Přehled charakteristik rozdělení průměrných intenzit poškození pro úlohu „Poškození hlavních dřevin a MZD v kulturách jakýmkoliv okusem vrcholu“. Výsledky ISZ v roce 2015.

Dřeviny	Průměr (%)	Medián (%)	Percentil 75 (%)
Hlavní dřeviny celkem	32	27	49
Smrk nebo Jedle	33	27	53
Borovice	19	10	28
Buk	29	21	45
Dub	44	35	79
MZD	57	61	89

Průměrný podíl jedinců poškozených zvěří (%) v porostech středního věku zjištěný v letech inventarizace 1995, 2000, 2005, 2010 a 2015.

Dřeviny	1995	2000	2005	2010	2015
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Hlavní dřeviny celkem	33	32	28	14	13
Smrk nebo jedle	37	36	31	25	22
Borovice	5	7	7	5	4
Buk	9	11	13	4	3
Dub	8	12	4	3	5
MZD	-	3	18	12	11
Hlavní dřeviny a MZD	-	29	27	14	12

Metodika hodnocení vlivu zvěře na les dle Čermáka a Mrkvy (2003)

Provádí se na trvalých **3 m** širokých trvalých transektech.

Délka transektů by měla být taková, aby na nich bylo alespoň **100 jedinců** sledovaného druhu dřeviny

V porostech **starších 70 let** se sníženým zápojem (80 % a méně).

S dřevinou **skladbou blízkou cílové**, kde jsou již patrné známky přirozené obnovy.

Rámcově lze doporučit **1 transekt na 100 – 200 hektarů porostů nad 70 let**, které jsou tvořeny cílovými dřevinami.

Poškození se hodnotí ve výškové kategorii stromků **20 – 150 cm**.

Eviduje se jen **aktuální poškození** stromků okusem, a to jak okus terminálu, tak okus bočních letorostů.

Nehodnotí se intenzita, pouze prostá přítomnost aktuálního okusu.

Hodnocení se provádí většinou **dvakrát ročně**, a to na jaře před rašením a na podzim.

Rozhodující pro stanovení opatření je vyšší hodnota poškození.

Rozlišují se **2 hlavní skupiny dřevin**:

a) Smrk a buk

b) Dřeviny potravně atraktivní (jedle, javory, jeřáby, jasany, duby, či habry, atd.).

Podle Čermáka a Mrkvy je přijatelná početnost zvěře, to znamená na daném stanovišti maximálně únosná taková, která odpovídá okusu **nejvíce 20 % smrků či buků, nebo nejvíce okusu 40 % jedinců dřevin potravně atraktivních.**

Při stanovení této hranice vychází z mnoha měření v NPR po celé ČR viz (Mrkva a Čermák, 2001; Čermák a Mrkva, 2002), kde docházelo k úspěšnému odrůstání dřevin a korespondují s podobnými údaji publikovanými kupříkladu Perkem (1983).

Autoři současně uvádí, že se výše uvedené a takto nastavené hodnoty budou muset časem měnit, jelikož jsou velmi tolerantní.

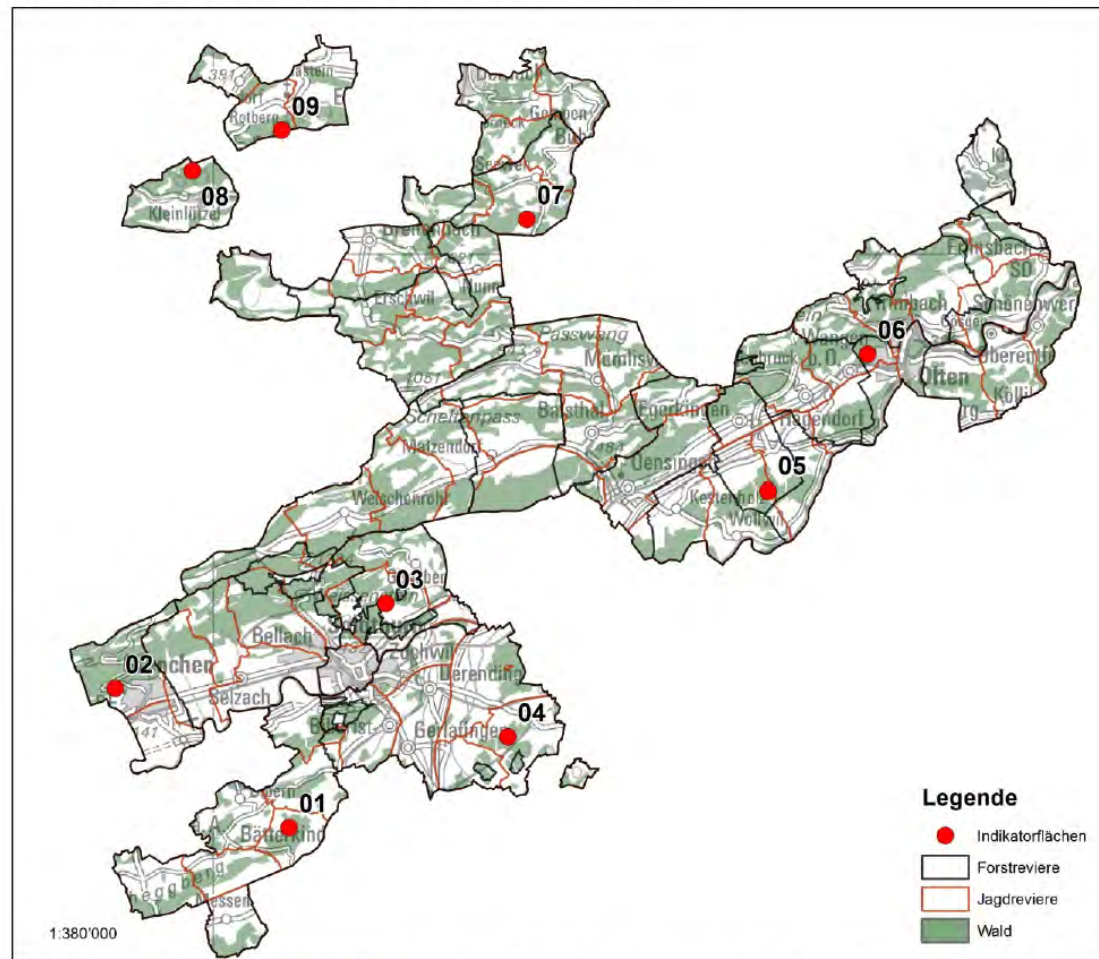
Metoda monitoringu poškození od Daniela Rüegga – Švýcarsko

Využívá se pro myslivecké a lesnické plánování ve Švýcarsku přes 20 let.

- Poškození se zjišťuje na **několika lokalitách v oblasti.**
- Na každé lokalitě je kolem **40-50 trvalých ploch**
- Mají průměr **2-5 m**
- A jsou rozmístěné v síti zhruba **100 x 100 m**
- Na každé ploše se zjišťuje:
 - **Druh dřeviny**
 - **Jejich počet** dle výškových tříd
 - 0,1-0,4 m
 - 0,4-0,7 m
 - 0,7-1,0 m
 - 1,0-1,3 m
 - nad 1,3 m
- **Aktuální poškození terminálu** před vyrašením

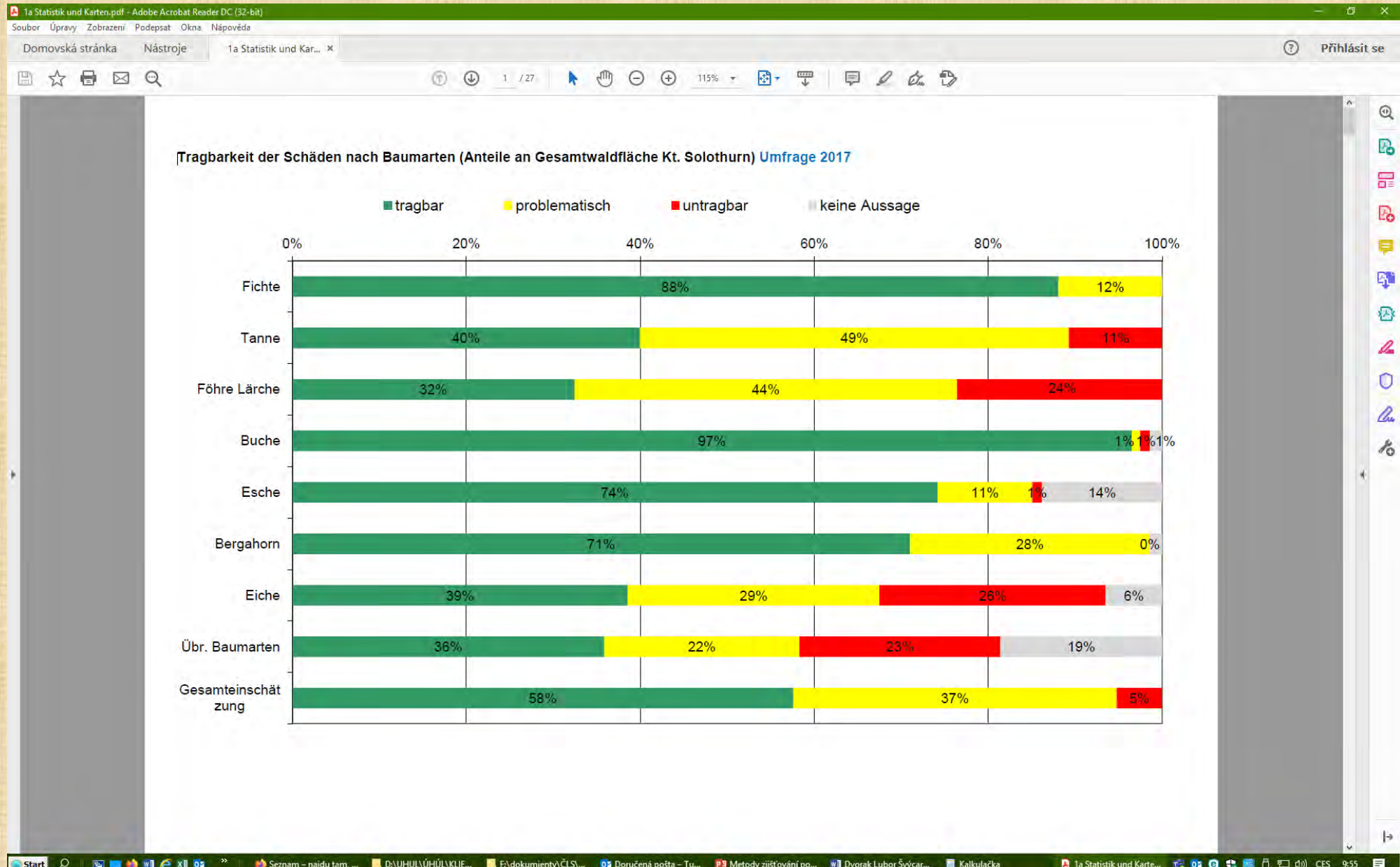
spräch gefördert.

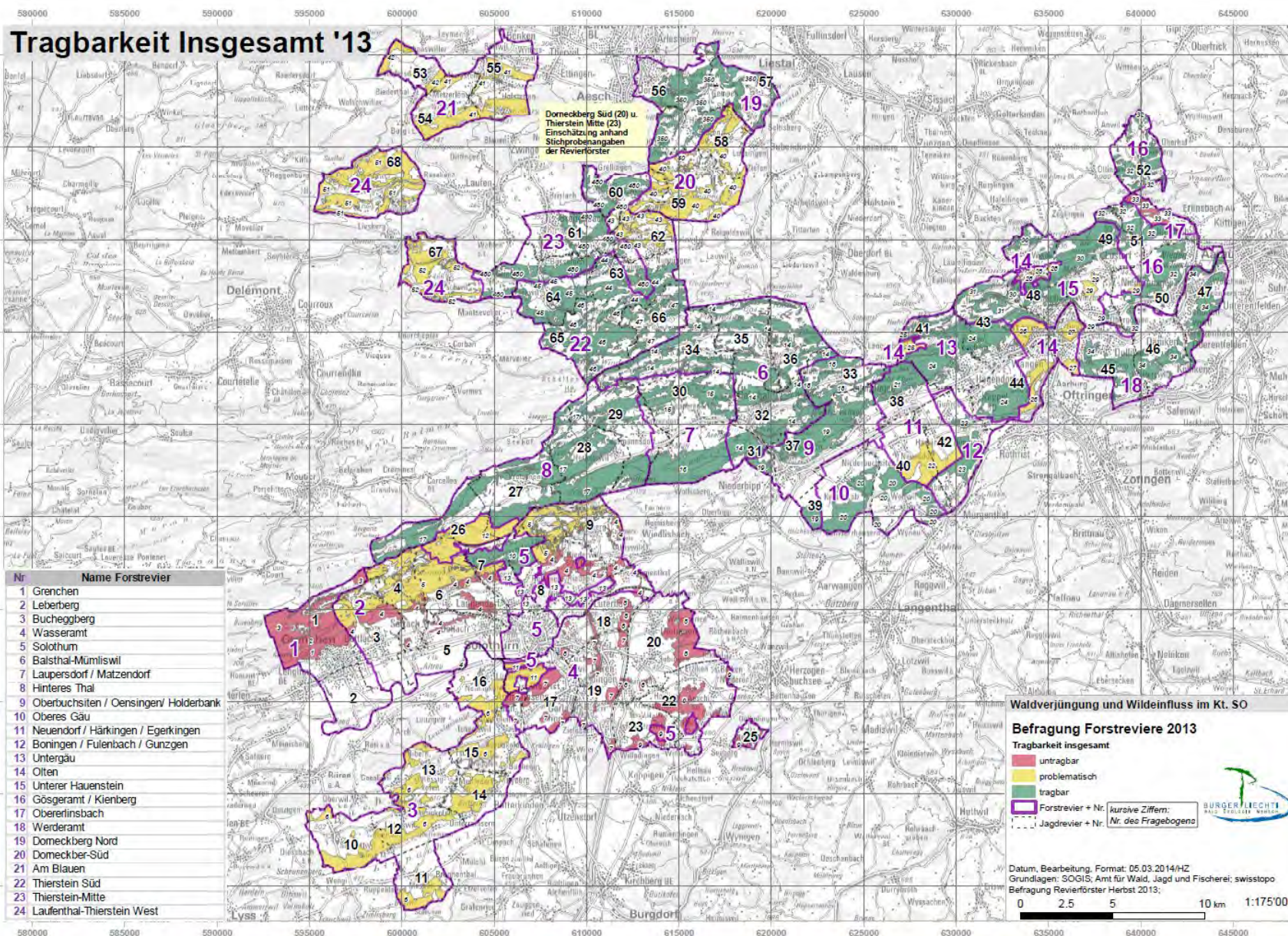
Die Karte 1-1 unten zeigt die Lage der Indikatorflächen.

Karte 1-1: Waldverjüngung und Wildeinfluss im Kanton Solothurn. Lage der Indikatorflächen. Rot gekennzeichnet sind die Indikatorflächen mit Aufnahmen in den Jahren 2015 und 2017.

Pro hlavní dřeviny mají spočítanou kritickou míru poškození, která by neměla být překročena
Zároveň se počítá hustota zmlazení, které musí být přítomno a ze stanoviště odpovídajícími druhy dřevin

Verbissintensität in allen Indikatorflächen zusammen

Verbissintensität

Der 95%-Vertrauensbereich ist mit einer Linie angegeben.

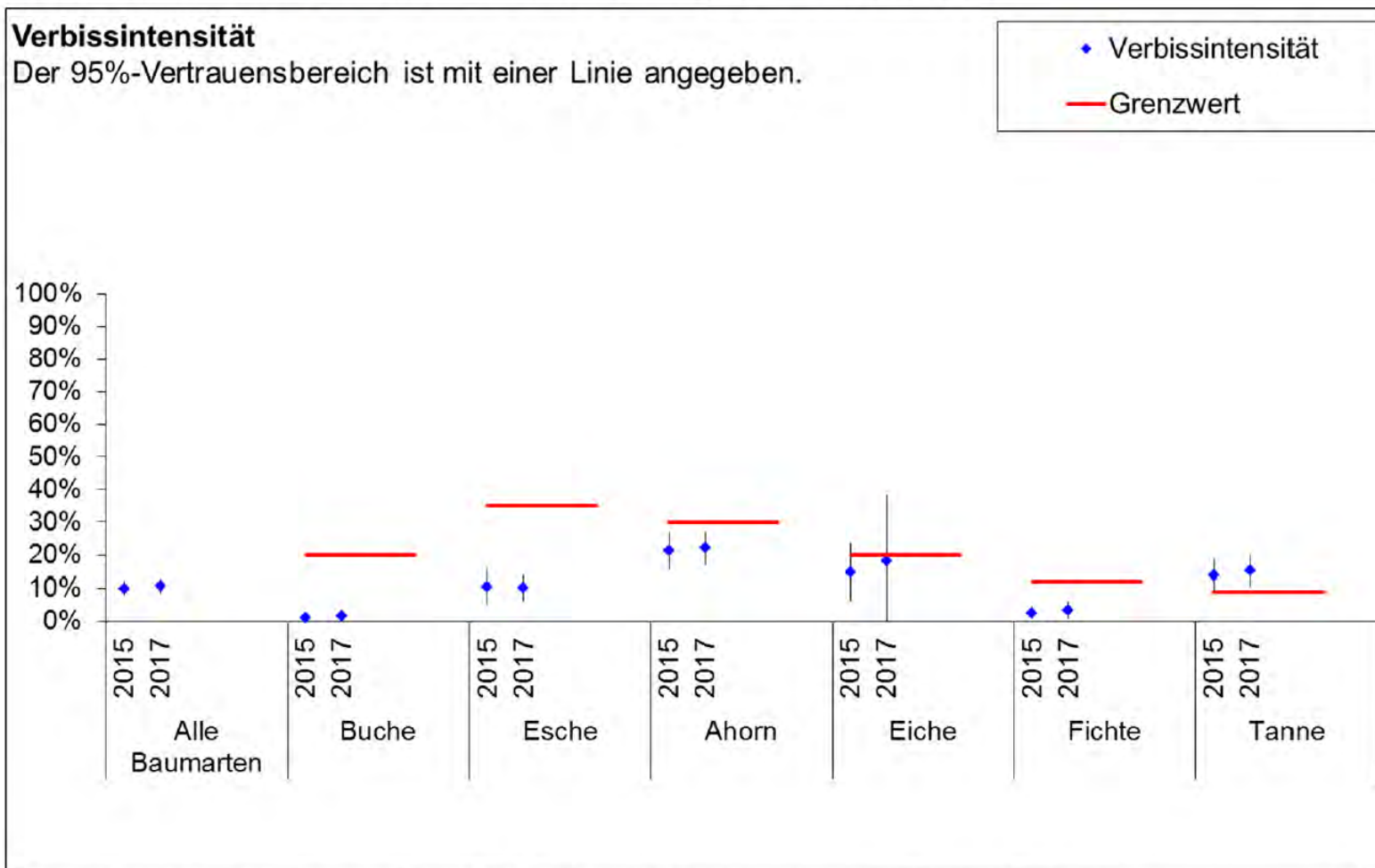

Abb. 0-1: Verbissintensität 2015 bis 2017 in allen Indikatorflächen zusammen. Der 95%-Vertrauensbereich ist mit einer vertikalen Linie dargestellt.

Alle Indikatorflächen: Verbreitung der Baumarten auf den Probeflächen

Verbreitung der Baumarten auf den Probeflächen 2015 (weiss) und 2017 (grün)

Anteil Probeflächen

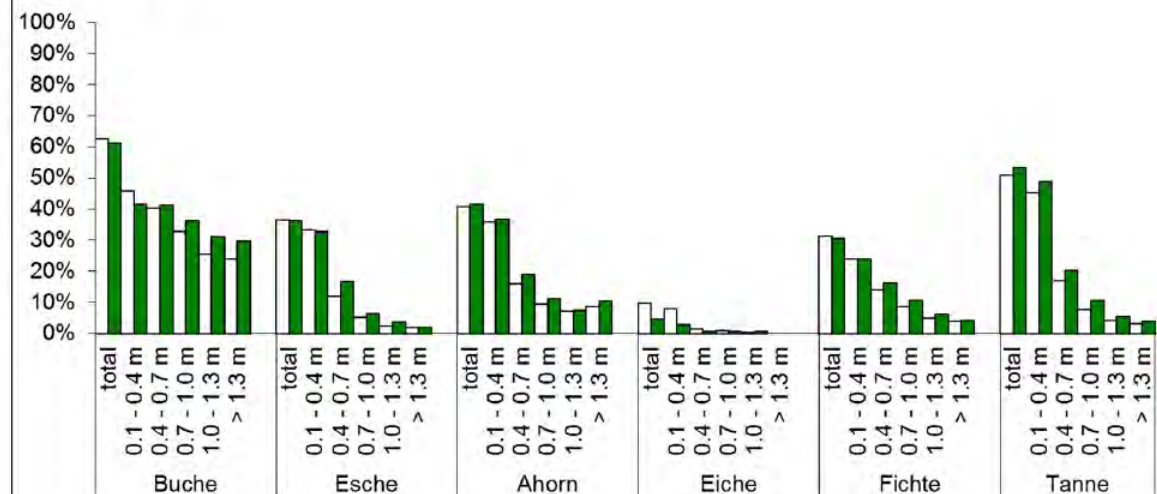
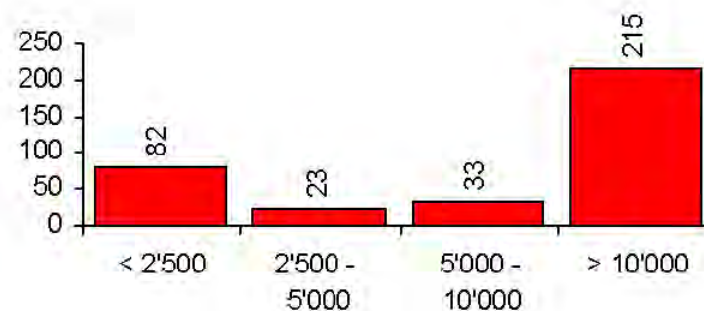

Abb. 3-2: Verbreitung auf den Probeflächen 2015 und 2017.

Pflanzendichte (Anzahl Pflanzen pro ha)

Klassen (Stz/ha)	Anzahl Stichproben	Flächenanteil (%)
< 2'500	82	23.2%
2'500 - 5'000	23	6.5%
5'000 - 10'000	33	9.3%
> 10'000	215	60.9%

Grafik Pflanzendichte (Anzahl Proben)

Baumartenanteile

(Anzahl Pflanzen pro ha und Anteile pro Grössenklasse in %)

Baumart	Total		0.1-0.4		0.4-0.7		0.7-1.0		1.0-1.3		> 1.3	
Buche	14'926	31%	6'390	20%	3'530	42%	2'037	57%	1'297	65%	1'673	66%
Esche	8'646	18%	7'278	23%	895	11%	220	6%	138	7%	115	5%
Ahorn	11'416	24%	8'014	25%	1'911	23%	669	19%	337	17%	484	19%
Eiche	89	0%	74	0%	5	0%	5	0%	5	0%	0	0%
übr. Lbb.	1'136	2%	501	2%	242	3%	198	6%	62	3%	132	5%
Fichte	4'402	9%	3'287	10%	719	9%	250	7%	91	5%	55	2%
Tanne	7'827	16%	6'448	20%	1'040	12%	216	6%	67	3%	56	2%
übr. Ndb.	67	0%	24	0%	37	0%	3	0%	2	0%	0	0%
Total	48'508	100%	32'015	100%	8'380	100%	3'598	100%	1'999	100%	2'516	100%

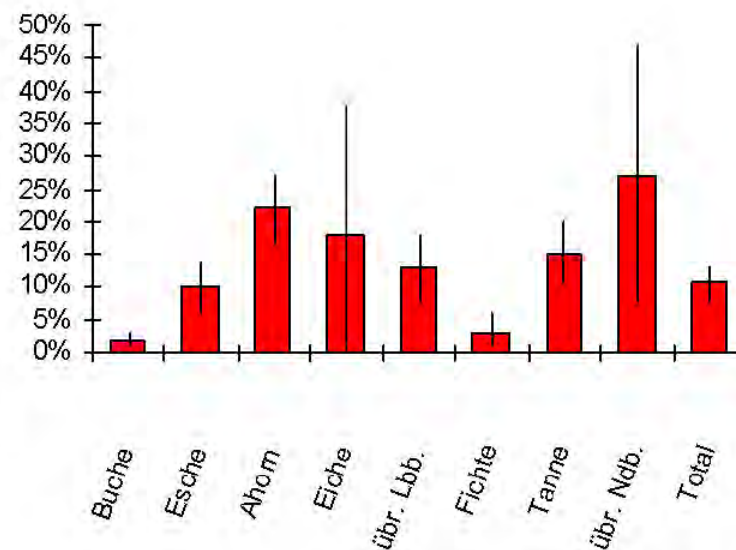

Verbissintensität

(Anteilschätzung in %)

Baumart	Total	0.1-0.4	0.4-0.7	0.7-1.0	1.0-1.3	> 1.3
Buche	2%	3%	2%	0%	0%	0%
Esche	10%	10%	18%	1%	0%	0%
Ahorn	22%	20%	38%	26%	1%	0%
Eiche	18%	12%	50%	0%	100%	
übr. Lbb.	13%	18%	17%	7%	4%	0%
Fichte	3%	4%	1%	2%	0%	0%
Tanne	15%	16%	16%	8%	0%	0%
übr. Ndb.	27%	28%	31%	0%	0%	
Total	11%	12%	14%	6%	1%	0%

Grafik Verbissintensität

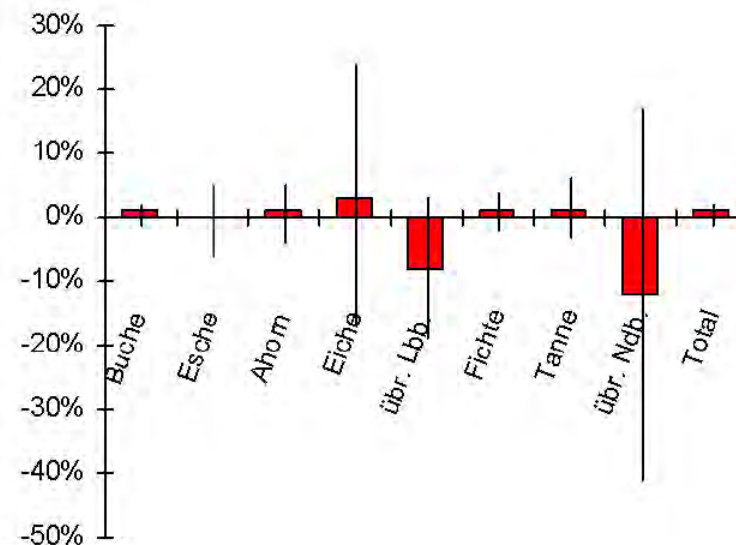

Verbissintensität

(Anteilschätzung in %)

Baumart	Total	0.1-0.4	0.4-0.7	0.7-1.0	1.0-1.3	> 1.3
Buche	1%	1%	1%	0%	0%	0%
Esche	0%	0%	3%	-21%	0%	0%
Ahorn	1%	2%	-2%	3%	-1%	0%
Eiche	3%	-4%	50%	-77%	100%	
übr. Lbb.	-8%	-6%	-2%	-20%	0%	-16%
Fichte	1%	1%	-2%	2%	0%	0%
Tanne	1%	3%	-11%	0%	0%	0%
übr. Ndb.	-12%	-8%	-41%	0%	0%	
Total	1%	2%	-2%	-1%	0%	-1%

Grafik Verbissintensität

Efektivita sběru dat

Metoda NIL – 3 pracovníci = **2** plochy za den

Metoda IŠŽ – 2 pracovníci = **25** ploch za den

Metoda Čermáka a Mrkvy – 1 pracovník **10** ploch za den

Metoda Daniela Rüegga – 1 pracovník **40** ploch za den

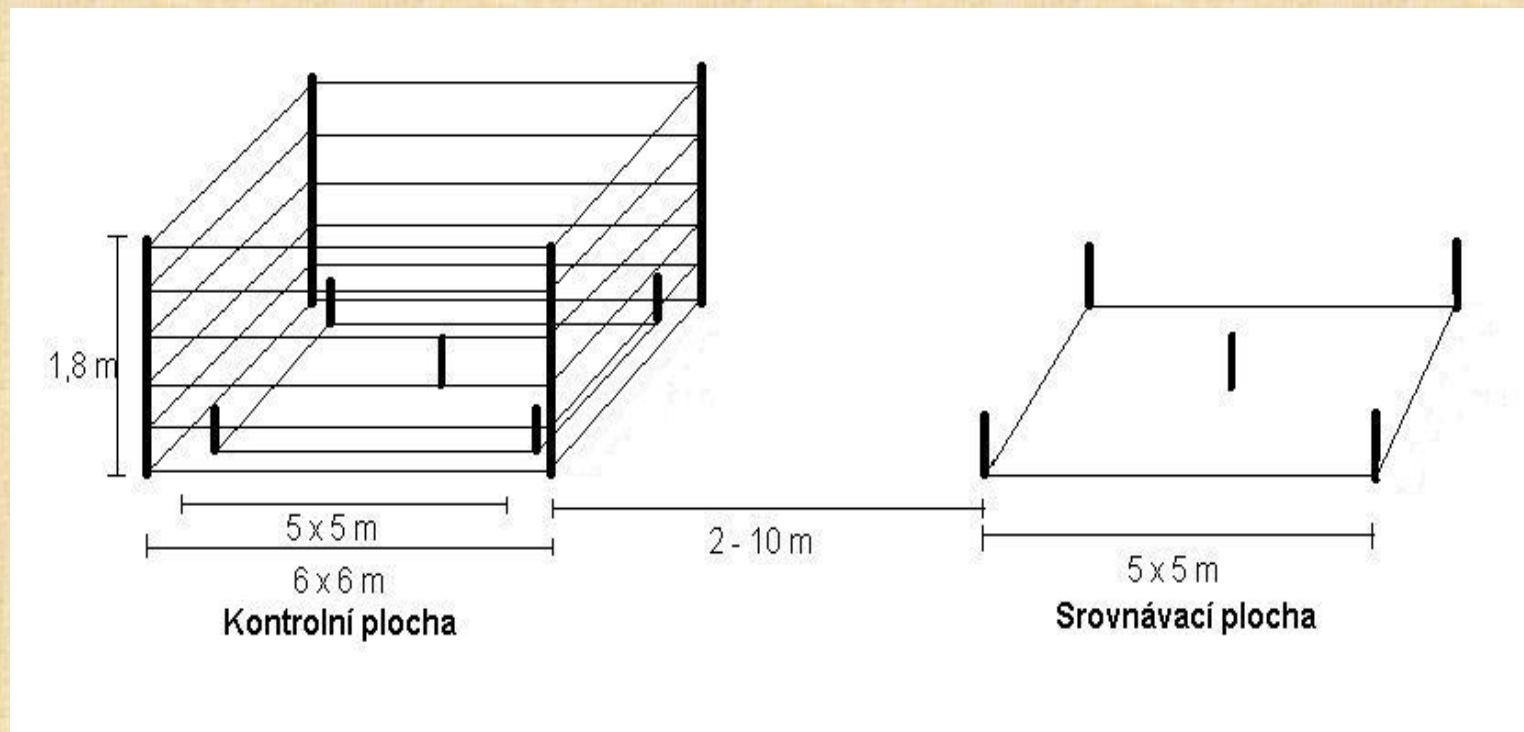
Metoda kontrolních a srovnávacích ploch (KSP) – 2 pracovníci **3** plochy za den

Metoda porovnání kontrolních a srovnávacích ploch (KSP)

Metoda která se používá v mysliveckém plánování v Německu, Rakousku, Švýcarsku či Slovinsku

Podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. V § 36 odst. 2 je definována povinnost uživatele **honitby vypracovat plán mysliveckého hospodaření** v honitbě, při němž uživatel vychází mj. **z výsledku srovnání KSP.**

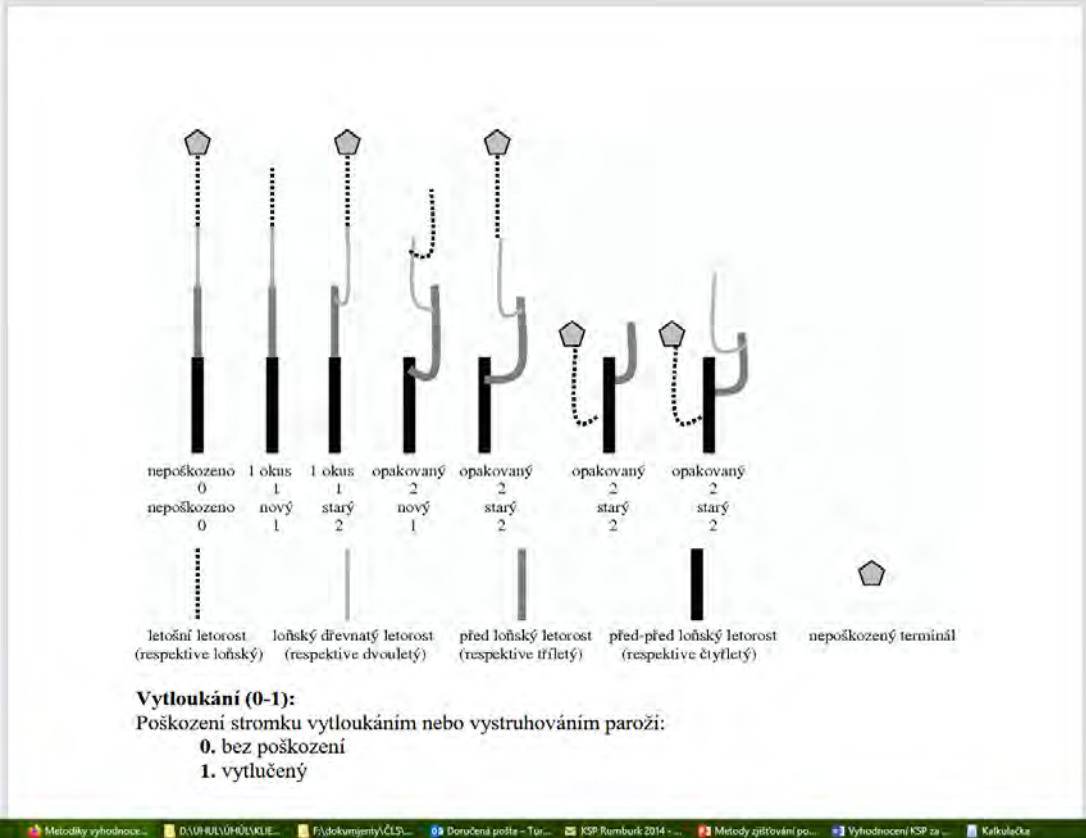
Také ve vyhlášce MZe č. 101/1996 Sb. o opatřeních k ochraně lesa je v § 5 popsáno, že u lesních majetků o výměře **nad 50 ha** vlastník lesa sleduje působení zvěře na nálety, nárosty a kultury **pomocí KSP** v počtu nejméně jedna (oplocenka) na 500 ha.

ÚHÚL rutinně provádí vyhodnocování KSP založených podle metodického pokynu MZe č. 14/1996 vždy před koncem platnosti LHP (**1 za 10 let**) podle metodiky **Turek a kol. 2012**.

Na jednotlivých KSP se zjišťuje:

- Datum založení KSP
- Rozměry KSP (m)
- Azimut středů a vzdálenost srovnávací plochy (cm)
- Přítomnost ošetření proti okusu
- Poškození okusem v oplocení
- Přítomnost vyžínání, výseku, nebo prořezávky
- Přítomnost úporné buřeně
- Počet druhů dřevin
- Počet jedinců
- Výška stromků

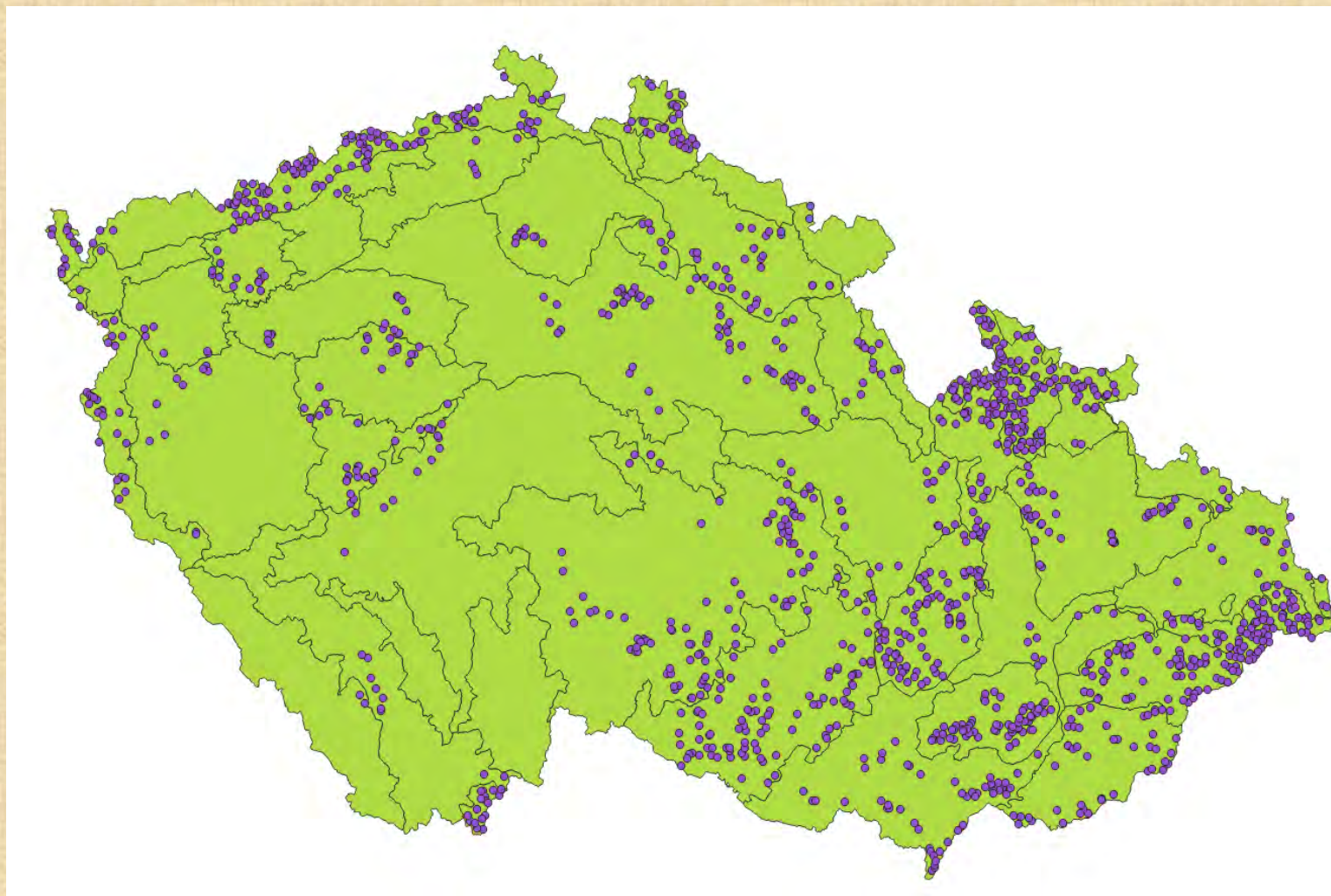

- Na srovnávací ploše se navíc zjišťuje **u max. 4 druhů dřevin**, které jsou přítomny jak v oplocení, tak na volné ploše a **max. 15 jedinců** od každé z nich také:
- Přítomnost kusu letorostů (žádný, jeden, opakovaný)
- Jeho stáří (nový či starý) a
- Vytlučení

Výsledky

Od roku 2013 do roku 2020 proběhlo vyhodnocení **1110 KSP** po celé ČR.

Celkem bylo evidováno na **161 835** stromků, z toho bylo 88 344 jedinců v oplocení a 73 491 na volné části KSP.

Průměrný počet druhů dřevin v oplocené a neoplocené části KSP

	Oplocená	Neoplocená	Rozdíl (%)
Aritmetický průměr	3,50	3,05	-13,0

Rozdíl v hustotě stromků na volné ploše ve srovnání s oplocením, dle jednotlivých skupin dřevin (%). Počítáno jen z KSP, na kterých se daný druh dřeviny vyskytoval.

V obnově v ČR zničeno více jak

¹/₃ TR a JD+DG, či

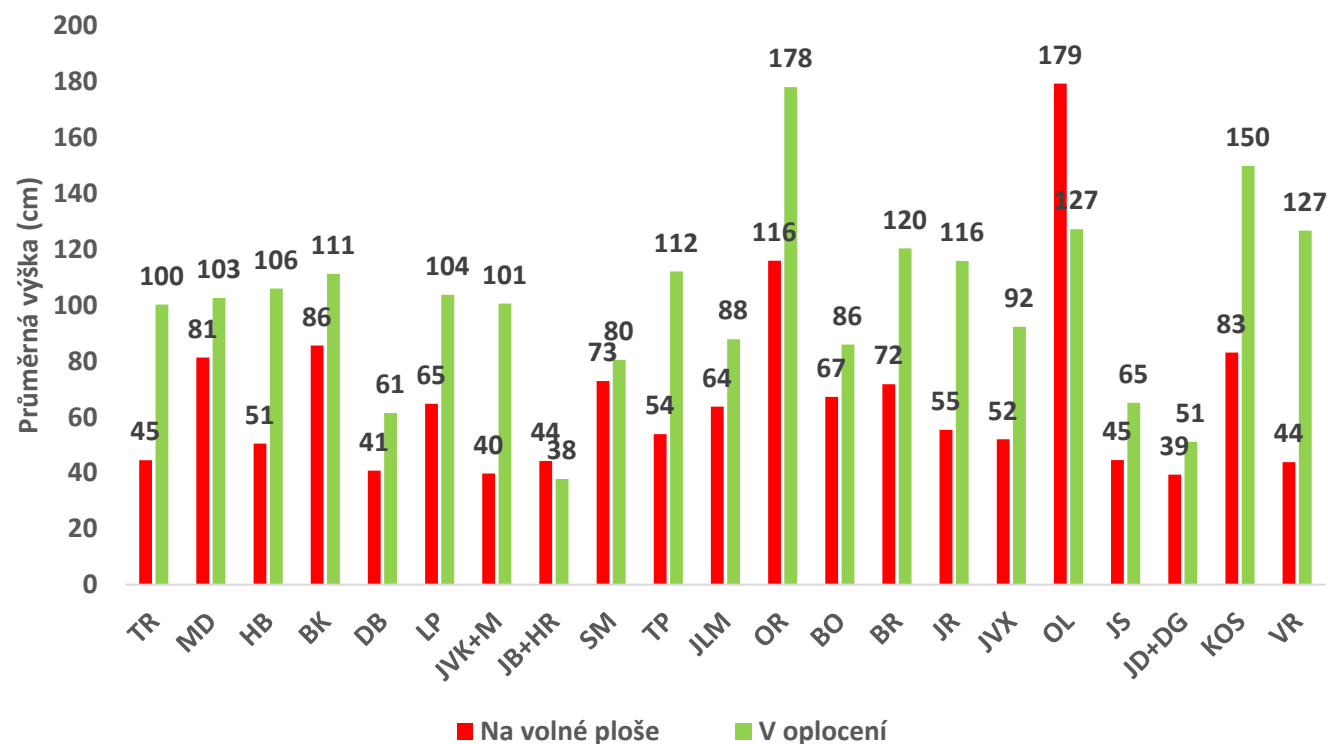
¹/₆ JS a JLM

Průměrný počet jedinců na m² v celé oblasti

	Oplocená	Neoplocená	Rozdíl (%)
Počet stromků m ²	3,17	2,66	-16,1

Průměrná výška všech jedinců v celé oblasti

Prům. výšky dřevin v oplocení (cm)	Prům. výška dřevin na volné ploše (cm)	Rozdíl (cm)	Rozdíl (%)
91	66	25	-27,5

Rozdíl výšek je **statisticky významný** u **17 z 18** druhů dřevin (94 %).

V ČR bylo celkem na posledních 4 ročnících terminálních letorostů poškozeno **54,5 %** stromků.

Každoročně dosahovalo poškození terminálu s vytloukáním v průměru **20,6 %**.

Kritická míra nového poškození okusem terminálu či vytloukáním, převzatá ze Švýcarských výzkumů a praxe (Eiberle a Nigg, 1987; Rüegg, 2017), dosahuje u jednotlivých druhů dřevin hodnot:

Dřevina:	SM	JD	BO	MD	BK	DB	JV	JS
Kritický nový okus + vytlou. (%):	12	9	12	22	20	20	30	35
Nový okus + vytlou. v ČR (%):	11,4	18,3	13,7	20,4	22,4	25,4	27,7	31,9

V ČR je kritická míra poškození při porovnání Švýcarských kritérií překročena u JD, BO, BK a DB.

Takováto míra poškození výrazně **snižuje stabilitu a odolnost porostů** vůči jiným abiotickým a biotickým škodlivým činitelům, **ztěžuje zajištění** lesních porostů v zákonných lhůtách a **ztěžuje i dodržení minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin**. Toto poškození je příčinou vysokých **ekonomických ztrát na přírůstu** lesních dřevin a výrazně **navyšuje náklady na ochranná opatření**, která je potřeba vynakládat proti škodám zvěří, nad zákonem požadovanou mez. **Celý tento proces má nejen značné ekologické, ale i ekonomické důsledky.**

Děkuji za pozornost Ing. Kamil Turek, Ph.D., DiS.

ÚHÚL Frýdek-Místek

Česká lesnická společnost

Únosná míra poškození lesa zvěří

- dr. Kamil Turek – ÚHÚL – FM a OS myslivosti ČLS
- Prof. Jiří Kamler – ÚOLM, MENDELU Brno

- Ne každá poškozená větvička nebo list je poškozením rostliny a ne každá poškozená rostlina je poškozením porostu.
- Pojem „**poškození**“ závisí na cílech stanovených různými zájmovými skupinami.
- Konflikty mezi lesem a zvěří jsou nejzřetelnější **v oblastech s lesní nebo zemědělskou výrobou definovanou jako primární cíl využití půdy**, ale také tam kde kopytníci způsobují „poškození“ **ochrany přírody**. (Reimoser & Putman, 2011).

- Jádrem problému není „**konflikt**“ mezi vegetací a volně žijícími živočichy, ale **mezi různými lidskými zájmy** (Gossow and Reimoser, 1985; Putman, 2004).
- Obecně „**škoda**“ - ve smyslu „problému způsobeného nežádoucím stavem“ - **je subjektivní úsudek o lidské hodnotě**, kde se zaznamenané dopady hodnotí na základě určitých **definovaných cílů vlastníka**. (Reimoser & Putman, 2011).

- V Ústavě České republiky je v článku 7 zakotvená povinnost státu dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.
- Stát si stanovil právními předpisy jaký **preferovaný stav a cíle** chce dosáhnout.
- A to pro lesní prostředí zákonem o lesích č. 289/1995 Sb., v němž konstatuje, že mladé **lesní porosty musí být v konkrétní lhůtě zajištěny**.

- **Zajištěním** lesního porostu se podle § 2, j) zákona č. 289/1995 Sb. rozumí dosažení takového stavu lesního porostu, který po zalesnění **dále nevyžaduje intenzivní ochranu a počet jedinců a jejich rozmístění** po zalesněné ploše **a druhová skladba** lesních dřevin dává předpoklady pro vznik stanovištně vhodného lesního porostu.
- Přičemž zákon v § 31, odst. 6) **také definuje lhůtu** do kdy má být nový lesní porost zajištěn (**do 7 let** od vzniku holiny, či **do 5 let** od vzniku následného lesního porostu).

- Vyhláška MZe. č. 139/2004 Sb. v § 2), odst. 6) upravuje podrobněji **kritéria zajištění**:

- a) stromky vykazují **trvalý výškový přírůst**,
- b) stromky jsou po ploše **rovnoměrně** jednotlivě nebo skupinovitě **rozmístěny** a jejich **počet nepoklesl pod 80 %** minimálního počtu pro obnovu nebo zalesnění a
- c) stromky jsou **odrostlé negativnímu vlivu buřeně** a **nejsou výrazně poškozeny**.

- Další ze stanovených cílů upravuje vyhláška MZe č. 298/2018 Sb., která stanovuje **minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin (MZD)** v lesních porostech při zajištění.
- V § 32, odst. 5) zákona o lesích č. 289/1995 Sb., je také řečeno, že **vlastníci lesů, uživatelé honiteb a orgány státní správy lesů jsou povinni dbát, aby lesní porosty nebyly nepřiměřeně poškozovány zvěří.**
- Přiměřenost poškození lesa zvěří je v obecné rovině definována právě výše stanovenými cíli, které nemohou být dodrženy, pokud bude překročen **limit** přiměřeného poškození lesa zvěří.

- V ČR tedy nesmí být poškození porostů zvěří, spolu s jinými škodlivými činiteli důvodem nezajištění porostu ve stanovených lhůtách, ve stanovené kvalitě
a zároveň nesmí být důvodem k tomu, aby minimální podíl **MZD** poklesl v daném porostu a při daných stanovištních podmínkách, pod mez stanovenou vyhláškou 289/2018.

O něco konkrétněji je definováno únosné poškození zvěří v okolních státech.

Zákon z Dolního Rakouska - Burgerlandu o myslivosti (Jagd Gesetz, 2017). ze dne 15.3.2017 říká v § 102 odst.

3) Je-li les ohrožen zvěří, musí okresní správní úřad předepsat nezbytná opatření (k úpravě stavů zvěře) osobě oprávněné k provozování lovu.

5) říká, že les je ohrožen tehdy, pokud jsou účinky zvěře způsobené okusem vytloukáním či loupáním kůry schopny způsobit rozsáhlou ztrátu v zásobách, či znemožnit nebo výrazně zhoršit zdravý vývoj lesa, ohrozit zalesňování, nebo přirozenou obnovu ve lhůtách stanovených zákonem.

Jagdverordnung (2005) rakouské zemské vlády dolní Rakouska -
Burgerlandu specifikuje podrobnosti v § 101 takto, „**pokud 90 %
hlavních druhů dřevin** ve standardně požadovaném (hektarovém)
počtu **zůstalo přibližně nepoškozeno** a rovnoměrně rozmístěno po
celé ploše, **pak to nelze považovat za poškození**.”

Příčemž počet stromků standardně požadovaných na 1 ha je podle
pěstebních zásad 3000 smrků, jedlí či modřínů; 4000 kusů borovic,
buků či dubů.

V zákoně o lovu Horního Rakouska č. 32/64 ve znění zákona č. 24/2004 Sb., jsou uvedena na základě § 50 a § 51 základní pravidla stanovení plánu lovu. (In Sloup a kol. 2008).

- 1) Odstřel spárkaté zvěře (s výjimkou černé zvěře) stejně jako zvěře tetřeví a tetřívčí je přípustný jen na základě úřadem schváleného plánu lovu.**
- 2) „Plán odstřelu pro spárkatou zvěř musí být v zájmu kultury země určen tak, aby bylo dosaženo ekologicky a hospodářsky únosných stavů zvěře.**

To ho je dosaženo, když lesní porosty, včetně jedle bělokoré a listnáčů, na stanovišti vhodných pro tyto druhy, bez problémů odrůstají v zákonných, ze zákona o lesích vyplývajících lhůtách, a to jak z přirozené obnovy, tak i kultury po umělém zalesnění, **vždy však bez plošné ochrany, avšak s doprovodnými lesnickými pěstebními opatřeními.** Především na velkých souvislých lesních plochách musí být stupeň škod okusem a na přírůstu zohledněn.“

3) **Zvýšené odstřely se samičí zvěře** týkají do doby, než je dosaženo ekologicky a hospodářsky únosných stavů zvěře podle odst. (2) **s poměrem pohlaví 1:1.**

4) **Pro plán odstřelu je v každém případě určující vztah stavu vegetace vně a uvnitř srovnávacích ploch, stejně jako stupeň okusu na zvláštních kontrolních plochách.**

V ČR byly převážně na základě **osobních zkušeností stanoveny** také konkrétní hodnoty únosné míry poškození lesa různými autory.

- Například **Zatloukal** (1995) uvádí, že **okus a vytloukání** by nemělo u stromků bez ochrany, na hlavní a přimíšené dřevině přesáhnout **15 %** do doby zajištění, přičemž celková ztráta na kultuře způsobená zvěří by neměla ročně přesáhnout více jak 3 %.
- U škody **loupáním a ohryzem** považuje za ekonomicky únosné, nepřesáhne-li počet poškozených kmenů (čerstvých škod) bez uplatnění ochrany v porostech **do 50 let** věku 10 % během 10 let (to je **1 % ročně**) a v porostech **nad 50 let** věku 5 % během 10 let (to je **0,5 % ročně**). Poškození se ovšem nesmí soustředit do skupin a selektivně poškozovat dřeviny.

- **Říbal** (in Wolf, 1995) považuje za ekonomicky únosné **škody ohryzem** u smrkových porostů **ve věku 20-60 let**, pokud poškození nezasáhne více jak **1,5 % stromů ročně**.
- **Janota** (2007) považuje za rozhodující kritéria **zajištěnost kultur v zákonné lhůtě**.
- **Příčinou nezajištěné kultury**, která bude předmětem žádosti o doklad zajištění **nesmí být poškození zvěří**.
- **A celkové poškození porostu do 40 let** po posledním výchovném zásahu ohryzem a loupáním **nesmí být vyšší než 10 %** u cílových dřevin.

- **Sloup a kol.** (2019) pokládají za únosné poškození obnovy **okus terminálu v rozsahu do 20 %** jedinců z celkového počtu stromků do 1,3 m výšky.
- Přitom u zajištěné kultury **nesmí být jako důvod pro nezajištění v zákonné lhůtě poškození zvěří a musí být dodržen minimální podíl MZD.**
- Únosná výše škody **loupáním a ohryzem** nesmí přesáhnout **1 %** poškozených jedinců za poslední rok.
- Přitom celkové poškození porostu ohryzem a loupáním po posledním výchovném zásahu **do 40 let** nesmí být větší než **10 %** jedinců, přitom i zde musí být **zachován nepoškozený podíl MZD.**

- Štipl (2004) již na základě výpočtů z vlastního výzkumu konstatuje, že za hranici únosného poškození zvěří lze považovat takové poškození, při němž **u kultur nedochází v důsledku poškození zvěří k nutnosti vylepšení a rozdíl ve vzrůstu poškozených a nepoškozených jedinců dané dřeviny ve stádiu mlazin v důsledku okusu zjevně nepřekročí rozdíly dané přirozenou růstovou diferenciací** danou biologickými rozdíly jednotlivých stromků.
- Za hranici únosnosti **loupáním** by bylo možné považovat stav, **kdy ve starších porostech není v důsledku ohryzu a loupání ohrožen reálný hodnotový výnos z produkce dříví.**

Turek, Kamler, Homolka a Křístek (2020) spočítali na základě probírkových intenzit v porostech jednotlivých druhů dřevin, po cílových hospodářských souborech (**CHS**) a na základě rozdílů cen slabé kulatiny a vlákniny, **únosnou míru nového (aktuálního) poškození** stromů všech věkových kategorií v rozsahu:

- **do 1 %** poškozených jedinců ohryzem a loupáním či vytloukáním kůry ročně pro dřevinu **smrk, jedle, modřín a douglaska** (Na stanovištích CHS 43 a 53, kde jsou nižší hektarové počty stromů je to 0,5 % ročně).
- **do 2 %** poškozených ročně pro dřeviny jako je **borovice a listnáče**

Rozdíl v těchto hodnotách je dán daleko většími hektarovými počty stromů v porostech listnáčů a borovice, než v porostech ostatních jehličnanů.

Ze zahraničí můžeme uvést například tyto poznatky.

- **Na Slovensku Katreniak** (1986) uvažoval o přípustné míru okusu pro jehličnany **10 %** a pro listnáče **20 %**.
- **V Polsku Baran** (2007) uvádí jako únosnou mez poškození ve smrkových či jedlových porostech **10 %** a v borových porostech a porostech s cennými listnáči **20 %**.
- **Z Bavorska uvádí Vovesný** (2007), že únosná míra poškození mladých porostů okusem je maximálně **15 %**.

- V Německu **Geburek** (1992) všeobecně popisuje, že únosné (maximální) stavy zvěře jsou takové, při nichž **nedochází k eliminaci žádného rostlinného druhu** a zemědělské a lesní porosty nevyžadují k vývoji nepřiměřená ochranná opatření.
- Ve státních lesích německé **spolkové republiky Sasko** nesmí poškození ročně přesáhnout kritickou mez **2 %** u loupání či ohryzu (**Eisenhauer**, 2019).
- Kritické poškození pro aktuální okus hlavního letorostu u stromků do 1,3 m výšky je zde definováno zvlášť pro jednotlivé druhy dřevin :
SM – 10 %, JD – 20 %, BO – 10 %, MD – 10 %, BK – 15 %, DB – 25 %, JV – 20 % a DG – 10 %
(**Staatsbetrieb Sachsenforst**, 2018).

Česká inspekce životního prostředí na základě rozhodnutí z 31.8.2009 udělila nejmenovanému podniku spravujícímu lesy pokutu 350 000 Kč. za to, že nezajistil účinnou ochranu lesních dřevin proti nepřiměřenému opakovanému okusu terminálních a bočních výhonů, opakovanému ohryzu a vytloukání zvěří.

- **Přiměřenost, resp. nepřiměřenost** poškození posuzoval dozorový orgán (ČIŽP) na základě soudobého vědeckého poznání o vlivu poškozování.
- Přičemž **za hranici přiměřenosti je u ohryzu a loupání či vytloukání považováno 30 % (nového opakovaného i starého) poškození**, jehož důsledkem je znatelné snížení stability a riziko předčasného rozpadu porostu.

- a u okusu (aktuálního okusu terminálu i bočních větví) **20 % pro dřeviny buk a smrk a 40 % pro další listnaté dřeviny** (pravděpodobným důsledkem je výrazné ovlivnění vývoje dřevinné vegetace – dojde k početní redukci dřevin, zpomalení růstu či změnám dřevinné skladby včetně selekce některých méně hojných a přitom intenzivně poškozovaných druhů, v extrémním případě může dojít k úplnému zničení kultury či přirozeného zmlazení, zejména při opakovaném okusu této intenzity).
- Toto rozhodnutí ČIZP o udělení pokuty potvrdil i **Nejvyšší správní soud rozhodnutím č. 3 As 11/2011 z 8. 6. 2011**, přičemž akceptoval výše zmíněnou definici nepřiměřeného poškození lesa zvěří.
- Uvedená konkrétní hraniční procenta vychází z prací **Čermák, P., (2005). Hodnocení škod zvěří z pohledu stability porostů a dynamiky vývoje lesních ekosystémů**, nebo dřívější **Čermák a Mrkva (2003)**.

- Hodnoty stanovené doc. Čermákem či prof. Mrkvou korespondují s hodnotou spočítanou o dvacet let dříve ve Slovinsku **Franzem Perkem** (1983), který uvádí, že v obnově nesmí být větší podíl poškozených stromků **okusem hlavního či bočních letorostu** než **35 %** pro dřeviny okusově atraktivní, tedy například jedle, javory, jeřáby, jasan, duby či habr.
- Jako první ovšem vědecky popsal metodu výpočtu kritické míry poškození prof. **Mlinšek (1969)** ve Slovinsku. Následovali další autoři, kteří se zabývali především vlivem okusu zvěře na přírůst dřevin, zejména **Burschel (1975)** a **Schreyer a Rausch (1978)** v Německu, **Eiberle (1980)** ve Švýcarsku.

- Nejsofistikovanější výzkum v této oblasti ovšem provedl švýcarský **Prof. Eigerle**, který opublikoval 19 vědeckých článků o únosné míře poškození lesa.
- Ten vycházel z dřívějších výstupů autorů - **Burschel (1975)** a **Schreyer a Rausch (1978)** v Německu, kteří zjistili, že **při 25 až 27 % ztrátě výškového přírůstu prostu začínají rychle hynout stromky na následky poškození zvěří.**
- Tuto kritickou hranici ztráty přírůstu akceptoval nejen **Eiberle a Nigg**, (1987), ale na Slovensku třeba **Find'o** (1992) a v České republice **Štipl** (2004).
- **Rüegg a Nigg** (2003) například publikovali vliv aktuálního okusu terminálního letorostu na podíl odumřelých jedinců v porostu pro dřeviny smrk a jedli:

<u>Intenzita okusu I (%)</u>	10	15	20	25	30	35
Mortalita (%)	5	22	40	57	75	92

A pro dřeviny jasan a javory:

<u>Intenzita okusu I (%)</u>	20	30	40	50	60
Mortalita (%)	7	21	33	42	48

prof. Eiberle a Nigg postupoval i tak, že vybrali stromky o výšce 1,3 m a ty rozřezali na sekce po 5 cm. U každé z nich po jejich rozštípnutí určili věk a počet jizev po okusu terminálních letorostů.

Procento jednou, dvakrát a třikrát atd. poškozených stromků znázornili ve frekvenčním grafu pro každou dřevinu.

Pomocí vyrovnání empirické křivky funkcí negativního binomického rozdělení, zjistili kolik stromků bylo poškozeno třeba 5x za dané období, pokud byl celý porost poškozen za toto období v průměru 3x.

Následně byl pomocí váženého průměru vypočítán průměrný počet stop po okusu připadající na jeden strom a průměrný věk změřených stromků porostu o výšce 1,3 m. Z toho bylo zjištěno o kolik procent se prodloužil průměrný věk takto poškozeného a takto starého porostu, oproti porostu se stejným průměrným věkem, který nebyl vůbec poškozen okusem terminálu.

Bylo stanoveno, že při dosažení limitního poškození může být zpoždění přírůstu maximálně o **25 (27) %**, viz výzkumy výše.

Aby tomu tak bylo, musely by být stromky rozmístěny v třídách okusu při zachování negativního binomického rozdělení tak, aby jejich průměrná ztráta na přírůstu oproti nepoškozenému porostu dosahovala nejvýše 25 %. Proto se skutečná křivka zobrazující zastoupení jedinců ve stupních poškození vyrovnala pomocí negativního binomického rozdělení do takzvané kritické (únosné) křivky poškození.

V tomto (kritickém) rozdělení mají stromky s výškou 1,3 m teoreticky v průměru o 25 % více roků, než neokousané stromky a z podílu jejich teoretického průměrného poškození a teoretického průměrného věku lze jednoduše vypočítat kritickou intenzitu okusu (%).

Kritický podíl stromků s aktuálním okusem terminálu v porostu – I a kritické zatížení
(aktuální i starší okus) okusem terminálu - **A** (%) - dle **Eiberle a Nigg**, (1987).

Dřevina	I	A
jedle bělokorá	9 (%)	29 (%)
smrk ztepilý	12	28
borovice lesní	12	17
modřín opadavý	22	35
javory	30	31
jasan ztepilý	35	21
buk lesní	20*	
duby	20*	

* Hodnoty pro buk lesní a duby byly na základě metodiky Eiberle a Nigg (1987) spočítány později a byly následně zařazeny do praxe hodnocení stavu lesních ekosystémů Švýcarska, například **Rüegg** (2017).

Závěrem

- Zda jsou lesní porosty nadměrně poškozeny zvěří lze v ČR hodnotit podle toho, zda byly **zajištěny** ve stanovené **lhůtě (5 či 7 let)** a v **požadované kvalitě** a zda splňují požadavky na minimální **podíl melioračních a zpevňujících dřevin**.
- Z pohledu poškození stromů **ohryzem a loupáním či vytloukáním** je kritickou hranicí podíl **celkově (nové, opakované i staré)** poškozených **30 %** (Viz rozhodnutí ČIŽP, přičemž hranice byla akceptována Nejvyšším správním soudem).
- Z pohledu podílu **nově poškozených stromů ohryzem a loupáním či vytloukáním** byla nejpřesněji vypočítána hranice kritického poškození (Turek a kol. 2020) pro soubor stromů zahrnující všechny věkové kategorie pro dřeviny:
 - **SM, JD, MD a DG – do 1 % ročně** a pro dřeviny
 - **BO a listnáče – do 2 % ročně**

- Z pohledu **ztráty výškového přírůstu u stromků v obnově** je vědci uznávaná hranice **25 až 27 %** z (KSP).
- Z pohledu poškození stromků **aktuálním okusem terminálů a bočních letorostů** je kritická hranice spočítána na **20 % pro smrk a buk a 40 % pro jedli a listnáče** pro populaci stromků od 0,2 do 1,5 m výšky. (Viz rozhodnutí ČIŽP, přičemž hranice byla akceptována Nejvyšším správním soudem).
- Z pohledu **aktuálního poškození stromků okusem terminálního (hlavního) letorostu** pro populaci stromků od 0,1 do 1,3 m výšky je to vědecky spočítána hranice prof. Eiberlem a Neggem či Rüeggem.

**JD – 9 %, SM – 12 %, BO – 12 %, MD – 22 %, JV – 30%, JS – 35 , BK – 20 % a
DB – 20 %**

Děkujeme za pozornost

dr. Kamil Turek – Turek.Kamil@uhul.cz – ÚHÚL F-M a ČLS.
Prof. Jiří Kamler – jiri.kamler@gmail.com – UOLM, MENDELU.

Pohled státní správy z úrovně místního krajského úřadu

ING.KAREL POP

KRAJSKÝ ÚŘAD LIBERECKÉHO KRAJE

Založení myslivosti na vlastnických poměrech?

Možnosti státní správy omezené, zejména pokud nejsou rozpory mezi držitelem a uživatelem honitby.

Zjednání pořádku – je v rukou držitele honitby, reálné pouze u vlastních honiteb nebo mimořádně velkých vlastníků (ukončení nájmu).

Subjekty nakládající se státním majetkem často nejednají jako sebevědomý a odpovědný vlastník.

Drobní vlastníci se nezajímají, svá hlasovací práva často svěřili myslivcům.

Řadu vlastníků „odstavil“ špatný výklad MZe k uvádění honiteb do souladu.

Možnosti zásahu orgánu SSM do stavů zvěře

§ 36/3 ZoM – v případě nedohody určuje plány lovu

§ 36 odst. 5 ZoM – vyjádření k lovu nenormované holé zvěře

§ 39 ZoM – snížení stavů zvěře nebo zrušení chovu

§ 61/2 ZoM – dozor nad dodržováním legislativy a rozhodnutí

§ 61/3 ZoM – opatření k odstranění zjištěných nedostatků

Určení plánu lovu § 36 odst. 3 ZoM

Pokud nedojde mezi držitelem a uživatelem honitby k dohodě o plánu, určí jej na návrh některého z nich orgán státní správy myslivosti rozhodnutím.

Nevyužívaný institut, není mi v LK znám žádný případ aplikace.

Svědčí o pasivitě vlastníků.

§ 36 odst. 5 ZoM – vyjádření k lovu nenormované holé zvěře

V honitbách, kde pro některé druhy spárkaté zvěře nejsou stanoveny minimální a normované stavy, lze po vyjádření orgánu státní správy myslivosti u těchto druhů zvěře lovit samičí zvěř a samčí zvěř do stáří 2 let ve stanovené době lovu bez omezení a bez vypracování a projednání plánu.

Je prováděno rutinně, i na delší úsek do budoucna.

Orgány SSM nekladou překážky, nestanovují se podmínky.

Není nástrojem k direktivnímu snížení, vychází se z aktivity a záměrů uživatele honitby.

§ 39 ZoM – snížení stavů zvěře nebo zrušení chovu

Vyžaduje-li zájem vlastníka, popřípadě nájemce honebních pozemků nebo zájem zemědělské nebo lesní výroby, ochrany přírody anebo zájem mysliveckého hospodaření, aby počet některého druhu zvěře byl snížen, orgán státní správy myslivosti povolí, popřípadě uloží uživateli honitby příslušnou úpravu stavu zvěře. Nelze-li škody působené zvěří snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby, uloží orgán státní správy myslivosti na návrh vlastníka, popřípadě nájemce honebního pozemku nebo na návrh orgánu ochrany přírody nebo orgánu státní správy lesa snížení stavu zvěře až na minimální stav, popřípadě zruší chov druhu zvěře, který škody působí.

Univerzální nástroj pro povolení či uložení snížení stavu zvěře.

§ 39 ZoM – žádost uživatele honitby

Téměř vždy se jedná o lov samčí nenormované zvěře nad 2 roky věku.

Musí být doloženo zájmem vlastníka, SSL nebo OOP.

Je obvykle vyhověno, pokud souhlasí OOP.

Z hlediska trvalého snížení stavu zvěře bezpředmětné.

Naplnění povolení není vymahatelné.

Lze ukládat podmínky (NSS 4 As 420/2018 – 29 z 26.3.2019).

§ 39 ZoM – zrušení chovu zvěře

ZoM předpokládá, že se jedná o krajní, nejúčinnější řešení, reálně je však bezcenné.

ZoM zřetelně nedeklaruje, že nenormovaná zvěř se v honitbě téměř nemá vyskytovat.

Zrušení chovu zvěře nemá žádné „tvrdé“ následky, zvěř se dostane mimo režim plánování.

Hospodaření s nenormovanou zvěří je výhradně na libovůli uživatele honitby.

Ve podstatné části honiteb normována pouze srnčí zvěř.

§ 39 ZoM uložení snížení stavu zvěře

SSM má širokou možnost uložení snížení stavu zvěře.

Lze využít i na zvěř normovanou.

Výrok rozhodnutí musí být určitý, jednoznačný, detailně časově ohraničený či rozfázovaný.

Výrok může být detailní, určovat i poměr pohlaví a věkové třídy.

Je třeba důsledně rozlišovat řízení na návrh (žádost) a z vlastního podnětu orgánu SSM.

§ 39 ZoM – řízení na návrh (žádost)

Podáním návrhu vlastníkem honebního pozemku je zahájeno řízení.

Na žadatele jsou kladeny vyšší nároky (doložení či návrhy důkazů, sdělení účastníků řízení, dokonalá definice návrhu).

Žadatel má vyšší procesní práva, nemůže být „odbyt“ sdělením o nezahájení řízení (NSS 6 Ans 2/2007 – 128 z 15.11.2007).

OSSM je návrhem vázán a nemůže v řízení rozhodovat o něčem jiném.

§ 39 ZoM – řízení z moci úřední

Lze zahájit na základě vlastních zjištění či vnějšího podnětu.

Podnět k zahájení řízení může podat kdokoli, kdo má na věci zájem – OSSL, OOP, držitel či uživatel sousední honitby i vlastník honebního pozemku.

OSSM není povinen řízení zahájit.

Dokazování a zajištění důkazů je zcela v režii OSSM.

§ 39 ZoM – návrh nebo podnět?

Pochybnost pokud podání učinil vlastník honebního pozemku.

Otázku, zda byl podán podnět či žádost je třeba důsledně vyjasnit před jakýmikoliv dalšími úkony.

Pokud není podání vlastníka HP jednoznačné, měl by OSSM trvat na vyjasnění.

Řízení o žádosti a řízení z vlastního podnětu mají rozdílná procesní pravidla.

Aplikace § 39 ZoM

Snažit se vždy o smírné řešení.

Při prosazení snížení „natvrdo“, přes odpor uživatele honitby, je velmi obtížné až nemožné prokázat, že zvěř je v době vydání rozhodnutí v honitbě v konkrétních nadlimitních stavech.

Důkazy: listiny, ohledání, svědecké výpovědi, znalecké posudky.

Uživatel honitby může s odkazem na migraci účinně zpochybnit i velmi pečlivě přichystané důkazy.

Vedení správního řízení potrvá minimálně 3 měsíce.

Je problém s přesnou formulací výroku rozhodnutí.

Aplikace § 39 ZoM

Je problém s přesnou formulací výroku rozhodnutí (př: lovit tak, aby se nevyskytovala, snížit na minimální stav).

I když se podaří včas dosáhnout vykonatelného rozhodnutí, je problém s jeho vynucením.

Povinný (uživatel honitby) může neustále přicházet s dalším tvrzením, že zvěř zde není.

Za nesplnění opatření není definována sankce, pokud nejsou překročeny NS.

Exekuce rozhodnutí je nereálná.

Výkonnost OSSM

Kumulace působností.

Kapacita pouze na řešení standardních žádostí.

Klesající odbornost.

Klesající společenská prestiž i finanční ohodnocení.

Pro samosprávy není otázka škod zvěří prioritní, raději „zaplatí“ jiné agendy.

Alibistické rozhodování správních orgánů

Soudy vyžadují po správních orgánech vysokou formální úroveň.

I drobné formální chyby jsou důvodem k rušení rozhodnutí bez toho, aby byla věc zkoumána věcně.

Odvolací orgány jsou potažmo nuceny stejně přísně hodnotit i prvoinstanční řízení.

V prvoinstančních řízeních je řada chyb, které nelze napravit v rámci odvolání a je nezbytné věc vracet zpět.

Je postup dle § 39 ZoM reálný?

Není!

Není mi znám žádný úspěšně dokonáný případ snížení stavu přes odpor uživatele honitby.

Orgán SSM není schopen sám (bez účinné pomoci držitele honitby) zajistit dostatečné důkazy k dosažení cíle.

„Ústecká“ metoda snižování stavů

Z údajů myslivecké statistiky vyplynulo překročení NS zvěře.

KÚ Ústí nutil ORP ukládat pokuty.

Údaje myslivecké statistiky byly seznány správním soudem jako dostatečný důkaz v řízení o pokutě.

Nyní se v myslivecké statistice lže důsledně, překročení NS se nevyskytuje.

Tlak na snížení stavů zvěře přes vlastníky lesa

Vlastník lesa je povinen dbát, aby les nebyl poškozován zvěří (§ 32/5 LZ, § 5 vyhl. 101/96).

Pokuta až 1 mil. Kč dle § 54/2c LZ.

Pokuta až 5 mil. Kč dle § 4/1c) z. 282/91 (ČIŽP).

Prověřeno i správními soudy.

Doposud jediná úspěšná cesta pro vynucování snižování stavu zvěře.

Závěr

Za současné legislativy, neochoty zákonodárců a MZe ji měnit a pasívního postoje naprosté většiny vlastníků nemá SSM šanci úspěšně zajistit snížení stavů zvěře.

Usnesení

organizací spolupořádajících seminář

„Škody zvěří v kontextu povinností OLH a možností menších vlastníků lesů“

dne 19.10.2021

Východiska:

- Při současných nadměrných početních stavech spárkaté zvěře, které na většině území ČR brání odrůstání přirozené i umělé obnovy, není možné obnovit pestré a stabilní lesy. Nyní vše umocňuje i klimatická změna a kůrovcová kalamita, jejichž důsledkem je výrazný nárůst nutné obnovy lesa. Nestabilita lesů ohrožuje plnění všech jejich funkcí.
- Problém není možné řešit dalšími a dalšími oplocenkami nebo jinými druhy umělé ochrany. Je to neúnosně drahé, nesystémové a provozně nezvladatelné. Řešit se musí základ problému všude tam, kde není rovnovážný stav a kde způsob mysliveckého hospodaření výrazně omezuje vlastníka lesa v prosazování legitimních způsobů lesnického hospodaření.
- V důsledku neúnosného poškozování lesa zvěří dochází k neobhajitelnému maření úsilí i finančních prostředků, včetně veřejných.
- Pozice menších vlastníků lesů neposkytuje přímé možnosti efektivně řešit nadměrnou početnost zvěře a škody. Většinou nemají odborné zastání a proto ani neuplatňují škody a nepodávají podněty státní správě. Velcí vlastníci s vlastními honitbami či s majoritou v honebních společenstvech jsou součástí problému, ale k jeho řešení mají reálné možnosti.
- Státní správa až na čestné výjimky sama od sebe nekoná, ač takovou povinnost ze zákona má.
- Uživatelé honiteb, zejména společenstevních, bez přímé vazby na lesnické hospodaření na konkrétních pozemcích, zpravidla nemají důvod ani vnitřní motivaci stavy zvěře snižovat.
- S ohledem na migraci lze početnost zvěře řešit jen na větším území, v souboru na sebe navazujících honiteb.
- Platný zákon o myslivosti v řešení tohoto problému selhal a důsledkem je nadále narůstající početnost zvěře i nepřiměřeného poškozování lesů.

Spolupořádající organizace opakovaně apelují na naléhavou nutnost těchto legislativních změn:

- Výše lovu všech druhů vyskytující se zvěře musí být odvozována od objektivně a nezávisle zjišťovaného stavu lesa.
- Základní povinností uživatelů honiteb je udržování stavu rovnováhy lovem, při respektování základních sociálních vazeb zvěře, věkové struktury a poměru pohlaví. Plnění této povinnosti musí být ověřitelné, kontrolované a vynutitelné státní správou.
- Přiblížit právo lovu vlastníkům pozemků, kteří na pozemcích hospodaří, a snížit minimální výměru vlastních honiteb na 250 ha.
- Management populací volně žijící zvěře jako součásti ekosystému je s ohledem na migraci a sezónní využívání území možné řešit oblastmi chovu.
- Umožnění lovu bio pásy či pásy nízko rostoucích plodin při styku hranice lesa a polí v šíři minimálně 10 m.

Spolupořádající organizace upozorňují, že problém je nutno řešit neodkladně. Menším vlastníkům proto doporučují a dotčené subjekty vyzývají, aby do doby, než dojde k přijetí nové legislativy, bylo maximálně využíváno alespoň stávajících možností:

- OLH při zjištění nadměrného poškození obnovy upozorní vlastníka na neúnosné škody zvěří. V případě postižení i širokého okolí současně oznámí OSSL nadměrný výskyt škodlivého činitele.
- Vlastník lesa v případě, že není schopen dospět k nápravě jiným způsobem, navrhne OSSL snížení stavu zvěře.
- OSSL okolnosti návrhu prověří a v případě jeho oprávněnosti musí podat návrh na snížení stavu zvěře OSSM.
- OSSM zahájí řízení, okolnosti prověří místním šetřením a při jejich potvrzení uloží snížení stavu zvěře, v případě potřeby i v sousedních honitbách.

Asociace soukromého
zemědělství ČR
www.asz.cz

Spolupřádající organizace vyjadřují vůli spolupracovat na řešení problému *(na svých stránkách zveřejní vzory podání a doporučené postupy a budou je aktualizovat v návaznosti na zpětnou vazbu od vlastníků, kteří se budou svých práv domáhat)* a na iniciování změny mysliveckého zákona s cílem dosažení rovnováhy mezi stavy spárkaté zvěře a stavem lesních porostů při zachování myslivecké etiky a tradic a při potřebném větším zapojení vlastníků lesů a zemědělců.